

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله ششم

پایه یازدهم

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴ تاریخ برگزاری: ۲۶ بهمن / ۱۴۰۳

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

بودجه بندی دروس

ریاضی	زبان و ادبیات فارسی	علوم اجتماعی	روان شناسی
ریاضی و آمار (۲) فصل ۲ درس ۲ صفحه ۳۴ تا ۴۴	علوم و فنون ادبی (۲) درس ۶ و ۷ صفحه ۵۱ تا ۶۲	جامعه شناسی (۲) درس ۸ تا ۱۰ صفحه ۶۴ تا ۹۰	درس ۴ و ۵ صفحه ۸۸ تا ۱۳۳
زبان عربی	تاریخ	جغرافیا	فلسفه
عربی، زبان قرآن (۲) درس ۳ و ۴ صفحه ۳۱ تا ۶۴	تاریخ (۲) درس ۷ تا ۹ صفحه ۶۶ تا ۱۰۰	جغرافیا (۲) درس ۶ و ۷ صفحه ۶۷ تا ۹۸	فلسفه (۱) درس ۶ و ۷ صفحه ۴۳ تا ۵۷

تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
۱۰	۱	۱۱	۱۵ دقیقه
۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه
۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه
۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه
۱۵	۴۶	۶۰	۱۵ دقیقه
۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه
۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه
۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه
۹۵ سؤال			۹۵ دقیقه

مواد امتحانی

ریاضی

زبان و ادبیات فارسی

علوم اجتماعی

روان شناسی

زبان عربی

تاریخ

جغرافیا

فلسفه (۱)

مجموع

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سوالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرایه، فونت سوالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سوالات کنکور سراسری طراحی می شود.

ریاضی و آمار یازدهم

۱- به ازای کدام مقدار x ، تابع $f(x) = \frac{|x-3|[x]}{[x-4]}$ یک عدد صحیح منفی می‌شود؟

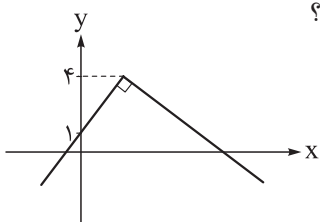
- (۱) ۶ (۲) ۴ (۳) ۱ (۴) ۲

۲- جدول مالیاتی که توسط هیئت مدیره یک شرکت برای سال جدید مالی آماده و تصویب شده به صورت زیر است:

نرخ مالیات (درصد)	حقوق ماهیانه (برحسب تومان)
معاف از مالیات	حقوق تا ۸,۰۰۰,۰۰۰
۱۵	مازاد بر ۸,۰۰۰,۰۰۰ تا ۱۲,۰۰۰,۰۰۰
۲۵	مازاد بر ۱۲,۰۰۰,۰۰۰

کارمندی با حقوق ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان، چه قدر مالیات باید بپردازد؟

- (۱) ۳۰۰,۰۰۰ (۲) ۶۰۰,۰۰۰ (۳) ۱,۸۰۰,۰۰۰ (۴) مالیاتی پرداخت نمی‌کند.

۳- نمودار تابع $f(x) = -|x+a| + b$ به صورت مقابل است. مقدار $f(a-b)$ کدام است؟

- (۱) -۴ (۲) -۵ (۳) -۶ (۴) -۷

۴- اگر تابع $f(x) = \begin{cases} [\frac{x}{2} + 1] + b & 0 \leq x < 2 \\ (a-2)x + b & 2 \leq x < 4 \end{cases}$ پلکانی باشد و $f(3) = 2$ ، حاصل $\frac{f(\frac{a}{2}) + a}{f(b)}$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۵/۲ (۴) ۵/۳

۵- اگر $f(x) = [2 - \frac{x}{3}] + [-x]$ باشد، مقدار $f(\sqrt{2}) - f(\pi) + f(-\frac{1}{6})$ کدام است؟

- (۱) -۲ (۲) -۱ (۳) صفر (۴) ۱

۶- اگر $[3x + \frac{2}{3}] = \text{sign}(\sqrt{3} - \frac{3}{2})$ باشد، محدوده x کدام است؟

- (۱) $\frac{1}{9} \leq x < \frac{4}{9}$ (۲) $-\frac{5}{9} \leq x < -\frac{2}{9}$ (۳) $\frac{1}{3} \leq x < \frac{4}{3}$ (۴) $-\frac{1}{9} \leq x < \frac{2}{9}$

محل انجام محاسبات

۷- اگر $f(x) = \begin{cases} \frac{2x-0}{\text{sign}(x-3)} & [x-1] \geq 0 \\ \frac{5x-2}{[x]-1} & -1 \leq [x] < 1 \\ 3 & [x+1] < 0 \end{cases}$ باشد، حاصل $f(2/6) + f(0/6) + f(-5/3)$ کدام است؟

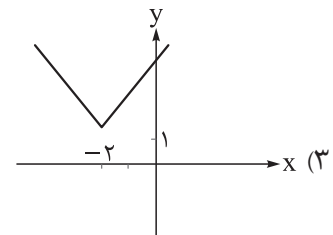
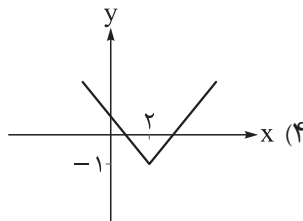
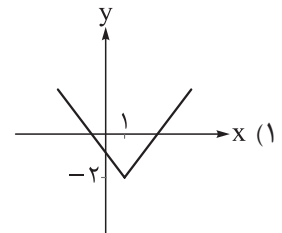
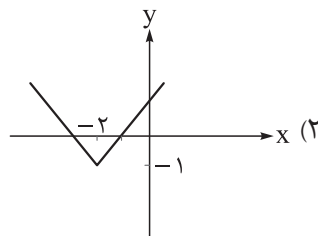
(۱) -۳ (۲) -۱۱ (۳) ۲ (۴) ۷

۸- اگر تابع $g(x)$ با برد $\{-4\}$ و $f(x) = \begin{cases} g(x)[x-2] + 2x & x | x-1| \geq 0 \\ x - \text{sign}(x-3) & x | x-1| < 0 \end{cases}$ باشد و $h(x)$ تابعی باشد که نمودار آن

نیمساز ربع اول و سوم است، آن گاه مقدار $A = \frac{f(4) - h(3)}{g(2)f(-5)} \times [-\sqrt{5}]$ کدام است؟

(۱) $-\frac{9}{16}$ (۲) $\frac{9}{16}$ (۳) $\frac{3}{8}$ (۴) $-\frac{3}{8}$

۹- مقدار a به ازای $x \notin \mathbb{Z}$ برابر $[x] + [-x] + 3$ است و دو تابع $f(x) = |x-a| + b$ و $g(x) = \text{sign}(-x^2)$ فقط در یک نقطه یکدیگر را قطع می‌کنند. نمودار تابع f کدام است؟

۱۰- تابع $f(x) = |x-2|$ را سه واحد به سمت چپ و یک واحد به بالا انتقال دادیم و آن را $h(x)$ نامیدیم. اگر

$g(x) = [2x-2]$ باشد، به ازای کدام یک از مقادیر a ، $h(a) = g(a)$ است؟

(۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی یازدهم

۱۱- از نگاه تاریخ ادبیات، کدام گزینه درباره وضعیت ادبیات در قرن دهم درست نیست؟

- (۱) مکتب وقوع نتیجه چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود و بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم بود که البته راه به جایی نبرد.
- (۲) در این دوره از یک سو به دلیل کم‌توجهی و بی‌مهری شاهان صفوی نسبت به شاعران و از سوی دیگر شاعرنوازی و ادب‌گرایی سلاطین هند، شاعران به دربارهای هند روی آوردند.
- (۳) در این قرن حکومت در دست جانشینان تیمور بود؛ به گونه‌ای که در هر گوشه‌ای حاکمی از آنان حکومت می‌کرد. اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران و وضع ادبیات ایران در این دوره آشفته شده بود.
- (۴) در این دوران بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی، برچیده شد و با توجه به پایان یافتن خلافت، زبان رسمی و رایج عربی از رواج افتاد و توجه به زبان فارسی رونق بیشتری گرفت.

۱۲- توضیحات زیر، در مورد کدام شاعر است؟

- «از ویژگی‌های عمده شعر او به کار بردن مضمون‌های بدیع و پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه است.»

- (۱) صائب تبریزی (۲) بیدل دهلوی (۳) کلیم کاشانی (۴) بابافغانی شیرازی

۱۳- کدام گزینه در مورد اوضاع ادبیات در دوران صفویه درست نیست؟

- (۱) بهاندادن به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه‌های زمینی
- (۲) وابسته‌بودن شعر به دربار و پیدایش طبقه مدیحه‌سرایان درباری
- (۳) رواج مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی و تمثیلات کهن
- (۴) دایرشدن قهوه‌خانه‌ها و رواج مشاعره و مناظره و نقد شعر در آن‌جا

۱۴- توضیحات مقابل نام کدام شاعر، به درستی ذکر شده است؟

- (۱) بابافغانی شیرازی: در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.
- (۲) محتشم کاشانی: وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.
- (۳) وحشی بافقی: سبک شعرش حد واسط سبک دوره عراقی و دوره بعد، یعنی سبک هندی است.
- (۴) کلیم کاشانی: برخی از تک‌بیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند و به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند.

۱۵- از میان توضیحات زیر، چند مورد به وضعیت تاریخ و ادبیات در قرن یازدهم مربوط است؟

- (الف) رفاه اقتصادی مردم
- (ب) آشفته‌شدن اوضاع اجتماعی و سیاسی
- (ج) تبدیل موضوعات و تمثیلات کهن به مضامین تازه
- (د) از واقعیت دورشدن سبک عراقی
- (ه) آشنایی ایرانیان با اروپا

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

۱۶- کدام بخش از متن زیر از نظر تاریخ ادبیات نادرست است؟

«هم‌زمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان نیز که پایتخت و محل اجتماع شعرا و فضلا بود، از دیدگاه ادبی توسعه یافت.»

۱

به جز اصفهان، مناطق دیگری مانند خراسان، آذربایجان و نواحی شمالی ایران به کانون‌های مهمی برای شاعران

۴

۳

۲

و هنرمندان و دانشمندان تبدیل شد.»

(۱) اصفهان

(۲) خراسان

(۳) آذربایجان

(۴) نواحی شمالی ایران

۱۷- کدام گزینه در مورد شاهان صفوی درست نیست؟

(۱) شاهان صفوی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند.

(۲) کم و بیش به زبان فارسی، کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند و علاقه نشان داده‌اند.

(۳) همه آن‌ها مقام شیخی و رهبری طریقت داشتند.

(۴) با رؤسای دیگر مذاهب در تماس نزدیک بودند.

۱۸- کدام گزینه درباره شاعر بیت زیر است؟

«باز این چه شورش است که در خلق عالم است

(۱) ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.

(۳) از پرکارترین شاعران فارسی‌زبان است.

باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟»

(۲) واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر اوست.

(۴) شعرش از نظر ظرافت و رقت معانی مشهور است.

۱۹- کدام بیت مجاز ندارد؟

(۱) بی سرو پاگر برون آیی از این میدان چو گوی

(۲) ببین کز بوی درد آن خرابات

(۳) از دو چشم تو جهان پرشور است

(۴) برو ای گدای مسکین در خانه علی زن

تا ابد گر هست گویی در خم چوگان توست

فلک را روز و شب چندین شتاب است

اینت شوریده جهانی که تو راست

که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را

۲۰- کدام بیت مجاز دارد؟

(۱) عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت

(۲) گنجینه رازی‌ست به هر مویت و زان موی

(۳) در کوی او عزیز کدام است و کیست خار

(۴) هر دم الحمد می‌زنم به رخت

همه سهل است، تحمل نکنم بار جدایی

هر چنبره ماری است به گنجینه رازت

در بزم او نشسته که و ایستاده کیست؟

زان که خوانند بر گل افسون را

۲۱- کدام بیت‌ها مجاز دارند؟

الف) هر طرفی وقصه‌ای ورچه که پوشم آستین

ب) آره چون برفرق خواهد داشت جم پایان کار

ج) برآور به کینش تو شمشیر تیز

د) ای چشم خمارین، که کشد سرمه خوابت؟

ه) به شانه شست تومی بافت زلف چون زنجیر

پرده راز کی شود دامن چاک‌چاک را

گر فرو خواهد فتاد از دست جام جم رواست

روان شو به میدان و خونش بریز

وی جام بلورین، که خورد باده نابت؟

مگیر سخت که دیوانه‌ای ست چند آن جا

(۱) الف - د - ه

(۲) ب - ج - ه

(۳) الف - ب - ه

(۴) ب - ج - د

۲۲- تعداد مجاز در کدام بیت بیشتر است؟

- (۱) دین هزار پارسا در سر گیسوی تو شد
(۲) عشق پیرانه سرم شیفته طفلی کرد
(۳) خود چو بدیدی که رفت عمر به سان پریر
(۴) به دهانش خوش آمده است محال

۲۳- تعداد مجاز در کدام بیت کم تر است؟

- (۱) دوش کان شمع نیکوان برخاست
(۲) خروشی برآمد ز دشت و ز شهر
(۳) سعدیادی رفت و فردا هم چنان موجود نیست
(۴) گر در شمار آرم شبی نام شهیدان تورا

۲۴- کدام بیت ها مجاز به علاقه شباهت دارند؟

- (الف) از درونم نمی روی بیرون
(ب) گفتی از من شکری باید خواست
(ج) جادو شنیده ام که ببندد به حکم آب
(د) دلبر اعمری ست تا من دوست می دارم تورا
(ه) در دهانش که هست سی و دو در

(۲) الف - ب - ج

(۱) ب - د - ه

(۴) الف - د - ه

(۳) ب - ج - ه

۲۵- واژه های مشخص شده در کدام بیت ها مجاز دارند؟

- (الف) نرگس اوست ای عجب بیمار
(ب) فتنه ای کان نشسته بود تمام
(ج) چگونه روز جزا دامنت به دست آرم
(د) آتش دل چون نمی گردد به آب دیده کم
(ه) ز ما ای ناصح فرزانه بگذر

(۲) ب - ج - د

(۱) الف - ب - ج

(۴) ج - د - ه

(۳) الف - ج - ه

جامعه‌شناسی یازدهم

۲۶- به ترتیب در کدام گزینه پیامدهای اقتصاد تک‌محصولی به درستی آمده است؟

- (۱) سلب قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی ← وابستگی اقتصادی به کشورهای استعمارگر ← نامتعادل شدن مبادلات تجاری در سطح جهانی ← انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی
- (۲) وابستگی اقتصادی به کشورهای استعمارگر ← سلب قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی ← انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی ← نامتعادل شدن مبادلات تجاری در سطح جهانی
- (۳) سلب قدرت چانه‌زنی اقتصادی ← عبور از مرحله استعمار به استعمار نو ← به رسمیت شناختن استقلال سیاسی و اقتصادی کشورهای مستعمره ← نامتعادل شدن چرخه جهانی توزیع ثروت
- (۴) وابستگی اقتصادی به کشورهای غربی ← عبور از مرحله استعمار به استعمار نو ← نامتعادل شدن چرخه جهانی توزیع ثروت ← به رسمیت شناختن استقلال سیاسی و اقتصادی کشورهای مستعمره

۲۷- پاسخ هر یک از سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- چه چیزی دولت‌های مستقل را ناگزیر می‌کند تا در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند؟
- دولت - ملت‌ها چه نوع حاکمیت‌هایی بودند؟
- از سازمان همکاری شانگهای با چه عنوانی یاد می‌شود؟
- کدام روش، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؟

- (۱) ضعف قدرت اقتصادی و سیاسی - اقتصادی و نظامی - ناتوی شرق - تثبیت مرجعیت علمی غرب
- (۲) اقتصاد تک‌محصولی - سیاسی و اجتماعی - کشورهای عضو بریکس - توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی
- (۳) اقتصاد وابسته - سیاسی و اقتصادی - ناتوی شرق - ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی
- (۴) ضعف قدرت فرهنگی - اقتصادی و فرهنگی - کشورهای عضو بریکس - رسانه‌ها و سازمان‌های فراماسونری

۲۸- جاهای خالی جدول زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه کامل می‌شوند؟

الف	عامل کاهش اهمیت مرزهای سیاسی	اقتصاد کشورهای غیر غربی پیش از استعمار	د
ابزار تازه‌ای که به جهان غرب در مدیریت انتقال فرهنگ خود، یاری می‌رساند.	ب	ج	فرایندی است که هیچ اعتنایی به مرزهای ملی ندارد.

- (۱) امپراتوری رسانه‌ای - انباشت ثروت - تک‌محصولی - صنعت ارتباطات
- (۲) صنعت ارتباطات - پدید آمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی - اغلب در تعامل با محیط جغرافیایی خود - جهانی شدن
- (۳) جهانی شدن - گسترش صنعت ارتباطات - به گونه‌ای مستقل - امپراتوری رسانه‌ای
- (۴) تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت - جهانی شدن - بازار مصرف کالاهای تولیدشده غربی - شرکت‌های چندملیتی

۲۹- کدام گزینه به ترتیب در مورد لیبرالیسم اولیه، درست و در مورد بلوک شرق و غرب، نادرست است؟

- (۱) رویکردی فردی و اقتصادی داشت و به حمایت و دستگیری از فقرا قائل نبود. - چالش و نزاع بلوک شرق و غرب در سراسر قرن بیستم تا زمان فروپاشی بلوک شرق ادامه یافت.
- (۲) مارکس در نیمه دوم قرن نوزدهم در تأیید لیبرالیسم اولیه، معتقد بود که چالش‌های جامعه سرمایه‌داری، فقط با یک انقلاب قابل حل است. - نخستین چالش غرب و از نوع چالش‌هایی است که درون یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید.
- (۳) عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت را شعار خود قرار می‌دادند، اما با مشکلات اساسی مواجه شدند. - چالشی فرامنطقه‌ای و مقطعی بود.
- (۴) آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانست و مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بود. - بلوک شرق و غرب از نظر سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در دو بخش متمایز و جدا قرار می‌گرفتند، اما از نظر جغرافیایی، هر دو در جوامع غربی قرار داشتند.

۳۰- هر یک از عبارات‌های زیر به کدام شخص یا جریان مربوط است؟

- نوانخانه‌ها و فیلسوفان مدافع آن‌ها را به سخره گرفت.
- مبتنی بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی است.
- از منتقدان لیبرالیسم اولیه بود.
- آزادی دنیوی افراد را به بهانه عدالت اقتصادی از بین می‌برد.
- (۱) مالتوس - ریکاردو - جوامع سوسیالیستی - بلوک شرق
- (۲) الیورتویست - جوامع سوسیالیستی - مارکس - لیبرالیسم اولیه
- (۳) الیورتویست - لیبرالیسم اولیه - آیزایا برلین - جوامع سوسیالیستی
- (۴) مارکس - لیبرالیسم اقتصادی - جان راسل - کمونیسم

۳۱- عبارات کدام گزینه به ترتیب مربوط به «سوسیالیسم»، «سرمایه‌داری»، «کمونیسم» و «جریان چپ» است؟

- (۱) مرحله‌ای انتقالی برای رسیدن به کمونیسم - مالکیت خصوصی مطلق - جامعه آرمانی مارکس - مخالفان سرمایه‌داری
- (۲) رویکردی جامعه‌گرا - آزادی فعالیت صاحبان سرمایه - رویکردی فردگرا - تشکیل احزاب سوسیالیستی و کمونیستی
- (۳) مالکیت خصوصی غیرمطلق - رویکردی فردگرا - حذف مالکیت خصوصی - قرارگرفتن در سمت راست مجلس فرانسه
- (۴) اندیشه سیاسی مارکس - پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت - عبور از اقتصاد سرمایه‌داری - از بین بردن آزادی افراد

۳۲- هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام جنگ یا بحران اشاره می‌کند؟

- به مرزها محدود نماند و به درون شهرها کشیده شد.
- زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود.
- جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم برد.
- برای نخستین بار در آن از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.
- (۱) جنگ جهانی اول - جنگ سرد - جنگ کره - جنگ جهانی اول
- (۲) جنگ جهانی دوم - جنگ تمدن‌ها - جنگ سرد - بحران موشکی کوبا
- (۳) جنگ جهانی اول - بحران موشکی کوبا - جنگ ویتنام - جنگ کره
- (۴) جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام - بحران موشکی کوبا - جنگ جهانی اول

۳۳- به ترتیب پاسخ هر یک از موارد «اعتقاد به عارضی بودن جنگ در جوامع غربی»، «بعد از جنگ جهانی دوم برای تقابل کشورهای فقیر و غنی»، «بازیگران اصلی رقابت‌ها و درگیری‌ها از نظر هانتینگتون» و «رونق بخشیدن به اقتصاد کشورهای صنعتی» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- (۱) مارکس - استعمارگر و استعمارزده - دولت و ملت‌ها - بحران موشکی کوبا و جنگ ویتنام
- (۲) آگوست کنت - شمال و جنوب - فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ - جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی
- (۳) هانتینگتون - مرکز و پیرامون - فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ - جنگ سرد بین مناطق پیرامونی به همراه جنگ گرم بین بلوک شرق و غرب

(۴) آگوست کنت - توسعه یافته و عقب مانده - دولت و ملت‌ها - بحران موشکی کوبا و جنگ سرد

۳۴- موارد کدام گزینه به ترتیب مورد توجه کسانی است که از اصطلاحات «استعمارگر و استعمارزده»، «مرکز و پیرامون» و «توسعه یافته و عقب مانده» استفاده می کنند؟

- (۱) محدودنشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی - حل چالش‌های درونی جوامع غربی از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیر غربی - الگوبودن کشورهای توسعه یافته برای کشورهای دیگر
- (۲) ادامه مسیر کشورهای غیر غربی با الگوگرفتن از کشورهای غربی - خودباختگی فرهنگی به عنوان مشکل اصلی کشورهای فقیر - انتقال مشکلات حاد درونی خود به کشورهای غیر غربی
- (۳) توجه به الگوبودن کشورهای توسعه یافته - تأمین رفاه کارگران کشورهای غربی با ثروت کشورهای غیر غربی - محدودنشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی
- (۴) خودباختگی فرهنگی کشورهای فقیر علاوه بر ضعف اقتصادی و صنعتی آن‌ها - ضعیف شدن کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی - استفاده کشورهای غربی از معاهدات بین‌المللی برای انتقال ثروت به کشورهای خود

۳۵- چند عبارت نادرست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

- نظریه پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می دانستند.
- هویت دولت - ملت‌ها اغلب سکولار و دنیوی بود.
- رویکرد مارکس نسبت به عالم، رویکردی لیبرال بود و در چارچوب همان بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌های جامعه خود می پرداخت.
- تقابل شمال و جنوب، تقابلی جهانی است که اگر فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، دیگر بار فعال خواهند شد.

(۱) چهار (۲) سه (۳) دو (۴) یک

روان‌شناسی یازدهم

۳۶- در رابطه با فنون بهسازی حافظه کدام گزاره درست است؟

- (۱) ممکن است اطلاعات مهم و کاربردی باشد، اما به دلیل دوست‌داشتنی نبودن خوب رمزگردانی نشود.
- (۲) رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است، اما رمزگردانی چندحسی و معنایی بهترین حالت است.
- (۳) برای بهینه‌بودن مرور اطلاعات فاصله زمانی یک روزه میان مطالعه و مرور مناسب است.
- (۴) تجربه آزمون بیشتر موجب می‌شود یادگیرنده نکات مهم را شناسایی و بهتر رمزگردانی کند.

۳۷- کدام یک از عوامل مؤثر بر فراموشی به ترتیب متناسب با موقعیت‌های زیر است؟

- سعید آن قدر از هوش مصنوعی برای پاسخ به تکالیف مدرسه استفاده کرده که در جلسه امتحان موفق نیست.
- برخلاف دیگر همکلاسی‌ها، با گذشت سال‌های زیاد، حسین هنوز می‌تواند نام دوست صمیمی مدرسه‌اش را بگوید.
- با وجود تأکید مشاور مدرسه، حسنا شب امتحانی درس می‌خواند و به همین خاطر نمی‌تواند خوب امتحان دهد.
- با وجود رفت‌وآمد مکرر به اتاق معاون مدرسه، سمیرا نمی‌تواند رنگ میز معاون را به خاطر بیاورد.

- (۱) عدم رمزگردانی - عوامل عاطفی - مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی - عوامل عاطفی
- (۲) استفاده بیش از حد از فناوری - عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات - عدم رمزگردانی
- (۳) عدم رمزگردانی - گذشت زمان - مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی - عوامل عاطفی
- (۴) استفاده بیش از حد از فناوری - گذشت زمان - تداخل اطلاعات - عدم رمزگردانی

۳۸- هر یک از فعالیت‌های زیر به ترتیب با استفاده از کدام یک از انواع حافظه محقق می‌شود؟

- مرور خاطرات مادر بزرگ از دست‌رفته
- انجام محاسبات مسائل فیزیک
- دیدن و توجه به شماره رستوران برای کسری از ثانیه
- حفظ کردن کد ورود به وبسایت که برایمان پیامک شده

- (۱) رویدادی - کاری - حسی - کوتاه‌مدت
- (۲) معنایی - کوتاه‌مدت - کاری - کوتاه‌مدت
- (۳) بلندمدت - کاری - حسی - معنایی
- (۴) رویدادی - کوتاه‌مدت - کاری - کاری

۳۹- محمد، هوادار نابینای تیم نساجی مازندران، به کمک دوستش و گزارش‌های او، در استادیوم فوتبال بازی‌های تیم

مورد علاقه خود را تماشا می‌کند. در رابطه با او کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) به فراخور موقعیت او می‌تواند رمزگردانی کلی و خلاصه یا جزءبه‌جزء داشته باشد.
- (۲) تجربه او می‌تواند چندحسی باشد، چون هم صدای شعارها را شنیده و هم تحرک تماشاچیان را لمس می‌کند.
- (۳) با توجه به هم‌زمانی شنیدن گزارش دوست و صدای تشویق هواداران، توجه او پراکنده است.
- (۴) از آن جایی که او وقایع بازی را نمی‌بیند، به ناچار رمزگردانی او صرفاً معنایی است.

۴۰- درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

• مسئله، عدم‌دستیابی فوری به هدف مشخص به دلیل موانع مشخص با توجه به امکانات و توانمندی‌های تقریباً محدود است.

• هدف از حل مسائل متنوع، ورزیده‌شدن ذهن حل‌کننده مسئله برای مواجهه بهتر با مسائل تازه در زندگی است.

• تنها مزیت روش‌های اکتشافی حل مسئله در مقایسه با روش‌های تحلیلی زمان‌بر نبودن آن‌ها است.

• اگر شناخت عالی را به رستورانی تشبیه کنیم، اطلاعات حافظه در حکم آشپز آن رستوران هستند.

(۱) درست - درست - نادرست - درست

(۲) نادرست - نادرست - درست - درست

(۳) نادرست - نادرست - درست - نادرست

(۴) درست - درست - نادرست - نادرست

۴۱- احمد مشغول بازی گل یا پوچ با دوست خود است که مردد می‌شود او در هنگام خالی بازی، گل را رد کرده یا صرفاً

این‌طور وانمود می‌کند. در رابطه با مسئله احمد کدام گزینه درست است؟

(۱) احمد با موانع روشنی روبه‌روست که می‌تواند آن‌ها را شناسایی کند.

(۲) مسئله احمد تک‌علیتی است و او صرفاً باید الگوی بازی دوستش را کشف کند.

(۳) احمد با موضوعی کم اهمیت روبه‌رو است به همین خاطر مسئله‌اش خوب تعریف شده است.

(۴) مسئله احمد پیچیده و دشوار است و او نمی‌تواند گام‌هایی استاندارد برای رسیدن به هدفش داشته باشد.

۴۲- یک تولیدکننده بازی کامپیوتری را در نظر بگیرید که با مسئله وجود چیت‌ها (کسانی که با استفاده از تقلب در بازی امتیاز

کسب کرده و بازی را به هم می‌ریزند) مواجه است. هر یک از اقدامات زیر، به ترتیب کدام‌یک از مراحل حل مسئله اوست؟

• مقایسه تعداد گزارش وجود چیت، قبل و بعد از استفاده از نرم‌افزار آنتی چیت تازه.

• افزایش تعداد سرورهای آنتی چیت پس از ارزیابی مؤثر بودن آن نرم‌افزار.

• سرمایه‌گذاری برای طراحی و ساخت نرم‌افزاری که چیت‌ها را شناسایی و مسدود می‌کند.

(۱) ارزیابی راه حل - بازبینی و اصلاح راه حل - به‌کارگیری راه حل مناسب

(۲) بازبینی و اصلاح راه حل - بازبینی و اصلاح راه حل - به‌کارگیری راه حل مناسب

(۳) ارزیابی راه حل - به‌کارگیری راه حل مناسب - تشخیص مسئله

(۴) بازبینی و اصلاح راه حل - به‌کارگیری راه حل مناسب - تشخیص مسئله

۴۳- هر کدام از عبارات زیر به ترتیب با کدام‌یک از عوامل مؤثر بر حل مسئله مرتبط است؟

• چون عادت به استفاده از پیچ‌گوشتی برای کار فنی داریم از آن برای شکستن گردو استفاده نمی‌کنیم.

• یکی از وجوه تمایز افراد عادی با دانشمندان در حل مسئله است.

• آشپزها زودتر و راحت‌تر از دیگران پخت غذاهای تازه را می‌آموزند.

• استفاده از این روش، از دیرباز سنت حکما و دانشمندان بوده است.

(۱) نوع نگاه به مسئله - تجربه گذشته - اثر نهفتگی - تجربه گذشته

(۲) انتقال منفی - تجربه گذشته - انتقال مثبت - اثر نهفتگی

(۳) انتقال منفی - نوع نگاه به مسئله - انتقال مثبت - اثر نهفتگی

(۴) نوع نگاه به مسئله - نوع نگاه به مسئله - اثر نهفتگی - تجربه گذشته

۴۴- هر کدام از افراد زیر به ترتیب با استفاده از کدام روش مسئله را حل کرده‌اند؟

- نوجوانی که برای هدیه روز تولد خواهرش ماهانه بخشی از پول توجیبی خود را پس‌انداز می‌کند.
- آشپزی که برای رسیدن به دستور پخت غذایی، در هنگام خوردن غذا، آن را به دقت می‌چشد.
- مدیری که برای دریافت مدارک دانش‌آموزان مراجعه‌ایشان را در روزهای هفته توزیع کرده است.

(۱) کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب - بارش مغزی - خردکردن

(۲) کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب - شروع از آخر - خردکردن

(۳) خردکردن - بارش مغزی - کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب

(۴) خردکردن - شروع از آخر - کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب

۴۵- متأسفانه گاهی اوقات، طرفداران تیم‌های ورزشی پس از شکست خوردن تیم محبوبشان، دست به اعمال خشونت‌آمیز

زده و به اموال عمومی آسیب می‌زنند. در رابطه با این شرایط کدام گزینه درست است؟

(۱) نرسیدن به خواسته، یعنی شرایط مطلوب حل مسئله موجب احساس ناکامی در آن‌ها می‌شود.

(۲) تجربه شکست تیم مورد علاقه، تجربه‌ای تعارض‌آمیز است که تحمل‌نکردن آن موجب خشونت می‌شود.

(۳) آن‌ها در حال تجربه فشار روانی هستند، تجربه‌ای که منتهی به پرخاشگری و اعمال خشن می‌شود.

(۴) تجربه شکست برای طرفداران هر تیم، تجربه‌ای شناختی و دردناک است که فرد نمی‌داند با آن چه کند.

عربی، زبان قرآن یازدهم

• عین الأنسب في الجواب للترجمة أو المفهوم من أو إلى العربية: (٤٦-٥٢)

۴۶- ﴿إِنْ تَنْصَرُوا لِلَّهِ يَنْصِرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾:

- (۱) اگر خداوند را یاری کرده باشید (خداوند) شما را یاری می‌کند و گام‌هایتان را محکم می‌گرداند.
- (۲) چنان‌چه خدا را یاری نمایید (خداوند) شما را یاری می‌نماید و قدم‌های شما را استوار می‌گرداند.
- (۳) اگر به خداوند یاری برسانید (خدا) هم شما را یاری می‌کند و قدم‌های شما استوار می‌گردد.
- (۴) هرگاه خداوند را یاری کنید (خدا) شما را یاری می‌کند، پس قدم‌هایتان محکم می‌گردد.

۴۷- «كَيْفَ يُمْكِنُ لِلْإِنْسَانِ أَنْ يُقَدَّرَ عَدَدُ الْأَشْجَارِ فِي غَابَةِ كَبِيرَةٍ أَوَّلَهَا فِي مَدِينَةٍ وَآخِرُهَا فِي مَدِينَةٍ أُخْرَى!»:

- (۱) برای انسان چگونه ممکن است که تعداد درختان را در جنگلی بزرگ تخمین بزند که ابتدایش در یک شهر و پایانش در شهری دیگر است؟!
- (۲) انسان چگونه می‌تواند تعداد درختان یک جنگل بزرگ را که ابتدای آن در یک شهر و پایانش در شهر دیگری است، محاسبه کند؟!
- (۳) برای انسان‌ها چگونه مقدور است که در یک جنگل بزرگ که ابتدایش در این شهر و پایانش در شهر دیگری است، تعداد درختان را برآورد کنند؟!
- (۴) چگونه امکان دارد که انسان بتواند تعداد درختان را در جنگل بزرگی که ابتدایش در یک شهر و پایانش در شهر دیگری است، تخمین بزند؟!

۴۸- «تُوجَدُ فِي كُلِّ لُغَةٍ مَفْرَدَاتٌ دَخَلَتْهَا مِنْ لُغَاتٍ أُخْرَى بِأَسْبَابٍ مُخْتَلِفَةٍ كَالْتِّجَارَةِ أَوِ السِّيَاحَةِ وَهَذِهِ الْمَفْرَدَاتُ تَجْعَلُ اللُّغَةَ أَغْنَى»:

- (۱) در تمام زبان‌ها واژگانی وجود دارد که از زبانی دیگر و با دلایل مختلف مانند تجارت یا گردشگری وارد آن شده‌اند و این واژگان آن زبان را توانمندتر می‌کنند!
- (۲) در هر زبانی کلماتی هستند که از زبان‌های دیگر وارد شده‌اند که آن به دلایل مختلفی مانند بازرگانی یا گردشگری بوده است و این واژگان آن زبان را توانمندتر می‌کند!
- (۳) در هر زبانی کلماتی یافت می‌شوند که به دلایل متفاوتی مانند تجارت یا گردشگری از زبان‌های دیگری آمده‌اند و این واژگان باعث غنی‌تر شدن آن زبان می‌شوند!
- (۴) در هر زبانی واژگانی وجود دارد که با دلایل مختلفی مانند بازرگانی یا گردشگری از زبان‌های دیگری وارد آن شده‌اند و این واژگان آن زبان را توانمندتر می‌سازند!

۴۹- «عندما شارك الإيرانيون في قيام الدولة العباسية تقاربت ثقافتا الشعبين و هذا أدى إلى ازدياد نفوذ الكلمات الفارسية في العربية!»:

- (۱) وقتی ایرانیان در برپایی حکومت عباسی مشارکت کردند، فرهنگ‌های دو ملت به هم نزدیک شد و این منجر به افزایش نفوذ کلمات فارسی در عربی شد!
- (۲) در زمان مشارکت ایرانیان در مبارزه حکومت عباسی فرهنگ‌های دو ملت به هم نزدیک شد و همین باعث زیاد شدن نفوذ کلمات فارسی در عربی شد!
- (۳) هنگامی که ایرانی‌ها در برپایی حکومت عباسی مشارکت کردند، فرهنگ دو کشور به هم نزدیک‌تر شد و باعث شد که نفوذ کلمات فارسی در عربی افزایش یابد.
- (۴) زمانی که ایرانیان در شکل‌گیری حکومت عباسی مشارکت نمودند، فرهنگ‌های دو کشور به هم نزدیک شد و این منجر به بیشتر شدن حضور کلمات فارسی در زبان عربی شد!

۵۰- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) إِنَّ مُؤَلَّفَ هَذَا الْمُعْجَمِ الْفَارْسِيِّ مِنْ أَشْهَرِ الْكُتَّابِ الْإِيرَانِيِّينَ: نَوِيسَنْدَةُ ابْنِ وَازِهِ نَامَةُ فَارْسِيَّهِ مِنْ مَعْرُوفِ تَرْتِینِ نَوِیْسَنْدَگَانِ دَرِ اِیْرَانِ اسْت!
- (۲) لَا تُعَارِضُوا كَلَاماً لَا تَفْهَمُونَهُ، لِأَنَّهُ مِنْ خِصَائِلِ الْجَاهِلِينَ: بِأَسْخَنِیْ كِهْ أَنْ رَا نَمِیْ فَهْمِیدِ، مَخَالَفَتْ نَكْنِیدِ، زِیْرَا أَنْ اَزِ وِیژْگِیْ هَایِ نَادَانَانِ اسْت!
- (۳) إِذَا طَلَبْتَ أَنْ تَنَالَ الْخَيْرَ فَعَلَيْكَ أَنْ تُتَّفِقَ مِمَّا تُحِبُّ: هَرْگَاهْ بَخَوَاهِیْ كِهْ خُوبِیْ رَا بِهْ دَسْتِ بِیَاوَرِیْ، بَايْدِ چِیزْهَائِیْ رَا كِهْ دُوسْتِ دَارِیْ اِنْفَاقِ كَنِیْ!
- (۴) اِهْدَائِیْ جَدِّی السَّوَّارِ الذَّهَبِيِّ الَّذِي كَانَ سَعْدُهُ غَالِباً جَدّاً: پَدَرْبَزْرْگَمْ بِهْ مِنْ یَكِ گَرْدَنْبِنْدِ طَلَايِیْ رَاكِهْ قِیْمَتَشْ بَسِیَّارِ گَرَانِ بُوْدِ، هَدِیْهْ دَا!

۵۱- «هر کس در مقابل نادانان سکوت کند، شیطان را خشمگین می‌کند!»:

- (۱) الَّذِي يَصْمُتُ أَمَامَ الْجَاهِلِينَ يُسْخِطُ الشَّيْطَانَ!
- (۲) مَنْ صَمَتَ أَمَامَ الْحُمَقَاءِ أَغْضَبَ الشَّيْطَانَ!
- (۳) مَنْ كَانَ صَامِتاً أَمَامَ الْأَحْمَقِ يُسْخِطُ الشَّيْطَانَ!
- (۴) الَّذِي يَصْمُتُ أَمَامَ الْجَاهِلِينَ يَغْضِبُ الشَّيْطَانَ عَنْهُ!
- ۵۲- «ما تزرع في الدنيا تحصد في الآخرة!» عَيْنُ مَا لَا يَرْتَبُطُ بِمَفْهُومِ هَذِهِ الْعِبَارَةِ:

- (۱) تَبَاهِيْ گَرِ بَكَارِیْ بِدَرْوِیْ تُو فَزَوْنِیْ گَرِ بَگُویِیْ بِشَنُویْ تُو
- (۲) پَنَبِهْ کِشْتِیْ طَمَعِ بِهْ مَاشِ مَدَارِ جَوِ بَكَارِیْ عَدَسِ نِیَّارْدِ بَارِ
- (۳) غَمِ رَوِیدِ وَ مَحْنَتِ دَمْدِ وَ دَرْدِ بَرَايْدِ بَرِ خَاکِ شَهِیدَانِ غَمَشِ هَرْ چِهْ بَكَارِیْ
- (۴) اِگَرِ تَخْمِ گَلِیْ دَرِ شُورَهْزَارِیْ بَكَارِیْ، گَلِ نِیَّارْدِ جَزْ بِهْ خَارِیْ

• اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۵۳ - ۵۵) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

«الْبَحْرُ الْمَيِّتُ هُوَ بُحِيرَةٌ مَلِيحَةٌ تَشْتَهَرُ بِأَنَّهُ أَسْفَلَ نَقْطَةٍ عَلَى سَطْحِ الْكُرَةِ الْأَرْضِيَّةِ، أُطْلِقَتْ عَلَى الْبَحِيرَةِ عِدَّةُ أَسْمَاءٍ قَدِيمَةٍ مِثْلُ «بَحْرِ الْمَلْحِ» وَ قَدْ سُمِّيَ أَيْضاً «بُحِيرَةُ لُوطٍ» نَسْبَةً إِلَى لُوطِ النَّبِيِّ الَّذِي يَسْكُنُ مَعَ قَوْمِهِ بِالْقُرْبِ مِنْهُ قَبْلَ أَنْ يَحُلَّ عَلَيْهِمُ الْعَذَابُ. أَمَّا الْيُونَانِيُّونَ كَانُوا أَوَّلَ مَنْ أَطْلَقَ عَلَيْهِ اسْمَ «الْبَحْرِ الْمَيِّتِ» لِعَدَمِ وَجُودِ حَيَاةٍ فِيهِ.

يُعْتَبَرُ الْبَحْرُ الْمَيِّتُ ظَاهِرَةً طَبِيعِيَّةً نَادِرَةً الْوُجُودِ فِي الْعَالَمِ فَهُوَ بُحِيرَةٌ مُغْلَقَةٌ لَا تَتَّصِلُ بِالْبَحَارِ الْخَارِجِيَّةِ الْمُجَاوِرَةِ كَمَا يَقَعُ فِي مَنَاطِقَ كَانَتْ جُزْءاً مِنَ الْمَوْطِنِ الْأَصْلِيِّ لِلْإِنْسَانِ الْأَوَّلِ وَ مَنْزَلاً لِلْأَدْيَانِ السَّمَاوِيَّةِ الرَّئِيسِيَّةِ، وَ مَكَاناً لظُهُورِ الْحَضَارَاتِ الْقَدِيمَةِ، وَ مَعْبَراً لِلْحَرَكَاتِ التِّجَارِيَّةِ وَ الْجِيُوشِ.

تُعَدُّ مَنَاطِقُ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ مِنْ أَهَمِّ الْمَنَاطِقِ السِّيَاحِيَّةِ فِي الْعَالَمِ بِسَبَبِ وَجُودِ مِيَاهٍ فِيهَا تُفِيدُ عِلَاجَ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ خَاصَّةً الْأَمْرَاضِ الْجُلْدِيَّةِ كَمَا اِنْتَخِبَتْ مُنْظَمَةُ الصِّحَّةِ الْعَالَمِيَّةِ هَذِهِ الْمَنَاطِقَ كَمَرْكَزٍ عَالَمِيٍّ لِمُعَالَجَةِ الْأَمْرَاضِ الْجُلْدِيَّةِ. إِضَافَةً إِلَى هَذَا، كَمِيَّةُ الْأُوكْسِجِنِ فِي هَذِهِ الْمَنَاطِقِ أَعْلَى مِنْ جَمِيعِ نَقَاطِ الْعَالَمِ الْآخَرَى.»

۵۳- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) إِنَّ قَوْمَ لُوطٍ بَعْدَ أَنْ أُصِيبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ هَاجَرُوا إِلَى مَنَاطِقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ!
- (۲) الْمِيَاهُ الْمَلِيحَةُ فِي مَنَاطِقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ تَشْفِي كُلَّ الْأَمْرَاضِ الْجُلْدِيَّةِ!
- (۳) الَّذِينَ يَسْكُنُونَ فِي مَنَاطِقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ لَهُمُ الْأَدْيَانُ الْمُخْتَلِفَةُ مِنَ الْأَدْيَانِ الْإِلَهِيَّةِ!
- (۴) الْكَائِنَاتُ الْحَيَّةُ الصَّغِيرَةُ الَّتِي تَعِيشُ فِي أَعْمَاقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ تُسَاعِدُ الْمَرَضَى فِي مُعَالَجَةِ أَمْرَاضِهِمْ!

٥٤- لماذا انتخبت مُنظمة الصّحة العالميّة منطقة البحر الميّت كَمركزٍ علاجيّ عالميّ؟

(١) بسبب وجود مقدارٍ من الأوكسجين فيها أكثر من النّقاط الأخرى!

(٢) لأنّ فيها مياهاً حلوةً تفيد شفاء الأمراض المختلفة!

(٣) لأنّها أسفل نقطة على سطح الكرة الأرضيّة!

(٤) لأنّها تُريد أن تُعرّف هذه المنطقة على الذين أصيبوا بالأمراض الجلديّة!

٥٥- عيّن الصّحيح في الإعراب و التّحليل الصرفي: «مُغلّقة - انتخبت - يُعتبر - أعلى»

(١) انتخبت: فعلٌ ماضٍ - للمفرد المؤنث الغائب - مزيد ثلاثي من باب انفعال - متعدّ / فعل و فاعله «مُنظمة»

(٢) أعلى: مفرد مذكّر - اسم تفضيل على وزن «أفعل» (مؤنثة: علياً) - مبني / خبر و مرفوع

(٣) يُعتبر: فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي (مصدره: اعتبار) - معلوم / فعل و فاعله «البحر»

(٤) مُغلّقة: مفرد مؤنث - اسم مفعول مأخوذ من فعل «يُغلّق» - معرب / صفة و مرفوع بالتبعية من «بُحيرة»

• عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التالية: (٥٦ - ٦٠)

٥٦- عيّن ما ليس فيه الفعل المتعدي:

(١) عيونُ التّماسيح تُفرز سائلاً كأنّه دُموعٌ!

(٢) تعادل الفريقان في مباراة انعقدت قبل أسبوعين!

(٣) السّمك الطائر يمدّ زعانفه التي تعمل كجناحين!

(٤) بعد أن يتناول التّمساح طعامه يستريح على الشّاطئ!

٥٧- كم اسم علم جاء في عبارة «سجّلت منظمة اليونسكو مسجد الإمام و قبة قابوس من إيران في قائمة التّراث العالمي!»:

(١) واحد (٢) اثنان (٣) ثلاثة (٤) أربعة

٥٨- عيّن «ال» جاء في معنى «هذا»:

(١) هناك حروف لا تُوجد في العربية و العربُ يبدّلها إلى حروف قرينة من خارجها!

(٢) مهاجمُ فريق استقلال سجّل هدفاً رائعاً ولكنّ الحكم ما قبل الهدف بسبب تسلّل!

(٣) لهجاتُ نوع واحد من الطّيور تختلفُ من منطقة إلى منطقة أخرى كالإنسان!

(٤) الطّفل الذي يسأل الكبار عند صِغره يُجيبُ الأطفال الآخرين عند كبره!

٥٩- عيّن ما ليس فيه فعل يُعادل المضارع الالتزامي:

(١) ﴿إن أحسنتم أحسنتم لأنفسكم﴾

(٢) وعظ لُقمان ابنه ألاّ يمشي على الأرض مرحاً!

(٣) ﴿لكي لا تحزنوا على ما فاتكم﴾

(٤) هذا الكتاب يضمّ كثيراً من الكلمات المُعرّبة!

٦٠- عيّن ما ليست فيه جملة شرطية:

(١) ما أرضى ربّك تجده يوم القيامة عند الله!

(٢) ما يسبّب أن تترك الدّرس و تشتغل في متجر أبيك!

(٣) إذا رأيت صديقك محزوناً فعليك أن تستمع إلى كلامه!

(٤) من قال كلاماً يُفرّق بين المسلمين فهو عميلُ العدو!

تاریخ یازدهم

۶۱- کدام اقدامها منسوب به هارون الرشید از خلفای عباسی است؟

- الف) سپردن امور خلافت به یک خاندان ایرانی
 ب) زندانی کردن نهمین امام شیعیان
 ج) برگزیدن دو تن از پسرانش به عنوان جانشین
 د) برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی
- ۱) «الف» - «ب» ۲) «ب» - «د» ۳) «الف» - «ج» ۴) «ب» - «ج»

۶۲- کدام گزینه مطلب درستی درباره امیرالامراها در دوره خلافت عباسیان بیان نمی‌کند؟

- ۱) اغلب بعد از دوره خلافت مأمون قدرت را دست گرفتند.
 ۲) چنان قدرتی یافتند که در عزل و نصب خلفا دخالت مستقیم داشتند.
 ۳) برخی از خلفای عباسی به دست آنان کشته شدند.
 ۴) افرادی ماهر در سوارکاری و تیراندازی بودند و اصالت آنان به ماوراءالنهر بازمی‌گشت.

۶۳- در کدام گزینه پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب ذکر شده است؟

- الف) هدف فاطمیان از بنای شهر قاهره چه بود؟
 ب) دوره خلافت مستنصر مصادف با کدام دوره خلافت عباسیان بود؟
 ج) وضعیت بحرانی حکومت فاطمیان با کدام اتفاقات بدتر شد؟
- ۱) رقابت با پایتخت عباسیان - دوره ضعف و تجزیه - حملات پیاپی سلجوقیان به قلمرو خلافت فاطمی و سپس شروع جنگ‌های صلیبی
 ۲) رقابت با پایتخت عباسیان - دوره نیرومندی و شکوفایی - حملات پیاپی سلجوقیان به قلمرو خلافت فاطمی و سپس شروع جنگ‌های صلیبی
 ۳) رقابت با پایتخت سلجوقیان - دوره ضعف و تجزیه - حملات هم‌زمان عباسیان و سلجوقیان به قلمرو فاطمیان و سرانجام یورش صلاح‌الدین ایوبی
 ۴) رقابت با پایتخت سلجوقیان - دوره نیرومندی و شکوفایی - حملات هم‌زمان عباسیان و سلجوقیان به قلمرو فاطمیان و سرانجام یورش صلاح‌الدین ایوبی

۶۴- در کدام نمودار زمان، تقدم و تأخر وقوع رویدادها در خصوص فتح ایران توسط اعراب مسلمان به درستی نشان داده شده است؟

- الف) اعراب مسلمان به منطقه سواد حمله کردند و تعدادی از آبادی‌ها و شهرهای آن منطقه را به جنگ و یا صلح گشودند.
 ب) باذان مأمور دستگیری حضرت محمد و روانه کردن ایشان به تیسفون شد.
 ج) پس از شکست مسلمانان عرب در جنگ جسر، جنگاورانی تازه‌نفس با انگیزه معنوی و مادی بالا روانه ایران شدند.
 د) مرزبان‌های ساسانی بحرین و عمان در مقابل سپاهیان مسلمان تاب مقاومت نیاوردند و زرتشتیان ساکن بحرین به اطاعت مسلمانان و پرداخت جزیه گردن نهادند.

۱) الف - ج - د ۲) الف - ج - ب ۳) ب - الف - د ۴) الف - ج - ب

۶۵- با در نظر گرفتن عبارت‌های زیر کدام گزینه درباره حوادث مربوط به دو قرن حکومت اعراب بر ایران، نادرست است؟

- الف) اداره امور دیوانی ایران
 ب) مهاجرت قبایل عرب به ایران
 ج) حکومت شهرها و مناطق مختلف
- ۱) مورد «ب» آثار و نتایج سیاسی، اجتماعی و فرهنگی قابل توجهی بر جا گذاشت.
 ۲) مورد «الف» در دوره خلفای نخستین در اختیار ایرانیان بود.
 ۳) مورد «ج» در دوره امویان، در انحصار کامل اشرافیت اموی و سران قبیله‌های عرب متحد آنان قرار داشت.
 ۴) مورد «ب» از دوران امویان و به هدف تحکیم سلطه مسلمانان بر ایران شروع شد.

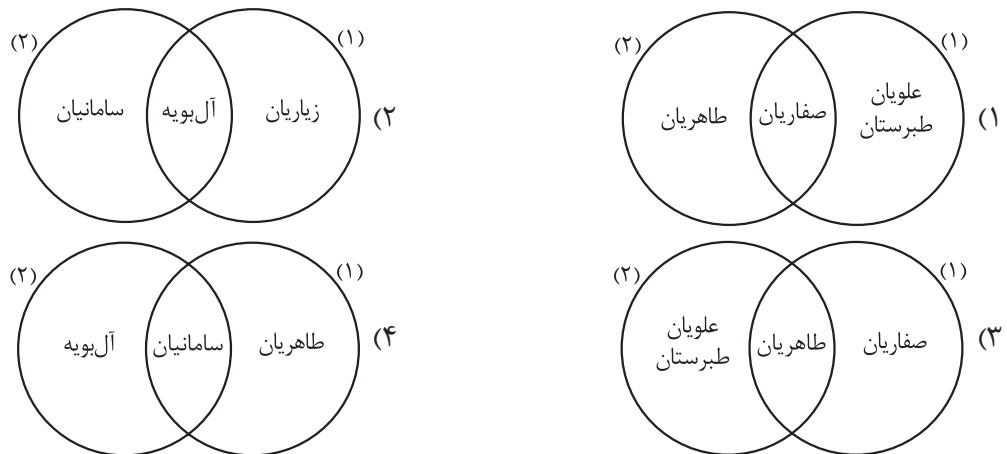

۶۶- قید «بیشتر» در کدام عبارت به درستی آورده نشده است؟

- (۱) بیشتر اعراب مهاجر به ایران با همان زندگی بدوی و خانه‌به‌دوشی در واحه‌های اطراف شهرها و روستاها مستقر شدند.
- (۲) پس از ورود اسلام به ایران، زبان فارسی دری، هم‌چنان در میان عامه مردم و در بیشتر سرزمین‌های ایرانی رواج داشت.
- (۳) اعراب مسلمان تا دوران خلافت عثمان، بیشتر شهرها و ولایات ایران را به جنگ و صلح گشودند.
- (۴) از اشاره‌های کوتاه منابع تاریخی می‌توان فهمید که در خلال فتح ایران، بیشتر ایرانیان به اسلام گرویدند.

۶۷- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی رابطه حکومت‌های ایرانی با خلافت عباسی را نشان می‌دهد؟

(۱) روابط خصمانه (۲) اظهار اطاعت از عباسیان

۶۸- با توجه به اطلاعات تاریخی ارائه‌شده در کتاب درسی تاریخ یازدهم (۲)، احتمال وقوع کدام رویداد وجود ندارد؟

- (الف) در حالی که فاطمیان در مصر حکومت می‌کردند، سامانیان به جنگ با علویان طبرستان مشغول بودند.
 - (ب) فارابی در دوره نیرومندی و شکوفایی عباسیان می‌زیسته است.
 - (ج) ابوعلی سینا پس از به قدرت رسیدن طاهر ذوالیمینین متولد شد.
 - (د) در دوره امامت امام هشتم شیعیان، جوهر گوگرد توسط دانشمندی ایرانی کشف گردید.
- (۱) «الف» - «د» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «ج» (۴) «ب» - «ج»

۶۹- هر یک از عبارات زیر، به ترتیب، در دوره کدام یک از سلسله‌های مسلمان ایرانی قرن سوم تا نیمه قرن پنجم هجری رخ داده است؟

- (الف) ادب فارسی اوج گرفت و رودکی مورد حمایت دربار این حکومت بود.
- (ب) فعالیت‌های اقتصادی از رونق مناسبی برخوردار بود و کشاورزی در کنار تجارت و صنعت، در این دوران رشد چشمگیری یافت.

(ج) مذهب شیعه در ایران تقویت شد و گسترش یافت.

(د) عالمان مورد حمایت مادی و معنوی بودند و از تعصب و تنگ‌نظری اجتناب می‌شد.

- (۱) سامانیان - آل‌بویه - زیاریان - آل‌بویه
- (۲) سامانیان - آل‌بویه - طاهریان - آل‌بویه
- (۳) صفاریان - زیاریان - سامانیان - زیاریان
- (۴) صفاریان - سامانیان - سامانیان - زیاریان

۷۰- در کدام گزینه توضیحات مربوط به شخصیت ایرانی نادرست است؟

- (۱) فارابی: فلسفه مشایی را که تلفیقی از جهان‌بینی اسلام و فلسفه ارسطویی و نوافلاطونی بود، پایه‌گذاری کرد.
- (۲) رازی: پدر تاریخ علم او را بزرگ‌ترین پزشک اسلام و قرون وسطا نامیده است.
- (۳) ابوریحان بیرونی: ابزارها و روش‌های ابداعی او برای تعیین طول و عرض جغرافیایی و اندازه‌گیری فاصله میان شهرها جالب است.
- (۴) ابن سینا: کتاب دانشنامه علایی را برای توضیح مسائل علوم طبیعی و ریاضی نگارش کرده است.

جغرافیای یازدهم

۷۱- کدام گزینه به «دلایل افزایش چندبرابری تولید برنج در کشورهای فیلیپین و پاکستان پس از دهه ۱۹۷۰ میلادی» اشاره دارد؟

- (۱) وجود شرایط آب‌وهوایی گرمسیری، استفاده از روش‌های نوین کشاورزی و شیوه‌های علمی، استفاده از کودهای شیمیایی و دسترسی به آب فراوان
 - (۲) به کار بردن روش‌های علمی در تولید بذرهای اصلاح‌شده، عدم استفاده از کودهای شیمیایی و استفاده از ماشین‌آلات پیشرفته
 - (۳) استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی، به‌کارگیری روش‌های علمی، استفاده از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی و بذرهای اصلاح‌شده
 - (۴) دسترسی به آب فراوان و رطوبت بالا، استفاده از روش‌های کشاورزی سبز و عدم استفاده از محصولات و فراورده‌های شیمیایی
- ۷۲- با توجه به جملات زیر، کدام گزینه محتوای درستی را ارائه می‌دهد؟

- (الف) در پخش مجاورتی، یک پدیده مستقیماً از یک مکان به مکان مجاور می‌رود.
- (ب) در پخش مجدد (مکان‌یابی دوباره)، یک پدیده مکان اولیه را کاملاً ترک می‌کند و به مکان جدید می‌رود.
- (ج) در پخش سلسله مراتبی، پدیده یا نوآوری به طور منظم از مکان‌های بزرگ‌تر یا مراکز به مکان‌های کوچک‌تر منتقل می‌شود.
- (۱) پخش و گسترش اسلام، گسترش ورزش کاراته در کشورهای مختلف و محبوبیت ورزش هاکی در برخی از مناطق ایالات متحده آمریکا، مرتبط با مورد «الف» است.
- (۲) انتقال فرهنگ از طریق تجارت و روابط بازرگانی مرتبط با مورد «الف» و رشد و انتشار آیین مسیحیت در کشورهای اروپایی مرتبط با مورد «ب» است.
- (۳) مهاجرت ناخواسته ساکنان قاره آفریقا به کشورهای آمریکایی مرتبط با مورد «ب» و مهاجرت آزادانه برخی از شهروندان اروپا به آمریکا، با مورد «ج» مرتبط است.
- (۴) برپایی جشن نوروز در کشور قزاقستان و انبوه شعبه‌های رستوران‌های زنجیره‌ای آمریکایی و اروپایی در برخی کشورهای خاورمیانه، مرتبط با مورد «ج» است.

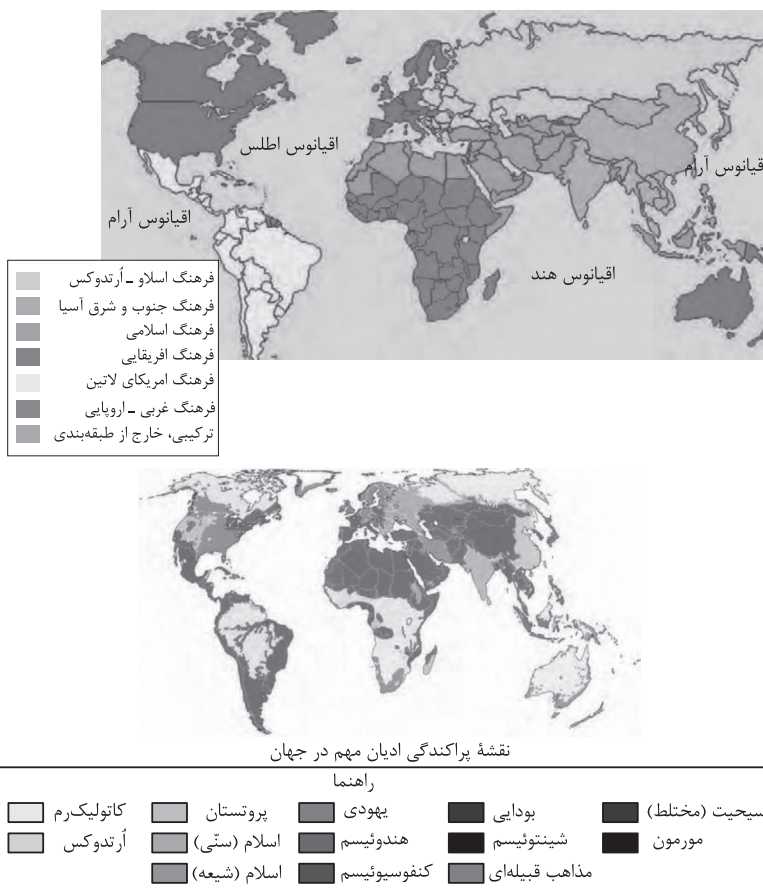
۷۳- با توجه به تقسیم‌بندی‌های چهارگانه فعالیت‌های اقتصادی، محتوای کدام گزینه درست است؟

- (۱) روژان یک بافنده فرش است. او نخ مورد نیازش را از پشم گوسفندان و رنگ‌نخ‌ها را از گیاهان مختلف به دست می‌آورد، به طوری که کل مواد اولیه فرش او طبیعی و بومی است. فعالیت روژان جزء فعالیت‌های نوع اول است.
- (۲) هرچند مواردی چون حمل‌ونقل، امور بانکی، تجارت، آموزش و پزشکی بسیار با هم متفاوت هستند، اما همگی جزء فعالیت‌های نوع سوم هستند.
- (۳) در فعالیت‌های صنعتی، با استفاده از ماشین‌آلات، محصولات مختلف تولید می‌شوند، مانند صنایع پتروشیمی، خودروسازی، فعالیت‌های معدنی و تولید لوازم خانگی برقی.
- (۴) کشاورزی معیشتی را می‌توان مصداقی برای فعالیت‌های نوع اول و کشاورزی تجاری و صنعتی را مصداق فعالیت‌های نوع دوم دانست.

۷۴- کدام گزینه پاسخ صحیحی به پرسش‌های زیر ارائه کرده است؟

- الف) چرا با وجود این که جمعیت کشور پرتغال زیاد نیست، اما این زبان یکی از پرمتکلم‌ترین زبان‌های جهان محسوب می‌شود؟
 ب) علت تغییر رفتارها، شیوه پوشش، تفریحات و موارد مشابه در جهان امروز، حتی در دورافتاده‌ترین نواحی، چیست؟
 ج) با توجه به بررسی نواحی عمده فرهنگی و پراکندگی ادیان در منطقه آسیای جنوب غربی و آفریقا به چه نتیجه‌ای می‌رسیم؟

۱) در دوره «اکتشافات جغرافیایی» در طی قرن‌های ۱۵ و ۱۶ میلادی، زبان کشورهای استعمارگر در مستعمره‌های خود مانند کشورهای اسپانیا و پرتغال رواج پیدا کرد. - گسترش رسانه‌ها در جهان - با توجه به شباهت مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان وضعیت فرهنگی مشابه را عامل شباهت باورهای دینی در این مناطق دانست.

۲) در دوره «اکتشافات جغرافیایی» در طی قرن‌های ۱۵ و ۱۶ میلادی، زبان کشورهای استعمارگر در مستعمره‌های خود مانند کشورهای اسپانیا و پرتغال رواج پیدا کرد. - فرایند یکسان‌سازی فرهنگی کشورهای سلطه‌گر - با توجه به شباهت مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان وضعیت فرهنگی مشابه را، عامل شباهت باورهای دینی در این مناطق دانست.

۳) در دوره استعمار، کشورهای استعمارگر تلاش داشتند زبان خود را در نواحی مستعمره رواج دهند، در نتیجه زبان‌های انگلیسی و پرتغالی در مستعمرات رواج پیدا کرد. - فرایند یکسان‌سازی فرهنگی کشورهای سلطه‌گر - با توجه به نزدیکی مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان دین را مهم‌ترین عنصر در تعیین وضعیت فرهنگی و خلق چشم‌انداز فرهنگی دانست.

۴) در دوره استعمار، کشورهای استعمارگر تلاش داشتند زبان خود را در نواحی مستعمره رواج دهند، در نتیجه زبان‌های انگلیسی و پرتغالی در مستعمرات رواج پیدا کرد. - گسترش رسانه‌ها در جهان - با توجه به نزدیکی مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان دین را مهم‌ترین عنصر در تعیین وضعیت فرهنگی و خلق چشم‌انداز فرهنگی دانست.

۷۵- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

(الف) کشاورزی معیشتی

(ب) کشت غله تجاری

(ج) دامداری تجاری

(د) کشت تک محصولی تخصصی (پلانتیشن)

(ه) صنایع کارخانه‌ای

(و) صنایع نو با فناوری پیشرفته

(۱) علت رشد فعالیت‌های مورد «ب»، «ج» و «د»، رشد و پیشرفت کشورها در استفاده از صنایع و تجهیزات نوین است.

(۲) ترکیب فعالیت‌های مورد «ب» و «ج» با عنوان کشت و صنعت شناخته می‌شوند.

(۳) دوره اول شکل‌گیری فعالیت‌های مورد «د» در ایالات متحده آمریکا را می‌توان با دوره گسترش و نفوذ زبان‌های انگلیسی، فرانسوی، اسپانیایی و پرتغالی در مناطق استعماری هم‌زمان دانست.

(۴) فعالیت‌های مورد «د» و «و» به دلیل نیاز به صادر کردن کالاهای تولیدی خود به کشورهای مختلف، در نزدیکی مناطق ساحلی پدید می‌آیند.

۷۶- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به نتیجه درستی اشاره دارد؟

(الف) کردی (کردی)

(ب) فارسی

(ج) چینی - تبتی

(د) حامیایی

(۱) «الف» همچون «ب» از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» اولین خانواده زبانی از نظر تعداد سخنگو است و «د» زبان مردم عرب و یهود است.

(۲) «الف» همچون «ب» از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگو است و «د» زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا است.

(۳) «الف» برخلاف «ب»، از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» بیشتر در میان مردم زردپوست آسیای شرقی رواج دارد و «د» زبان مردم عرب و یهود است.

(۴) «الف» برخلاف «ب»، از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» بیشتر در میان مردم زردپوست آسیای شرقی رواج دارد و «د» زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا است.

۷۷- مهم‌ترین نواحی صنعتی یا قطب‌های صنعتی جهان شامل

(۱) چهار ناحیه مختلف می‌گردد و ناحیه رور آلمان، نواحی صنعتی انگلستان، فرانسه و شمال ایتالیا از نواحی مهم صنعتی جهان هستند

(۲) نواحی مختلف از جمله آمریکای شمالی می‌گردد که این بخش بیشتر در شمال غرب این کشور، از کوه‌های آپالاش تا دریاچه‌های پنج‌گانه گسترده شده است

(۳) نواحی و کشورهای مختلف مانند آلمان، ایتالیا، فرانسه و رور در کشور انگلستان می‌گردد که جزء نواحی مهم صنعتی در اروپای غربی می‌باشند

(۴) چهار ناحیه مختلف می‌گردد که ناحیه مسکو در روسیه، کانادا در آمریکای شمالی و فرانسه و لهستان در اروپای غربی می‌باشند

۷۸- با توجه به انواع دین و تأثیرات آن، کدام گزینه به اطلاعات درستی اشاره دارد؟

(۱) ادیان به دو دسته مبتنی بر یکتاپرستی مانند زرتشت و مبتنی بر پرستش غیرخدای یگانه مانند بوداییسم (مذاهب قبیله‌ای) تقسیم می‌شوند.

(۲) دین مسیحیت در اروپا ظهور و گسترش یافت و شامل سه مذهب کاتولیک، پروتستان و ارتدوکس می‌باشد.

(۳) بیشتر پیروان دین یهود در سرزمین اشغالی زندگی می‌کنند و به تجارت و بازرگانی مشغول هستند.

(۴) مجسمه خدایان و الهه‌های ادیان مختلف مانند مجسمه شیوا از جمله چشم‌اندازهای فرهنگی‌ای است که دین در خلق آن نقش داشته است.

۷۹- با توجه به نواحی وسیع فرهنگی، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

جغرافی‌دان‌ها برای مطالعه و شناخت تنوع‌های فرهنگی، سطح زمین را به نواحی فرهنگی مختلفی تقسیم کرده‌اند. آن‌ها با در نظر گرفتن در یک یا چند شاخص فرهنگی، هر ناحیه را از نواحی دیگر متمایز می‌کنند که در نتیجه به قلمرو فرهنگی تقسیم می‌شود و کشور استرالیا جزء ناحیه فرهنگی قرار می‌گیرد.

(۱) تفاوت‌ها - هفت - غربی و اروپایی

(۲) تفاوت‌ها - شش - جنوب و شرق آسیا

(۳) شباهت‌ها - شش - غربی - اروپایی

(۴) شباهت‌ها - هفت - جنوب و شرق آسیا

۸۰- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مفاهیم درستی اشاره کرده است؟

الف) مزارع پلانتیشن

ب) کشاورزی تجاری

ج) دره سیلیکون

(۱) کشاورزی معیشتی و «ب» جزء فعالیت‌های نوع اول هستند که «الف» و «ج» مثالی مهم برای این نوع فعالیت‌ها است.

(۲) «الف» نمونه‌ای از کشت غله تجاری است که همانند «ب» جزء فعالیت‌های نوع اول قرار می‌گیرد و «ج» نیز مربوط به فعالیت‌های نوع چهارم است.

(۳) فعالیت‌های نوع اول شامل کشاورزی معیشتی و «ب» می‌شوند که «الف» نیز از انواع آن محسوب می‌گردد و «ج» نیز مرتبط با فعالیت‌های نوع سوم است.

(۴) «الف» جزئی از «ب» محسوب می‌شود و هر دوی آن‌ها برخلاف «ج» که با فعالیت‌های نوع چهارم ارتباط زیادی دارد، جزء فعالیت‌های نوع اول هستند.

فلسفه یازدهم

۸۱- کدام مورد نادرست است؟

- (۱) ما به محدودیت شناخت خود آگاهیم.
- (۲) کارهای انسان نشانه توانایی او در دانستن است.
- (۳) شناخت انسان منحصر به امور مادی و جهان طبیعت است.
- (۴) یکی از نشانه‌های تدریجی بودن شناخت، آموختن و یادگیری است.

۸۲- کدام گزینه در رابطه با امکان معرفت درست است؟

- (۱) برای اثباتش باید از به تناقض رسیدن انکار آن استفاده کنیم.
- (۲) نیاز به دلیل و اثبات ندارد و هر فردی که عقل سلیم دارد، آن را باید بپذیرد.
- (۳) نمی‌توانیم بگوییم بدیهی است، چون همیشه عده‌ای بوده‌اند که انکارش کرده‌اند.
- (۴) در بدیهی بودن امکان معرفت شکی نیست، چون تاکنون کسی آن را به طور مستقیم انکار نکرده است.

۸۳- در کدام گزینه، پاسخ دقیق‌تری برای طرفداران شکاکیت مطلق ذکر شده است؟

- (۱) کسی که طرفدار شکاکیت مطلق است مانند کسی است که بگوید یک شیء هم وجود دارد و هم وجود ندارد.
- (۲) تضادی که بین پیشرفت دانش و شکاکیت مطلق وجود دارد نشان‌دهنده اشتباه شکاکان است.
- (۳) شناخت امور غیرتجربی نشان‌دهنده تناقض فیلسوف طرفدار شکاکیت مطلق است.
- (۴) انسان می‌تواند کنش‌هایی را انجام دهد و این با شکاکیت مطلق در تضاد است.

۸۴- کدام مورد درباره معرفت‌شناسی تعریف کامل‌تری است؟

- (۱) معرفت‌شناسی بخشی از فلسفه است که به بررسی و بحث درباره شناخت پدیده‌ها می‌پردازد.
- (۲) معرفت‌شناسی تلاشی فلسفی برای اثبات چیستی شناخت و امکان شناخت است.
- (۳) معرفت‌شناسی اساساً درصدد یافتن شناختی کلی نسبت به جهان هستی است.
- (۴) معرفت‌شناسی بخشی از فلسفه است که به پدیده شناختن می‌پردازد.

۸۵- با توجه به وجود خطاها در شناخت حسی، کدام مورد نادرست است؟

- (۱) با وجود این خطاها، همچنان حس، مبنای ما برای رفع نیازهایمان است.
- (۲) این قبیل خطاها منجر به سلب اعتماد ما از این نوع شناخت می‌شود.
- (۳) تلاش برای اصلاح خطای دیگران نشانه توانایی انسان در شناخت است.
- (۴) آگاهی انسان از خطای خود را می‌توان از موارد توجیه‌کننده امکان شناخت دانست.

۸۶- کدام توصیف درباره این که «هنگام خستگی از بین خواب و ورزش، خواب را انتخاب می‌کنیم» درست است؟

- (۱) عقل از اشیای مختلف استفاده‌های مختلف می‌کند.
- (۲) عقل توانایی شناخت تفاوت‌ها و تمایزهای اشیا را دارد.
- (۳) شناخت معتبر اشیاء، به حس امکان انتخاب و بهره‌بردن از خواب را می‌دهد.
- (۴) به وسیله حواس، بسیاری از موجودات و ویژگی‌های آن‌ها را می‌شناسیم.

۸۷- در کدام گزینه، منبع شناخت با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) با تکیه بر علیت و از راه آزمایش درمی‌یابیم که آب در صد درجه بخار می‌شود و این یک قانون تجربی است.
- (۲) با رجوع به درون خود نسبت به سایر انسان‌ها همدلی پیدا می‌کنیم و این همدلی محبت نام دارد.
- (۳) دلالت کلمه «نور» در آیه «خداوند نور آسمان‌ها و زمین است» دلالت التزامی است.
- (۴) عارف و سالک الی الله، گاهی بهشت و جهنم را مشاهده می‌نماید.

۸۸- همه موارد زیر از راه‌های وصول به شناخت قلبی هستند به جز

(۱) تقویت ایمان

(۲) تعالی بخشیدن به نفس

(۳) اثبات عقلانی گزاره‌های شهودی

(۴) کمال‌طلبی همراه با عبادت خالصانه

۸۹- درباره بیت «دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند / و اندر آن ظلمت شب آب حیاتم دادند» کدام گزینه درست است؟

(۱) شناخت به وسیله این ابزار به قدری برای ما معتبر است که بر پایه آن زندگی می‌کنیم.

(۲) این معرفت از طریق تهذیب نفس و گام‌به‌گام حاصل می‌شود.

(۳) در این نوع شناخت خداوند حقایق و معانی و حتی گاهی کلمات و عبارات خود را بر قلب انسان شایسته نازل می‌کند.

(۴) نوعی درک حقایق است که توانایی درک آن از راه احساس ممکن نیست؛ حقایقی که می‌توانند محسوس یا نامحسوس باشند.

۹۰- کدام مورد درباره شناخت شهودی درست است؟

(۱) نوعی از شناخت وحیانی است؛ با این تفاوت که همه انسان‌ها می‌توانند به آن برسند.

(۲) در تمام انواع آن نیاز به سیر و سلوک معنوی ضروری است.

(۳) مانند شناخت وحیانی نیاز به تقویت قوه عقل و استدلال دارد و بدون آن بهره‌ای از این شناخت وجود نخواهد داشت.

(۴) برخلاف معارف وحیانی که اختصاص به پیامبران دارد، شناختی است که به شرط تهذیب نفس، برای همه قابل وصول است.

مهم ترین ویژگی های آزمون های خیلی سبز در پایه های دهم و یازدهم:

- ۱- برگزاری دست کم یک آزمون در ماه بر اساس روال تدریس در مدرسه
- ۲- برگزاری آزمون های ویژه برای زمان های خاص (میان ترم، ترم، پس از عیدو...)
- ۳- امکان جبران عقب ماندگی های دوره مطالب برای تثبیت آن ها

پاسخ نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه
شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید
از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

پاسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله ششم

پایه یازدهم

تاریخ برگزاری: ۲۶/ بهمن/ ۱۴۰۳

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	محمد بهرامی - علی شهبازی - سعید عزیزخانی - محسن فراهانی - پگاه نادری آسیابر - محمد اسکندری یگانه
زبان و ادبیات فارسی	بهنام کیانی شاهوندی - مهدی کرانی - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	الهام رضایی
روان شناسی	مهدی جاهدی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	عارف گلیوری
جغرافیا	سعید بهروزی فر - مجید مصطفوی
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی - حمیدرضا قنبری - مجید قدرتی پور - احمد منصوری - فیروز نژادنجف

نام درس	مستول درس	گزینه گر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	محسن فراهانی	محسن فراهانی	محسن فراهانی	علی شهبازی	امیرحسین قنبری پگاه نادری آسیابر
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	نگار کاتبی	صادق محرمی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی مرتضی عزیزی
روان شناسی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	نگار کاتبی	فرزانه خاجی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	آریا ذوقی	سمانه ریحانی	منیژه خسروی
تاریخ	عارف گلیوری	عارف گلیوری	عارف گلیوری	مریم صالحی	بهروز یحیی
جغرافیا	سعید بهروزی فر	سعید بهروزی فر	سعید بهروزی فر	مریم صالحی	بهروز یحیی
فلسفه (۱)	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	پارسا پور کمال	علی سلوکی

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاچانیپور
مشاور محتوایی: مریم صالحی

آزمون آزمائشی خلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی یاری زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - راضیه سادات خلدی نسب زہرا صفری - فاطمہ علی اکبری - محیا غنی فرد زہرا فرہادی مہر - محمد محمودی - مریم مسلمی زاده نادرہ نازآوری - ساعدہ نمازی
رسم	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحہ آرائی	سحر ازلی تاش - مریم حسین زاده - زہرا داراخانی سپیدہ سخایی - الہام سہرابی - طاہرہ صادق نژاد مائدہ صبری - نیلوفر فرخجستہ - مہدیہ گل پور دریا لطفی - لیلا نعمت پور

ریاضی و آمار

به ازای کدام مقدار x ، تابع $f(x) = \frac{|x-3|[x]}{|x-4|}$ یک عدد صحیح منفی می‌شود؟

۲ (۴)

۱ (۳)

۴ (۲)

۶ (۱)

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

Hint کافیه مقادیر داده شده رو تو تابع جای گذاری کنین.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: کافی است مقدار x را در تابع قرار دهیم. مقداری مورد قبول است که تابع به ازای آن یک عدد صحیح منفی شود.

گام دوم: بررسی گزینه‌ها:

$$x = 6 \Rightarrow f(6) = \frac{|6-3|[6]}{|6-4|} = \frac{3 \times 6}{2} = 9 \quad x$$

$$x = 4 \Rightarrow f(4) = \frac{|4-3|[4]}{|4-4|} = \frac{1 \times 4}{0} = \text{تعریف نشده}$$

$$x = 1 \Rightarrow f(1) = \frac{|1-3|[1]}{|1-4|} = \frac{2 \times 1}{-3} = -\frac{2}{3} \quad x$$

$$x = 2 \Rightarrow f(2) = \frac{|2-3|[2]}{|2-4|} = \frac{1 \times 2}{-2} = -1 \quad \checkmark$$

توجه کنید که گزینه (۳) عددی منفی است، ولی صحیح نیست.

می‌دانیم حاصل قدرمطلق همیشه مثبت است، پس تأثیری در انتخاب گزینه ندارد. گزینه‌ای درست است که به ازای آن، مقدار یکی از دو عبارت $[x]$ و $[x-4]$ مثبت و دیگری منفی شود.

$[x]$ به ازای $x \geq 1$ مثبت و $[x-4]$ نیز برای $x < 4$ منفی است. پس کافی است مقدار انتخابی، محدوده بزرگ‌تر یا مساوی یک و کوچک‌تر از ۴ باشد که فقط گزینه‌های (۳) و (۴) می‌شود که به ازای $x = 1$ یعنی گزینه (۳)، مقدار $f(x)$ یک عدد صحیح نمی‌شود. پس گزینه (۴) درست است.

توجه کنید که به ازای مقدار x ، باید حاصل هم صحیح و هم منفی باشد. در غیر این صورت ممکن است به اشتباه تا به گزینه (۳) می‌رسید، این گزینه را به عنوان جواب انتخاب کنید.

په‌جور دیگه ➡

گول نخوری ✖

جدول مالیاتی که توسط هیئت مدیره یک شرکت برای سال جدید مالی آماده و تصویب شده به صورت زیر است:

نرخ مالیات (درصد)	حقوق ماهیانه (برحسب تومان)
معاف از مالیات	حقوق تا ۸,۰۰۰,۰۰۰
۱۵	مازاد بر ۸,۰۰۰,۰۰۰ تا ۱۲,۰۰۰,۰۰۰
۲۵	مازاد بر ۱۲,۰۰۰,۰۰۰

کارمندی با حقوق ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان، چه قدر مالیات باید بپردازد؟

(۲) ۶۰۰,۰۰۰

(۱) ۳۰۰,۰۰۰

(۴) مالیاتی پرداخت نمی کند.

(۳) ۱,۸۰۰,۰۰۰

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: این کارمند ۱۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان حقوق می گیرد؛ پس باید از مبلغ مازاد ۸,۰۰۰,۰۰۰ تومان، ۱۵ درصد مالیات بپردازد:

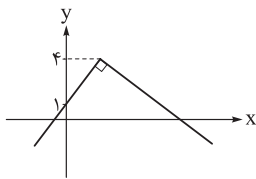
مبلغ مازاد برابر است با:

$$۱۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۸,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۰۰۰,۰۰۰$$

گام دوم: مالیاتی که باید توسط کارمند پرداخت شود برابر است با:

$$۲,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۱۵}{۱۰۰} = ۲۰,۰۰۰ \times ۱۵ = ۳۰۰,۰۰۰$$

ریاضی و آمار

نمودار تابع $f(x) = -|x+a|+b$ به صورت مقابل است. مقدار $f(a-b)$ کدام است؟

۲) -۵

۴) -۷

۱) -۴

۳) -۶

۳

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: نمودار داده شده همان نمودار $-|x|$ است که a واحد به سمت راست آمده (یعنی a منفی است) و سپس ۴ واحد به سمت بالا رفته است. پس $b = 4$ است.

$$f(x) = -|x+a|+b \rightarrow f(x) = -|x+a|+4$$

گام دوم: با توجه به نمودار، $f(0) = 1$ است و داریم:

$$f(x) = -|x+a|+4 \rightarrow f(0) = -|0+a|+4 = 1$$

$$\Rightarrow -|a|+4 = 1 \Rightarrow |a| = 3 \rightarrow a = \pm 3$$

$$\xrightarrow{a \text{ منفی است}} a = -3$$

گام سوم: پس تا این جا ضابطه f به صورت $f(x) = -|x-3|+4$ است و داریم:

$$f(a-b) = f(-3-4) = f(-7) \Rightarrow f(-7) = -|-7-3|+4 = -|-10|+4 = -10+4 = -6$$

ریاضی و آمار

۴ اگر تابع $f(x) = \begin{cases} \lfloor \frac{x}{2} \rfloor + 1 + b & 0 \leq x < 2 \\ (a-2)x + b & 2 \leq x < 4 \end{cases}$ پلکانی باشد و $f(3) = 2$ ، حاصل $\frac{f(\frac{a}{2}) + a}{f(b)}$ کدام است؟ ([] نماد جزء صحیح است.)

۳ / ۵ (۴)

۲ / ۵ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

زیرمبفث: فصل ۲، درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: در تابع پلکانی f ، با توجه به شرط $0 \leq x < 2$ ، تکلیف $\lfloor \frac{x}{2} \rfloor + 1$ را مشخص می‌کنیم:

$$0 \leq x < 2 \Rightarrow 0 \leq \frac{x}{2} < 1 \Rightarrow 1 \leq \frac{x}{2} + 1 < 2 \Rightarrow \lfloor \frac{x}{2} + 1 \rfloor = 1$$

نکته (۱) اگر $k \in \mathbb{Z}$ باشد، می‌توان به جای $[x+k]$ حاصل $[x] + k$ را به دست آورد؛ یعنی مقدار صحیح که در جزء صحیح، اضافه یا کم شده را می‌توان از جزء صحیح خارج کرد. با توجه به این نکته می‌توانستیم گام اول را این گونه هم بنویسیم:

$$\lfloor \frac{x}{2} + 1 \rfloor = \lfloor \frac{x}{2} \rfloor + 1$$

از طرفی داریم:

$$0 \leq x < 2 \Rightarrow 0 \leq \frac{x}{2} < 1 \Rightarrow \lfloor \frac{x}{2} \rfloor = 0 \Rightarrow \lfloor \frac{x}{2} \rfloor + 1 = 0 + 1 = 1$$

(۲) در تابع پلکانی، هر ضابطه یک تابع ثابت است؛ پس در ضابطه‌ها فقط مقدار ثابت داریم و ضریب جمله‌های شامل x را باید برابر صفر قرار دهیم.

گام دوم: چون تابع f پلکانی است، در ضابطه دوم باید ضریب x برابر صفر باشد. پس:

$$a - 2 = 0 \Rightarrow a = 2$$

گام سوم: $f(3) = 2$ است. در نتیجه $f(3) = b = 2$. پس در ضابطه اول برای $0 \leq x < 2$ مقدار ثابت برابر $1 + b = 1 + 2 = 3$ است؛ بنابراین تابع پلکانی f برابر است با:

$$f(x) = \begin{cases} 3 & 0 \leq x < 2 \\ 2 & 2 \leq x < 4 \end{cases}$$

گام چهارم: عبارت خواسته شده برابر است با:

$$\begin{cases} f(\frac{a}{2}) = f(1) = 3 \\ f(b) = f(2) = 2 \end{cases} \Rightarrow \text{عبارت خواسته شده} = \frac{3+2}{2} = \frac{5}{2} = 2/5$$

ریاضی و آمار

۵ اگر $f(x) = [2 - \frac{x}{3}] + [-x]$ باشد، مقدار $f(-\pi/6) + f(\pi) - f(\sqrt{2})$ کدام است؟

۱ (۴

(۳) صفر

— ۱ (۲

-۲ (۱)

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

 Hint $\sqrt{2}$ تقریباً $1/4$ و π تقریباً $3/14$ است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ مقادیر خواسته شده را به صورت جداگانه محاسبه می کنیم:

$$f(x) = [\gamma - \frac{x}{3}] + [-x] \Rightarrow f(-\circ/\epsilon) = [\gamma - \frac{-\circ/\epsilon}{3}] + [-(-\circ/\epsilon)]$$

$$\Rightarrow f(-\circ/\epsilon) = [\textcolor{teal}{2} + \circ/\textcolor{teal}{2}] + [\circ/\epsilon] = \textcolor{teal}{2} + \circ = \textcolor{teal}{2}$$

$$f(x) = \left\lceil x - \frac{x}{3} \right\rceil + \lfloor -x \rfloor \Rightarrow$$

$$f(\pi) = [\gamma - \frac{\pi}{\gamma}] + [-\pi] = [\gamma - \frac{\gamma/\gamma}{\gamma}] + [-\gamma/\gamma] = [\gamma - \gamma/\dots] + (-\gamma) = [\circ/\gamma] - \gamma = \circ - \gamma = -\gamma$$

کمی از یک بزرگتر است.

$$f(x) = \left[r - \frac{x}{r} \right] + [-x] \Rightarrow$$

$$f(\sqrt{r}) = [r - \frac{\sqrt{r}}{r}] + [-\sqrt{r}] = [r - \circ / \Delta] + [-1 / r] = [1 / \Delta] + [-1 / r] = 1 + (-r) = -1$$

عددی بین صفر و یک است

حاصل عبارت خواسته شده برابر است با:

$$f(-\circ/\circ)+f(\pi)-f(\sqrt{2})=2+(-4)-(-1)=-1$$

ریاضی و آمار

۶ اگر $\left[3x + \frac{2}{3}\right] = \text{sign}(\sqrt{3} - \frac{3}{4})$ باشد، محدوده x کدام است؟

$$-\frac{5}{9} \leq x < -\frac{2}{9} \quad (2)$$

$$\frac{1}{9} \leq x < \frac{4}{9} \quad (1)$$

$$-\frac{1}{9} \leq x < \frac{2}{9} \quad (4)$$

$$\frac{1}{3} \leq x < \frac{4}{3} \quad (3)$$

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

به ازای هر مقدار حقیقی x داریم:

$$[x] = k, (k \in \mathbb{Z}) \Rightarrow k \leq x < k+1$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ می‌دانیم $\sqrt{3} \approx 1.7$ ، پس $\sqrt{3} - \frac{3}{4} > 0$ است و $\text{sign}(\sqrt{3} - \frac{3}{4}) = 1$ است؛ پس:

$$\left[3x + \frac{2}{3}\right] = 1 \Rightarrow 1 \leq 3x + \frac{2}{3} < 2 \Rightarrow 1 - \frac{2}{3} \leq 3x < 2 - \frac{2}{3} \Rightarrow \frac{1}{3} \leq 3x < \frac{4}{3} \Rightarrow \frac{1}{9} \leq x < \frac{4}{9}$$

برای حل نامعادله $k \leq ax + b < k+1$ ابتدا b را از سه طرف کم می‌کنیم و سپس طرفین را بر a تقسیم می‌کنیم (با فرض این که $a > 0$ باشد). یعنی:

$$k - b \leq ax < k + 1 - b \Rightarrow \frac{k - b}{a} \leq x < \frac{k + 1 - b}{a}$$

اگر مقدار $\sqrt{3} - \frac{3}{4}$ را به اشتباه منفی در نظر بگیرید و معادله $\left[3x + \frac{2}{3}\right] = -1$ را حل کنید، به پاسخ گزینه (۲) می‌رسید. **گول نخوری**

ریاضی و آمار

$$f(x) = \begin{cases} \frac{2x - 0.2}{\text{sign}(x - 3)} & [x - 1] \geq 0 \\ \frac{5x - 2}{[x] - 1} & -1 \leq [x] < 1 \\ 3 & [x + 1] < 0 \end{cases}$$

اگر $1 \leq [x] < 1$ ، $-1 \leq [x] < 1$ ، $[x + 1] < 0$

۷ (۴)

۲ (۳)

-۱۱ (۲)

-۳ (۱)

۷

مشاوره مهم‌ترین بخش حل سؤال، مشخص کردن این است که هر مقدار x در کدام ضابطه باید جای‌گذاری شود. با توجه به این‌که تقسیم‌بندی دامنه با استفاده از خواص جزء صحیح انجام شده، باید دقت زیادی در تشخیص دامنه مناسب برای هر مقدار x به خرج دهید.

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

درس Box

برای به دست آوردن مقدار $f(a)$ در تابع چندضابطه‌ای f ابتدا باید تشخیص دهیم که $x = a$ برای کدام یک از دامنه‌هاست. سپس همان مقدار $x = a$ را در ضابطه مربوط به دامنه یافته‌شده جای‌گذاری می‌کنیم.

گام اول: مقادیر خواسته‌شده را جداگانه به دست می‌آوریم. برای به دست آوردن مقدار $f(2/6)$ ابتدا باید مشخص کنیم $x = 2/6$ مربوط به کدام دامنه است. به ازای $x = 2/6$ داریم:

$$[x - 1] = [2/6 - 1] = [1/6] = 1 \Rightarrow [x - 1] = 1, [x - 1] \geq 0$$

بین ۱ و ۲ قرار دارد.

بنابراین باید $x = 2/6$ را در ضابطه بالایی جای‌گذاری کنیم:

$$f(x) = \frac{2x - 0.2}{\text{sign}(x - 3)} \xrightarrow{x=2/6} f(2/6) = \frac{2(2/6) - 0.2}{\underbrace{\text{sign}(2/6 - 3)}_{\text{عدد منفی}}} = \frac{5}{-1} = -5$$

گام دوم: برای به دست آوردن مقدار $f(0/6)$ باید مشخص کنیم $x = 0/6$ مربوط به کدام دامنه است. به ازای $x = 0/6$ داریم:

$$[x] = [0/6] = 0 \Rightarrow [x] = 0, -1 \leq [x] < 1$$

بین ۰ و ۱ قرار دارد.

بنابراین باید $x = 0/6$ را در ضابطه وسطی جای‌گذاری کنیم:

$$f(x) = \frac{5x - 2}{[x] - 1} \xrightarrow{x=0/6} f(0/6) = \frac{5(0/6) - 2}{[0/6] - 1} = \frac{3 - 2}{0 - 1} = \frac{1}{-1} = -1$$

گام سوم: برای به دست آوردن مقدار $f(-5/3)$ ابتدا باید مشخص کنیم $x = -5/3$ مربوط به کدام دامنه است. به ازای $x = -5/3$ داریم:

$$[x + 1] = [-5/3 + 1] = [-2/3] = -1 \Rightarrow [x + 1] = -1, [x + 1] < 0$$

بین ۰ و -۱ قرار دارد.

بنابراین باید $x = -5/3$ را در ضابطه پایینی جای‌گذاری کنیم:

$$f(x) = 3 \Rightarrow f(-5/3) = 3$$

$$f(2/6) + f(0/6) + f(-5/3) = -5 - 1 + 3 = -3$$

گام چهارم: حاصل مقادیر خواسته‌شده برابر است با:

اگر تابع $g(x)$ با برد $\{-4\}$ و $\begin{cases} g(x)[x-2]+2x & x|x-1|\geq 0 \\ x-\text{sign}(x-3) & x|x-1|<0 \end{cases}$ باشد و $f(x)$ تابعی باشد که نمودار آن نیمساز ربع اول و

سوم است، آن گاه مقدار $A = \frac{f(4)-h(3)}{g(2)f(-5)} \times [-\sqrt{5}]$ کدام است؟

$$-\frac{3}{8} \quad (4)$$

$$\frac{3}{8} \quad (3)$$

$$\frac{9}{16} \quad (2)$$

$$-\frac{9}{16} \quad (1)$$

زیرمبش: فصل ۲، درس‌های ۱ و ۲

Hint کافیه با توجه به ویژگی‌های $g(x)$ و $h(x)$ نوع اون‌ها رو مشخص کنین و با جای‌گذاری مقادیر تو A مقدارش رو به دست بیارین.

۱) تابع $\begin{cases} f: A \rightarrow B \\ f(x) = C \end{cases}$ که در آن مجموعه $R = \{C\}$ برد تابع است، تابع ثابت نامیده می‌شود. در واقع در تابع ثابت، برد تابع، تنها شامل یک عضو است.

۲) تابع همانی، تابعی با ضابطه $f(x) = x$ است که نمودار این تابع نیمساز ناحیه اول و سوم است.

۳) تابع علامت یا $f(x) = \text{sign}(x)$ به تابعی گفته می‌شود که:

$$f(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ابتدا با توجه به ویژگی‌های تابع g و h ، نوع آن‌ها را مشخص می‌کنیم.

$g(x)$ چون دارای برد یک‌عضوی است، پس تابعی ثابت است که ضابطه آن برابر است با:

$$g(x) = -4$$

$h(x)$ تابعی همانی است، چون نمودار آن نیمساز ربع اول و سوم است؛ پس ضابطه آن برابر است با:

$$h(x) = x$$

گام دوم: حال تابع $f(x)$ را ساده می‌کنیم:

$$f(x) = \begin{cases} g(x)[x-2]+2x & x|x-1|\geq 0 \\ x-\text{sign}(x-3) & x|x-1|<0 \end{cases}$$

حاصل $|x-1|$ همواره مثبت است؛ پس $|x-1|$ وقتی مثبت می‌شود که x مثبت باشد و زمانی برابر صفر است که $x=0$ یا $x=1$ باشد و وقتی منفی می‌شود که x منفی باشد.

از طرفی، وقتی x منفی است، $x-3$ نیز منفی است؛ پس $\underbrace{\text{sign}(x-3)}_{\text{منفی}} = -1$ می‌شود؛ بنابراین داریم:

$$f(x) = \begin{cases} -4[x-2]+2x & x \geq 0 \\ \underbrace{x-(-1)}_{x+1} & x < 0 \end{cases}$$

گام سوم: حاصل A را به دست می‌آوریم:

$$f(4) = -4[4-2]+2(4) = -4(2)+2(4) = -8+8 = 0$$

$$f(-5) = -5+1 = -4$$

$$h(3) = 3$$

$$g(2) = -4$$

$$[-\sqrt{5}] = [-2/2] = -3$$

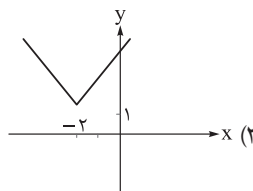
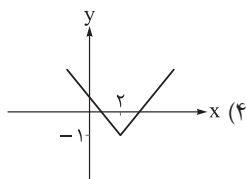
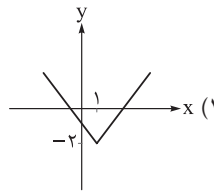
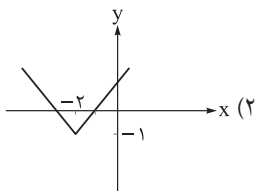
$$A = \frac{f(4)-h(3)}{g(2)f(-5)} \times [-\sqrt{5}] = \frac{0-3}{(-4) \times (-4)} \times -3 = \frac{9}{16}$$

اگر به اشتباه $[-\sqrt{5}] = -2$ را در نظر بگیرید، به گزینه اشتباه (۳) می‌رسید. **گول نخوری**

ریاضی و آمار

۹

مقدار a به ازای $x \notin \mathbb{Z}$ ، برابر $[x] + [-x] + 3$ است و دو تابع $f(x) = |x - a| + b$ و $g(x) = \text{sign}(-x^2)$ فقط در یک نقطه یکدیگر را قطع می‌کنند. نمودار تابع f کدام است؟

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

درستی Box

(۱) تابع $y = [x] + [-x]$ را به صورت دوضابطه‌ای $y = \begin{cases} -1 & x \notin \mathbb{Z} \\ 0 & x \in \mathbb{Z} \end{cases}$ می‌توان نوشت.

(۲) تابع علامت به صورت $\text{sign}(x) = \begin{cases} -1 & x < 0 \\ 0 & x = 0 \\ 1 & x > 0 \end{cases}$ تعریف می‌شود.

(۳) عبارت $x^2 > 0$ و قرینه آن یعنی $-x^2$ همواره منفی است.

(۴) برای رسم تابع $y = |x + a| + b$ به کمک $y = |x|$ ، ابتدا $|x|$ را به اندازه a واحد روی محور x حرکت افقی می‌دهیم. اگر $a > 0$ باشد، به سمت چپ و اگر $a < 0$ باشد، به سمت راست انتقال می‌دهیم. سپس $|x + a|$ را به اندازه b واحد حرکت عمودی می‌دهیم؛ اگر $b > 0$ باشد، به سمت بالا و اگر $b < 0$ باشد، به سمت پایین حرکت می‌دهیم.

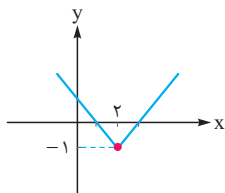
پاسخ خیلی تشریحی ✓ ابتدا مقدار a را به دست می‌آوریم:

$$a = \underbrace{[x] + [-x]}_{\notin \mathbb{Z}} + 3 = -1 + 3 = 2$$

حال تابع g را ساده می‌کنیم:

$$g(x) = \text{sign}(\underbrace{-x^2}_{\text{همواره منفی}}) = -1$$

تابع $g(x) = -1$ و تابع f فقط در یک نقطه یکدیگر را قطع می‌کنند؛ پس مقدار $b = -1$ است؛ بنابراین:

$$f(x) = |x - 2| - 1$$

ریاضی و آمار

۱۰ تابع $f(x) = |x-2|$ را سه واحد به سمت چپ و یک واحد به بالا انتقال دادیم و آن را $h(x)$ نامیدیم. اگر $g(x) = [2x-2]$ باشد، به ازای کدام یک از مقادیر a ، $h(a) = g(a)$ است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

زیرمبحث: فصل ۲، درس ۲

Hint با انتقال، اول تابع $h(x)$ رو به دست بیارین. بعدش گزینه‌ها رو تو هر دو تابع $g(x)$ و $h(x)$ جای‌گذاری کنین.

درتس Box

اگر تابع $f(x)$ را داشته باشیم، ضابطه آن بعد از انتقال به شکل زیر خواهد بود:

$$a \rightarrow f(x+a) \text{ واحد به سمت چپ}$$

$$a \rightarrow f(x-a) \text{ واحد به سمت راست}$$

$$a \rightarrow f(x)+a \text{ واحد به سمت بالا}$$

$$a \rightarrow f(x)-a \text{ واحد به سمت پایین}$$

برای مثال، $f(x) = x^2$ را داریم. ضابطه آن بعد از انتقال به شکل زیر می‌شود:

$$2 \rightarrow f(x) = (x+2)^2 \text{ واحد به سمت چپ}$$

$$2 \rightarrow f(x) = (x-2)^2 \text{ واحد به سمت راست}$$

$$2 \rightarrow f(x) = x^2 + 2 \text{ واحد به سمت بالا}$$

$$2 \rightarrow f(x) = x^2 - 2 \text{ واحد به سمت پایین}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ گام اول: ابتدا با توجه به انتقال‌های موردنظر، ضابطه تابع $h(x)$ را مشخص می‌کنیم.

$$f(x) = |x-2| \xrightarrow{\text{سه واحد به چپ}} |x-2+3| = |x+1| \xrightarrow{\text{یک واحد به بالا}} |x+1|+1$$

$$h(x) = |x+1|+1$$

گام دوم: مقادیر گزینه‌ها را در $h(x)$ و $g(x)$ جای‌گذاری می‌کنیم.

$$\text{گزینه (۱): } a=1 \begin{cases} h(1) = |1+1|+1 = 2+1 = 3 \\ g(1) = [2(1)-2] = [2-2] = [0] = 0 \end{cases} \times$$

$$\text{گزینه (۲): } a=2 \begin{cases} h(2) = |2+1|+1 = 3+1 = 4 \\ g(2) = [2(2)-2] = [2] = 2 \end{cases} \times$$

$$\text{گزینه (۳): } a=3 \begin{cases} h(3) = |3+1|+1 = 4+1 = 5 \\ g(3) = [2(3)-2] = [4] = 4 \end{cases} \times$$

$$\text{گزینه (۴): } a=4 \begin{cases} h(4) = |4+1|+1 = 5+1 = 6 \\ g(4) = [2(4)-2] = [8-2] = [6] = 6 \end{cases} \checkmark \text{ عدم تطابق با گزینه}$$

گول نخوری ✗ اگر به جای $h(x) = |x+1|+1$ هر کدام از توابع زیر را به دست بیاورید، به جواب اشتباه گزینه (۲) می‌رسید.

$$h(x) = |x+1|-1$$

$$h(x) = |x-1|+1$$

۱۱ از نگاه تاریخ ادبیات، کدام گزینه درباره وضعیت ادبیات در قرن دهم درست نیست؟

- (۱) مکتب وقوع نتیجه چاره‌اندیشی شاعران برای تغییر سبک و رهایی از گرفتاری تقلید بود و بازتاب طبیعی محیط اجتماعی قرن دهم بود که البته راه به جایی نبرد.
- (۲) در این دوره از یک سو به دلیل کم‌توجهی و بی‌مهری شاهان صفوی نسبت به شاعران و از سوی دیگر شاعرانوازی و ادب‌گرایی سلاطین هند، شاعران به دربارهای هند روی آوردند.
- (۳) در این قرن حکومت در دست جانشینان تیمور بود؛ به گونه‌ای که در هر گوشه‌ای حاکمی از آنان حکومت می‌کرد. اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران و وضع ادبیات ایران در این دوره آشفته شده بود.
- (۴) در این دوران بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی، برچیده شد و با توجه به پایان یافتن خلافت، زبان رسمی و رایج عربی از رواج افتاد و توجه به زبان فارسی رونق بیشتری گرفت.

زیرمبحث: درس ۷

این گزینه از ویژگی‌های تاریخ ادبیات در قرن هفتم است. توضیحات سایر گزینه‌ها درست است.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) حکومت در دست جانشینان تیمور بود و در هر گوشه‌ای حاکمی از آنان حکومت می‌کرد.
- (۲) اوضاع اجتماعی و سیاسی ایران در قرن دهم به طور کلی و وضع ادبیات نیز به تبع آن آشفته شده بود.
- (۳) سیطره درازمدت مغولان و تیموریان بر ایران، ویرانی‌ها و خرابی‌هایی در همه ابعاد و زمینه‌ها به بار آورد و دانش، فرهنگ و ادبیات را تحت‌الشعاع خود قرار داد.
- (۴) بعد از ظهور شاعران بزرگی چون سعدی، مولانا و حافظ در دوره عراقی، به دلیل تسلط طولانی‌مدت مغولان و تیموریان جایی برای رشد زبان و ادبیات فارسی باقی نماند.
- (۵) شاعران این دوره تشخیص داده بودند که سبک عراقی از واقعیت دور شده و کلاً جنبه ذهنی و تخیلی یافته است و با ادامه پابندی به سنن ادبی، نابود می‌شود؛ پس باید به حقیقت‌گویی و واقع‌گویی بازگشت.
- (۶) شاعران برای واقع‌گویی (مکتب وقوع) نیازمند پرداختن به مسائل اجتماعی و انتقادهای سیاسی بودند و قالب غزل با توجه به نقش و سابقه کاربردی، اجازه جولان بیشتر در این میدان را نمی‌داد.
- (۷) فرهنگ هند از فرهنگ ایرانی تأثیر می‌پذیرفت و فضایی هند از تألیف کتاب و سرودن شعر به زبان فارسی و بهادادن به فرهنگ آن، استقبال می‌کردند.
- (۸) شاهان گورکانی هند نیز همگی به فارسی سخن می‌گفتند. زبان فارسی که در شبه قاره هند استحکام و استقرار لازم را به دست آورده بود، همه گیر و رسمی شد و تا زمان حاکمیت استعمار انگلیس در هند زبان رسمی آن دیار بود.
- (۹) هم‌زمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان، نیز که پایتخت و محل اجتماع شعرا و فضلا بود، از دیدگاه ادبی توسعه یافت. به جز اصفهان، مناطق دیگر مانند خراسان، آذربایجان و نواحی مرکزی ایران نیز به کانون‌های مهمی برای شاعران، هنرمندان و دانشمندان تبدیل شدند.
- (۱۰) هر چند شاهان صفوی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند، اما کم و بیش به زبان فارسی نیز کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند و علاقه نشان داده‌اند.

اوضاع
سیاسی،
اجتماعی و
ادبی قرن
دهم

۱۲

توضیحات زیر، در مورد کدام شاعر است؟

«از ویژگی‌های عمده شعر او به کار بردن مضمون‌های بدیع و پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز

شاعرانه است.»

(۱) صائب تبریزی

(۲) بیدل دهلوی

(۳) کلیم کاشانی

(۴) بابافغانی شیرازی

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم. از ویژگی‌های عمده شعر

بیدل، مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه است.

«برق با شوقم شراری بیش نیست شعله طفل نی‌سواری بیش نیست

لاله و گل زخمی خمیازه‌اند عیش این گلشن خماری بیش نیست»

۱۴

پایه یازدهم انسانی

بیست‌وششم بهمن‌ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

علوم و فنون ادبی

۱۳

کدام گزینه در مورد اوضاع ادبیات در دوران صفویه درست نیست؟

- (۱) بهاندادن به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه‌های زمینی
- (۲) وابسته‌بودن شعر به دربار و پیدایش طبقه مدیحه‌سرایان درباری
- (۳) رواج مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی و تمثیلات کهن
- (۴) دایرشدن قهوه‌خانه‌ها و رواج مشاعره و مناظره و نقد شعر در آن‌جا

زیرمبحث: درس ۷

در دربار صفوی به شعر ستایشی اهمیتی نمی‌دادند و شعر مدحی و ستایشی بی‌رونق بود.

Hint

درسی Box

- (۱) روی کار آمدن حکومت صفوی در ایران پس از کشاکش‌های فراوان
- (۲) ترویج مذهب شیعه توسط حکومت صفوی
- (۳) بی‌توجهی و بهاندادن به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه‌های زمینی
- (۴) رواج مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی
- (۵) تبدیل موضوعات و تمثیلات کهن به مضامین تازه و به زبان جدید
- (۶) وابسته‌نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقه مدیحه‌سرایان درباری
- (۷) دایرشدن مراکز تجمعی مثل قهوه‌خانه‌ها و رواج مشاعره و مناظره و نقد شعر در آن‌جا و ادعای شعر و شاعری توسط بیشتر مردم
- (۸) مهاجرت شاعران مدیحه‌سرا به هند برای امرارمعاش یا ثروت‌اندوزی
- (۹) رفاه اقتصادی مردم در دوره صفوی و آبادانی شهرهای ایران و رونق تجارت و کسب‌وکار
- (۱۰) پرداختن به امور فرهنگی از جمله ادبیات
- (۱۱) آشنایی ایرانیان با اروپا

اوضاع
سیاسی،
اجتماعی و
ادبی قرن
۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓ وابسته‌نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقه مدیحه‌سرایان درباری باعث شد که طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شوند.

پس گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴) در مورد اوضاع ادبیات در دوره صفویه درست هستند، ولی گزینه (۲) نادرست است.

توضیحات مقابل نام کدام شاعر، به درستی ذکر شده است؟

- (۱) بابافغانی شیرازی: در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.
- (۲) محتشم کاشانی: وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.
- (۳) وحشی بافقی: سبک شعرش حد واسط سبک دوره عراقی و دوره بعد، یعنی سبک هندی است.
- (۴) کلیم کاشانی: برخی از تکبیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند و به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند.

زیرمبحث: درس ۷

درسی Box

معرفی شاعران مشهور قرن دهم هجری	
نام	آثار و توضیحات
بابافغانی	از شاعران تأثیرگذار قرن دهم در ایران است.
شیرازی	شعرش از نظر دقت، ظرافت و رقت معانی مشهور است.
وحشی بافقی	سبک شعر او حد واسط سبک عراقی و سبک هندی است. واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر اوست.
محتشم کاشانی	در سرودن شعر مذهبی معروف است. ترکیب‌بند عاشورایی او با مطلع زیر زبانزد است: «باز این چه شورش است که در خلق عالم است؟ باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟!» بسی نفع صور خاسته تا عرش اعظم است؟!»
معرفی شاعران مشهور قرن یازدهم هجری	
نام	آثار و توضیحات
کلیم کاشانی	در ابداع معانی و خیال‌های رنگین مشهور است و این ویژگی به غزل‌های او لطف ویژه‌ای بخشیده است. ضرب‌المثل‌ها و الفاظ محاوره که زبان غزل این دوره را به افق خیال عامه نزدیک کرده، سخن او را برجسته ساخته است. با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.
صائب تبریزی	معروف‌ترین شاعر سبک هندی و از پرکارترین شاعران فارسی‌زبان در غزل‌سرایی مشهور است و برخی از تکبیت‌های غزلش شاهکارهایی از ذوق و اندیشه‌اند و بسیاری از آن‌ها به صورت ضرب‌المثل رواج یافته‌اند. صائب را خداوندگار مضامین تازه شعری دانسته‌اند.
بیدل دهلوی	او را به سبب سرودن غزل‌های خیال‌انگیز و به کار بردن مضمون‌های بدیع و گاه دور از ذهن می‌شناسیم. از ویژگی‌های عمده شعر بیدل، مضمون‌های پیچیده و استعاره‌های رنگین، خیال‌انگیز و سرشار از ابهام و تخیل‌های رمزآمیز شاعرانه است.

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓ بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): توضیح این گزینه درباره محتشم کاشانی است.
- گزینه (۲): توضیح این گزینه درباره کلیم کاشانی است.
- گزینه (۴): توضیح این گزینه درباره صائب تبریزی است.

۱۵

از میان توضیحات زیر، چند مورد به وضعیت تاریخ و ادبیات در قرن یازدهم مربوط است؟

(الف) رفاه اقتصادی مردم

(ب) آشفته شدن اوضاع اجتماعی و سیاسی

(ج) تبدیل موضوعات و تمثیلات کهن به مضامین تازه

(د) از واقعیت دور شدن سبک عراقی

(ه) آشنایی ایرانیان با اروپا

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

زیرمبحث: درس ۷

موارد (الف)، (ج) و (ه) مربوط به قرن یازدهم و موارد (ب) و (د) مربوط به قرن دهم هستند.

Hint

دستی Box

۱) روی کار آمدن حکومت صفوی در ایران پس از کشاکش‌های فراوان	وضعیت تاریخ و ادبیات در قرن ۱۱
۲) ترویج مذهب شیعه توسط حکومت صفوی	
۳) بی‌توجهی و بهاندادن به شعر ستایشی و درباری و عاشقانه‌های زمینی	
۴) رواج مضامین پند و اندرز، توصیف و بیان امور طبیعی	
۵) تبدیل موضوعات و تمثیلات کهن به مضامین تازه و به زبان جدید	
۶) وابسته نبودن شعر به دربار و از بین رفتن طبقه مدیحه‌سرایان درباری	
۷) ادعای شعر و شاعری توسط گروه‌های بیشتر	
۸) مهاجرت شاعران مدیحه‌سرا به هند برای امرار معاش یا ثروت‌اندوزی	
۹) رفاه اقتصادی مردم در دوره صفوی و آبادانی شهرهای ایران و رونق تجارت و کسب‌وکار	
۱۰) پرداختن به امور فرهنگی از جمله ادبیات	
۱۱) آشنایی ایرانیان با اروپا	
۱۲) دایرشدن مراکز تجمعی مثل قهوه‌خانه‌ها و رواج مشاعره و مناظره و نقد شعر در آن‌جا	

پاسخ خیلی تشریحی ✓ در قرن دهم، ادبیات ایران به تبع اوضاع سیاسی و اجتماعی آشفته و نابه‌سامان شد. هم‌چنین شاعران معتقد بودند که سبک عراقی از واقعیت دور شده است.

در قرن یازدهم، ادبیات تحت تأثیر مسائل مختلفی قرار گرفت. از جمله: رفاه اقتصادی مردم، آشنایی ایرانیان با اروپا، تبدیل موضوعات کهنه به مضامین تازه و

۱۶

کدام بخش از متن زیر از نظر تاریخ ادبیات نادرست است؟

«هم‌زمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان نیز که پایتخت و محل اجتماع شعرا و فضلا بود، از دیدگاه ادبی توسعه یافت. به‌جز اصفهان،

۱

مناطق دیگری مانند خراسان، آذربایجان و نواحی شمالی ایران به کانون‌های مهمی برای شاعران و هنرمندان و دانشمندان تبدیل شد.»

۲ ۳ ۴

(۲) خراسان

(۱) اصفهان

(۴) نواحی شمالی ایران

(۳) آذربایجان

زیرمبحث: درس ۷

در کتاب درسی هیچ اشاره‌ای به نواحی شمالی ایران نشده است.

Hint

درتس Box

هم‌زمان با رشد ادبیات در هند، اصفهان نیز که پایتخت و محل اجتماع شعرا و فضلا بود، از دیدگاه ادبی توسعه یافت؛ به‌جز اصفهان،

مناطق دیگری مانند خراسان، آذربایجان و نواحی مرکزی ایران به کانون‌های مهمی برای شاعران و هنرمندان و دانشمندان تبدیل شد.

اسامی مکان‌ها را به خوبی به خاطر بسپارید!!!

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در قرن دهم، مهم‌ترین عواملی که در رشد و گسترش زبان و ادبیات فارسی نقش داشتند عبارت‌اند از:

(۱) مهاجرت شاعران به سرزمین هند؛

(۲) اصفهان محل اجتماع شعرا و فضلا بود؛

(۳) خراسان، آذربایجان و نواحی مرکزی کانون شاعران و هنرمندان و دانشمندان بود.

۱۷

کدام گزینه در مورد شاهان صفوی درست نیست؟

- (۱) شاهان صفوی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند.
- (۲) کم و بیش به زبان فارسی، کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند و علاقه نشان داده‌اند.
- (۳) همه آن‌ها مقام شیخی و رهبری طریقت داشتند.
- (۴) با رؤسای دیگر مذاهب در تماس نزدیک بودند.

زیرمبحث: درس ۷

برخی از آن‌ها مقام شیخی و رهبری طریقت داشتند؛ پس ذکر واژه «همه» در گزینه (۳) نادرست است.

Hint

درس‌Box

هر چند شاهان صفوی در ترویج و نفوذ زبان ترکی در ایران نقش بسزایی داشتند، اما کم و بیش به زبان فارسی نیز کتاب نوشته یا شعر گفته‌اند و به نوعی علاقه نشان داده‌اند. افزون بر آن، برخی از ایشان مقام شیخی و رهبری طریقت داشتند و از این‌رو لازم می‌دانستند خود را در چنین مقام فرهنگی نگاه دارند. علاوه بر این، با رؤسای مذاهب در تماس نزدیک بودند و از طرف دیگر، رقاباتی چون شاهان عثمانی و هندی داشتند که آن‌ها نیز به مسائل فرهنگی توجه نشان می‌دادند.

به قیدها توجه کنید!!! گاهی ممکن است تعیین‌کننده باشند.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه‌های (۱) و (۲): هر چند که پادشاهان صفوی نسبت به شاعران کم‌توجهی و بی‌مهری نشان دادند، ولی نسبت به ترویج زبان ترکی، فارسی و شعر علاقه نشان دادند.
- گزینه (۳) نادرست است، چون همه آن‌ها مقام شیخ و رهبری نداشتند.
- گزینه (۴): با رهبران و مشایخ مذاهب دیگر در ارتباط بودند.

۱۸

کدام گزینه درباره شاعر بیت زیر است؟

«باز این چه شورش است که در خلق عالم است / باز این چه نوحه و چه عزا و چه ماتم است؟»

(۱) ترکیب‌بند عاشورایی او زیانزد است.

(۲) واقع‌گرایی شاخصه اصلی شعر اوست.

(۳) از پرکارترین شاعران فارسی‌زبان است.

(۴) شعرش از نظر ظرافت و رقت معانی مشهور است.

زیرمبحث: درس ۷

بیت صورت سؤال از محتشم کاشانی است.

Hint

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): توضیح این گزینه درباره محتشم کاشانی است.

گزینه (۲): توضیح این گزینه درباره وحشی بافقی است.

گزینه (۳): توضیح این گزینه درباره صائب تبریزی است.

گزینه (۴): توضیح این گزینه درباره بابافغانی شیرازی است.

کدام بیت مجاز ندارد؟

۱۹

- (۱) بی سرو پا گر برون آیی از این میدان چو گوی
(۲) ببین کز بوی درد آن خرابات
(۳) از دو چشم تو جهان پرشور است
(۴) برو ای گدای مسکین در خانه علی زن
- تا ابد گر هست گویی در خم چوگان توست
فلک را روز و شب چندین شتاب است
اینت شوریده جهانی که تو راست
که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۱) «بی سرو پا» کنایه، «میدان» استعاره است. این گزینه مجاز ندارد.

اما در گزینه (۲) «روز و شب» مجاز از همیشه است.

در گزینه (۳) «جهان» مجاز از مردم است.

در گزینه (۴) «نگین» مجاز از انگشتر است.

نکته

اگر بین واژه و معنای غیرحقیقی آن رابطه شباهت باشد، نوعی مجاز به علاقه شباهت است، اما در کنکور معمولاً این نوع مجاز را همان استعاره محسوب می‌کنند. مثلاً در گزینه (۱) «میدان» در معنای عشق و فداکاری به کار رفته است و در اصل تشبیهی بوده به این شکل: عشق مانند میدان است؛ پس این واژه استعاره مصرحه دارد.

تیزبازی

ابتدا با توجه به بیت و جمله، واژه‌هایی را که در معنای غیرحقیقی به کار رفته‌اند بیابید، سپس به رابطه بین واژه و معنای غیرحقیقی آن فکر کنید؛ اگر دیدید که آن‌ها می‌توانند تشبیه بسازند، یعنی رابطه شباهت داشته و استعاره هستند، در غیر این صورت مجاز هستند. مثلاً در بیت (۳) «از دو چشم تو جهان پرشور است» از پرشور و چشم می‌توان فهمید که منظور از «جهان» مردم جهان هستند نه طبیعت آن و رابطه شباهت ندارند؛ پس مجاز است.

گول نخوری ✗

گزینه (۱)، «میدان» که استعاره و «بی سرو پا» که کنایه هستند، می‌توانند فریبنده باشند.

۲۰ کدام بیت مجاز دارد؟

- (۱) عشق و درویشی و انگشت‌نمایی و ملامت
 (۲) گنجینه رازی‌ست به هر مویت و زان موی
 (۳) در کوی او عزیز کدام است و کیست خار
 (۴) هر دم الحمد می‌زنم به رخت
- همه سهل است، تحمل نکنم بار جدایی
 هر چنبره ماری است به گنجینه رازت
 در بزم او نشسته که و ایستاده کیست؟
 زان‌که خوانند بر گل افسون را

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«الحمد» مجاز از قرآن خواندن یا برای فاتحهٔ مردگان یا رفع چشم‌زخم و بلا

گزینهٔ (۱): مجاز ندارد، اما «انگشت‌نمایی» کنایه از شهرت منفی و بار جدایی تشبیه است و مجاز ندارد.

گزینهٔ (۲): «مویت» مانند گنجینهٔ راز و تشبیه، «چنبرهٔ مار» استعاره از مو است و مجاز ندارد.

گزینهٔ (۳): «کیست خار»، تشبیه دارد و «ایستاده و نشسته» تضاد هستند و مجاز ندارد.

بیشتر بدانید: مجازهای پرکاربرد

خاک: قبر، زمین و سرزمین - امروز: این زمان یا اکنون - جام (دیگر ظروف مانند: قدح، ساغر، پیما نه): اگر به همراه نوشیدن باشد و واژهٔ «می» با آن نباشد مجاز از می است. - عددها اگر واقعی و درست نباشند، مجاز از تعداد زیاد هستند مانند: صد، هزار و ...

بیشتر بدانید: «کنایه» جمله یا عبارتی است که دو معنی دور و نزدیک دارد، اما معنی دور آن مورد نظر است.

تفاوت کنایه با مجاز این است که کنایه جمله است یا عبارتی که قابلیت تبدیل شدن به جمله را دارد، اما مجاز کلمه است. کنایه: هنوز از دهن بوی شیر آیدت. عبارت کنایی که می‌تواند به جمله بدل گردد: کلاه‌بردار، انگشت‌نما، سر به هوا، سر به گریبان و ...

تیزبازی

علوم و فنون ادبی

کدام بیت‌ها مجاز دارند؟ ۲۱

الف) هر طرفی و قصه‌ای ورچه که پوشم آستین	ب) ارّه چون بر فرق خواهد داشت جم پایان کار
ج) برآور به کینش تو شمشیر تیز	د) ای چشم خمارین، که کشد سرمه خوابت؟
ه) به شانه شست تو می‌بافت زلف چون زنجیر	
-
۱) الف - د - ه	۲) ب - ج - ه
۳) الف - ب - ه	۴) ب - ج - د

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) «دامن» مجاز از لباس
 ب) «کار» مجاز از پادشاهی یا عمر
 ج) مجاز ندارد، «خونش بریز» کنایه است.
 د) مجاز ندارد، اما «سرمه خواب» تشبیه است.
 ه) «شست» مجاز از دست یا انگشت دست
 در چنین پرسش‌هایی گزینه‌هایی را که کاملاً مطمئن هستید که آرایه مورد نظر را دارند یا ندارند انتخاب کنید، سپس برای تأیید یا رد گزینه اقدام نمایید.

تیزبازی

گول نخوری ✗

«نرگس» در بیت «ج» استعاره است و ممکن است با مجاز اشتباه گرفته شود هر چند که استعاره مصرحه نوعی مجاز است اما در اغلب آزمون‌های کنکور سراسری این دو را تفکیک می‌کنند و «شست» در بیت «ه» مجاز دیربایی است.

تعداد مجاز در کدام بیت بیشتر است؟ ۲۲

- (۱) دین هزار پارسا در سرگیسوی تو شد
(۲) عشق پیرانه سرم شیفته طفلی کرد
(۳) خودچوبدیدی که رفت عمر به سان پریز
(۴) به دهانش خوش آمده است محال
- چند به ناکسان دهی سلسله رموز را
که به یک غمزه زند راه دوصد دانا را
از پی فردا مدار حاصل امروز را
هر که حرفی از آن دهان گفته است

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت گزینه (۲) چهار مجاز دارد: «سر»: مجاز از موقع و هنگام، «طفل»: مجاز از بی تجربه و کودک صفت، «یک»: مجاز از اندک و «حداقل و دوصد»: مجاز از تعداد زیاد.

بیت گزینه (۱) دو مجاز دارد: «هزار»: مجاز از تعداد بسیار، «سر»: مجاز از راه و هدف و قصد است.

بیت گزینه (۳) سه مجاز دارد: «پریز»: مجاز از گذشته نزدیک، «فردا»: مجاز از آینده نزدیک، «امروز»: مجاز از زمان حال است.

بیت گزینه (۴) دو مجاز دارد: «دهان»: مجاز از سخنان، «حرف»: مجاز از سخن است.

اعدادی مانند صد، دوصد، هزار و ... اگر دقیق نباشند مجاز از تعداد بالا هستند.

نکته

بیت‌های گزینه‌های (۲) و (۳)؛ چون مجازهای گزینه (۲) دیرپاب هستند و در بیت گزینه (۳) دانش آموز، کلمات «امروز» و «فردا» و «امروز» را بیشترین می‌داند.

گول نخوری ✗

تعداد مجاز در کدام بیت کم‌تر است؟

۲۳

- (۱) دوش کان شمع نیکوان برخاست
 (۲) خروشی برآمد ز دشت و ز شهر
 (۳) سعدیا دی رفت و فردا هم‌چنان موجود نیست
 (۴) گر در شمار آرم شی نام شهیدان تو را
- ناله از پیر و از جوان برخاست
 غم آمد جهان را از آن کار بهر
 در میان این و آن، فرصت شمار امروز را
 فردای محشر هر کسی گیرد گریبان تو را

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بیت گزینه (۱) دو مجاز دارد: «دوش» مجاز از گذشته و «پیر و جوان» مجاز از همه

بیت گزینه (۲) سه مجاز دارد: «دشت، شهر و جهان»: مجاز از مردم

بیت گزینه (۳) سه مجاز دارد: «دی، فردا و امروز»: مجاز از زمان‌های گذشته، آینده و حال

بیت گزینه (۴) سه مجاز دارد: «شب»: مجاز از یک زمانی، «شهیدان»: مجاز از عاشقان یا فداشدگان، «فردا»: مجاز از زمان بسیار نزدیک

بیشتر بدانید: به کلمات: دشت، شهر، جهان، ده، عالم و ... که اسم مکان هستند بیشتر توجه کنید، چون بسیاری از اوقات مجاز از مردم ساکن در آن مکان هستند.

گزینه‌های (۱) و (۴) مجاز بودن «شهیدان» دشوار است و در «فردای محشر» با توجه به وجود تشبیه، معنی مجازی فردا فراموش می‌شود.

گول نخوری ✗

۲۴

کدام بیت‌ها مجاز به علاقه شباهت دارند؟

الف) از درونم نمی‌روی بیرون	درگرفتنی درون و بیرون را
ب) گفتمی از من شکری باید خواست	اینست آشفته‌دهانی که تو راست
ج) جادو شنیده‌ام که ببندد به حکم آب	وان بود نرگس تو که بر رویم آب بست
د) دلبرای عمری‌ست تا من دوست می‌دارم تو را	در غمت می‌سوزم و گفتم نمی‌یازم تو را
ه) در دهانش که هست سی و دو در	در پس یک عقیق ناسفته است
- (۱) ب - د - ه
- (۲) الف - ب - ج
- (۳) ب - ج - ه
- (۴) الف - د - ه

زیرمبش: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

منظور از مجاز به علاقه شباهت، استعاره مصرحه است؛ بنابراین:

الف) «درون» مجاز از قلب است و استعاره نیست.

ب) «شکر» استعاره از سخن یا لب شیرین

ج) «نرگس» استعاره از چشم

د) «عمر» مجاز از مدت طولانی و استعاره نیست.

ه) «دُر» استعاره از دندان

الف)، چون مجاز دارد ولی به علاقه شباهت نیست، (ه): دُر استعاره دارد که دیرپا است و حتی ممکن است درست تلفظ نشود و استعاره به حساب نیاید.

گول نخوری ✖

استعاره مصرحه را که نوعی مجاز است، با تشخیص که نوعی استعاره است اشتباه نکنید.

نکته 📢

۲۵

واژه‌های مشخص شده در کدام بیت‌ها مجاز دارند؟

- الف) نرگس اوست ای عجب بیمار
 ب) فتنه‌ای کان نشسته بود تمام
 ج) چگونه روز جزا دامنست به دست آرم
 د) آتش دل چون نمی‌گردد به آب دیده کم
 ه) ز ما ای ناصح فرزانه بگذر
- دل عشاق درد بگرفته است
 باز از آن ماه مهربان برخاست
 که دست خلق دو عالم به دامن است تو را
 می‌دمم بادی بر آتش، تا بتر سوزد مرا
 که با پیمانه پیمان است ما را

(۲) ب - ج - د

(۱) الف - ب - ج

(۴) ج - د - ه

(۳) الف - ج - ه

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نرگس: استعاره از چشم

ب) ماه: استعاره از معشوق

ج) دامن: مجاز از لباس

د) آب: مجاز از اشک

ه) پیمانه: مجاز از می

نکته

توجه داشته باشید هر چند استعاره مصرحه مجاز به علاقه شباهت است، اما در چنین سؤالاتی باید بین مجاز و استعاره مصرحه تفاوت قائل شوید.

به ترتیب در کدام گزینه پیامدهای اقتصاد تک‌محصولی به درستی آمده است؟

- (۱) سلب قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی ← وابستگی اقتصادی به کشورهای استعمارگر ← نامتعادل شدن مبادلات تجاری در سطح جهانی ← انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی
- (۲) وابستگی اقتصادی به کشورهای استعمارگر ← سلب قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی ← انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی ← نامتعادل شدن مبادلات تجاری در سطح جهانی
- (۳) سلب قدرت چانه‌زنی اقتصادی ← عبور از مرحله استعمار به استعمار نو ← به رسمیت شناختن استقلال سیاسی و اقتصادی کشورهای مستعمره ← نامتعادل شدن چرخه جهانی توزیع ثروت
- (۴) وابستگی اقتصادی به کشورهای غربی ← عبور از مرحله استعمار به استعمار نو ← نامتعادل شدن چرخه جهانی توزیع ثروت ← به رسمیت شناختن استقلال سیاسی و اقتصادی کشورهای مستعمره

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

- تک‌محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده، قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد و این پدیده موجب وابستگی اقتصادی آن‌ها به کشورهای استعمارگر می‌شود.
 - به دلیل وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر، مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود و انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی ادامه پیدا می‌کند.
 - اقتصاد وابسته در کشورهای استعمارزده، دولت‌های مستقل را ناگزیر می‌کند تا در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند.
- پیامدهای اول و دوم، پیامدهایی است که اقتصاد تک‌محصولی برای کشورهای مستعمره به وجود می‌آورد، اما پیامدهای سوم و چهارم، پیامدهای جهانی اقتصاد تک‌محصولی هستند که بر تمامی کشورها تأثیر می‌گذارند.

نکته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پیامدهای اقتصاد تک‌محصولی به ترتیب عبارت‌اند از:

- (۱) سلب قدرت چانه‌زنی در اقتصاد جهانی
- (۲) وابستگی اقتصادی به کشورهای استعمارگر
- (۳) نامتعادل شدن مبادلات تجاری در سطح جهانی
- (۴) انتقال ثروت به طرف کشورهای غربی

پاسخ هر یک از سؤالات زیر به ترتیب در کدام گزینه به درستی آمده است؟

- چه چیزی دولت‌های مستقل را ناگزیر می‌کند تا در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند؟
- دولت - ملت‌ها چه نوع حاکمیت‌هایی بودند؟
- از سازمان همکاری شانگهای با چه عنوانی یاد می‌شود؟
- کدام روش، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؟

- (۱) ضعف قدرت اقتصادی و سیاسی - اقتصادی و نظامی - ناتوی شرق - تثبیت مرجعیت علمی غرب
- (۲) اقتصاد تک‌محصولی - سیاسی و اجتماعی - کشورهای عضو بریکس - توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی
- (۳) اقتصاد وابسته - سیاسی و اقتصادی - ناتوی شرق - ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی
- (۴) ضعف قدرت فرهنگی - اقتصادی و فرهنگی - کشورهای عضو بریکس - رسانه‌ها و سازمان‌های فراماسونری

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

برای مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی، پیمان‌هایی از قبیل جنبش عدم تعهد، اتحادیه عرب، سازمان کنفرانس اسلامی و ... بین دولت‌ها شکل گرفته است.

هدف هر یک از این سازمان‌ها:

کنفرانس اسلامی } حفاظت و حمایت از منافع جهان اسلام
ترویج صلح بین‌المللی

کشورهای عضو بریکس } حامی کشورهای در حال رشد و ارتقادهنده وضعیت آن‌ها
نیروی برای حفظ صلح جهانی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اقتصاد وابسته، دولت‌های مستقل را ناگزیر می‌کند تا در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند.

- دولت - ملت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی - اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار با افول قدرت کلیسا در اروپای غربی پدید آمدند.
- دولت - ملت‌ها برخلاف حاکمیت‌های پیشین، خود را با هویت دینی و معنوی نمی‌شناختند و کاملاً سکولار بودند. هویت آن‌ها اغلب ناسیونالیستی و قومی است.
- از سازمان همکاری شانگهای با عنوان «ناتوی شرق» یاد می‌کنند.
- ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیرغربی، عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؛ زیرا این علوم موجب می‌شوند که فرهنگ‌های دینی هویت خود را از نگاه فرهنگ غربی بازنگری و ارزیابی کنند. این پدیده فرهنگ‌ها را از علمی که بر پایه بنیان‌های معرفتی دینی است، محروم می‌گرداند.

جاهای خالی جدول زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه کامل می‌شوند؟

«الف»	عامل کاهش اهمیت مرزهای سیاسی	اقتصاد کشورهای غیرغربی پیش از استعمار	«د»
ابزار تازه‌ای که به جهان غرب در مدیریت انتقال فرهنگ خود، یاری می‌رساند.	«ب»	«ج»	فرایندی است که هیچ اعتنایی به مرزهای ملی ندارد.

(۱) امپراتوری رسانه‌ای - انباشت ثروت - تک‌محصولی - صنعت ارتباطات

(۲) صنعت ارتباطات - پدیدآمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی - اغلب در تعامل با محیط جغرافیایی خود - جهانی شدن

(۳) جهانی شدن - گسترش صنعت ارتباطات - به گونه‌ای مستقل - امپراتوری رسانه‌ای

(۴) تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت - جهانی شدن - بازار مصرف کالاهای تولیدشده غربی - شرکت‌های چندملیتی

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) ← صنعت ارتباطات، ابزار تازه‌ای است که به جهان غرب در مدیریت انتقال فرهنگ خود به جوامع غیرغربی یاری می‌رساند. توسعه صنعت ارتباطات، فاصله‌های زمانی و مکانی را کوتاه و جهان را کوچک کرده و آن را به صورت دهکده‌ای واحد درآورده است.

ب) ← عوامل کاهش اهمیت مرزهای سیاسی ← پدیدآمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی
 ← انباشت ثروت
 ← گسترش صنعت ارتباطات

ج) ← اقتصاد کشورهای غیرغربی پیش از استعمار، اغلب در تعامل با محیط جغرافیایی خود و به گونه‌ای مستقل بود.

روابط تجاری نیز در حدی نبود که استقلال سیاسی آن کشورها را در معرض خطر قرار دهد.

د) ← برخی معتقدند جهانی‌شدن، فرایندی است که هیچ اعتنایی به مرزهای ملی ندارد و در حال ایجاد نظم نوین است که تجارت و تولید بین‌المللی آن را به پیش می‌راند.

انباشت ثروت، پدیدآمدن شرکت‌های بزرگ چندملیتی و گسترش صنعت ارتباطات از اهمیت مرزهای سیاسی کاست.

کدام گزینه به ترتیب در مورد لیبرالیسم اولیه، درست و در مورد بلوک شرق و غرب، نادرست است؟

(۱) رویکردی فردی و اقتصادی داشت و به حمایت و دستگیری از فقرا قائل نبود. - چالش و نزاع بلوک شرق و غرب در سراسر قرن بیستم تا زمان فروپاشی بلوک شرق ادامه یافت.

(۲) مارکس در نیمه دوم قرن نوزدهم در تأیید لیبرالیسم اولیه، معتقد بود که چالش‌های جامعه سرمایه‌داری، فقط با یک انقلاب قابل حل است. - نخستین چالش غرب و از نوع چالش‌هایی است که درون یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید.

(۳) عدالت اجتماعی و توزیع مناسب ثروت را شعار خود قرار می‌دادند، اما با مشکلات اساسی مواجه شدند. - چالشی فرامنطقه‌ای و مقطعی بود.

(۴) آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانست و مخالف هر نوع مداخله دولت در اقتصاد بود. - بلوک شرق و غرب از نظر سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در دو بخش متمایز و جدا قرار می‌گرفتند، اما از نظر جغرافیایی، هر دو در جوامع غربی قرار داشتند.

زیرمبحث: درس ۹

دروس Box

(۱) مقایسه چالش فقر و غنا و چالش بلوک شرق و غرب:

● چالش فقر و غنا: جهانی (فرامنطقه‌ای) / درون فرهنگی / کلان / مستمر

● چالش بلوک شرق و غرب: جهانی (فرامنطقه‌ای) / درون فرهنگی / کلان / مقطعی

(۲) لیبرالیسم اولیه ← همان لیبرالیسم اقتصادی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه (۱): درست - درست

گزینه (۲): نادرست: مارکس منتقد لیبرالیسم اولیه بود. - نادرست: نخستین چالش در کشورهای غربی، چالش فقر و غنا بود.

گزینه (۳): نادرست: به ویژگی جوامع سوسیالیستی مربوط است. - درست

گزینه (۴): درست - نادرست: بلوک شرق و غرب از نظر سیاسی، اقتصادی و جغرافیایی جدا بودند، اما هر دو درون فرهنگ غرب قرار می‌گرفتند.

نکته

لیبرالیسم اولیه: بیشتر رویکردی فردی و اقتصادی داشت و به حمایت از فقرا اعتقادی نداشت. روابط ارباب - رعیتی را در هم ریخت، کشاورزان را از بردگی رها کرد، به آن‌ها اجازه داد که مهاجرت کنند و درباره شیوه زندگی خود تصمیم بگیرند. کشاورزان را به کارگرانی تبدیل کرد که سرمایه وجود خود را به صاحبان ثروت و صنعت (سرمایه‌داران) می‌فروختند.

● مخالفان و طرفداران سرمایه‌داری، طی قرن بیستم بلوک شرق و غرب را شکل دادند.

● بلوک شرق شامل شوروی سابق، کشورهای اروپای شرقی و چین بود و بلوک غرب، آمریکا و اروپای غربی را در بر می‌گرفت.

۳۰

هر یک از عبارت‌های زیر به کدام شخص یا جریان مربوط است؟

- نوانخانه‌ها و فیلسوفان مدافع آن‌ها را به سخره گرفت.
- مبتنی بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی است.
- از منتقدان لیبرالیسم اولیه بود.
- آزادی دنیوی افراد را به بهانه عدالت اقتصادی از بین می‌برد.
- (۱) مالتوس - ریکاردو - جوامع سوسیالیستی - بلوک شرق
- (۲) الیورتویست - جوامع سوسیالیستی - مارکس - لیبرالیسم اولیه
- (۳) الیورتویست - لیبرالیسم اولیه - آیزایا برلین - جوامع سوسیالیستی
- (۴) مارکس - لیبرالیسم اقتصادی - جان راسل - کمونیسم

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الیورتویست ← نوانخانه‌ها و فیلسوفان مدافع آن‌ها را به سخره گرفت.
- لیبرالیسم اولیه ← مبتنی بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی
- جوامع سوسیالیستی ← به بهانه عدالت اقتصادی، آزادی دنیوی افراد را از بین بردند. سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است ولی برخلاف سرمایه‌داری آن را مطلق نمی‌داند.

- برخی از نظریه‌پردازان لیبرالیسم اولیه ←
 - ← توماس مالتوس
 - ← دیوید ریکاردو
 - ← جان راسل

- منتقدان لیبرالیسم اولیه ←
 - ← کارل مارکس
 - ← چارلز دیکنز
 - ← آیزایا برلین

- نتیجه لیبرالیسم اولیه ←
 - ← بازکردن راه استثمار برای صاحبان ثروت
 - ← نادیده گرفتن عدالت
 - ← چالش فقر و غنا در کشورهای غربی

نکته

لیبرالیسم قرن‌های هجدهم و نوزدهم را «لیبرالیسم اولیه» می‌نامند.

جامعه‌شناسی

۳۱

عبارات کدام گزینه به ترتیب مربوط به «سوسیالیسم»، «سرمایه‌داری»، «کمونیسم» و «جریان چپ» است؟

- (۱) مرحله‌ای انتقالی برای رسیدن به کمونیسم - مالکیت خصوصی مطلق - جامعه آرمانی مارکس - مخالفان سرمایه‌داری
- (۲) رویکردی جامعه‌گرا - آزادی فعالیت صاحبان سرمایه - رویکردی فردگرا - تشکیل احزاب سوسیالیستی و کمونیستی
- (۳) مالکیت خصوصی غیرمطلق - رویکردی فردگرا - حذف مالکیت خصوصی - قرارگرفتن در سمت راست مجلس فرانسه
- (۴) اندیشه سیاسی مارکس - پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت - عبور از اقتصاد سرمایه‌داری - از بین بردن آزادی افراد

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- سوسیالیسم
 - ← رویکردی جامعه‌گرا
 - ← مرحله‌ای انتقالی برای رسیدن به کمونیسم
 - ← اعتقاد به مالکیت خصوصی غیرمطلق

مشکلات جوامع سوسیالیستی و کمونیستی - از بین رفتن آزادی معنوی و دنیوی افراد به بهانه عدالت اقتصادی - پیدایش طبقه‌ای جدید بر مدار قدرت

نکته

- شعار جوامع سوسیالیستی
 - ← عدالت اجتماعی
 - ← توزیع مناسب ثروت

- سرمایه‌داری
 - ← رویکردی فردگرا
 - ← مالکیت خصوصی مطلق

مواردی که مربوط به لیبرالیسم اولیه است، مثل آزادی فعالیت صاحبان سرمایه که در گزینه (۲) آمده است را برای سرمایه‌داری نیز می‌توان به کار برد.

نکته

- کمونیسم
 - ← رویکرد جامعه‌گرا
 - ← عبور از فردگرایی لیبرالیستی و اقتصاد سرمایه‌داری
 - ← حذف مالکیت خصوصی
 - ← جامعه آرمانی مارکس

- جریان چپ
 - ← قرارگرفتن در سمت چپ مجلس فرانسه
 - ← مخالفان سرمایه‌داری
 - ← تشکیل احزاب سوسیالیستی و کمونیستی

نکته

• جریان چپ بعداً بلوک شرق را شکل داد.
• بعد از انقلاب فرانسه، طرفداران نظریه‌های لیبرالیستی در طرف راست و منتقدان این نظریه در طرف چپ مجلس فرانسه قرار می‌گرفتند. به همین سبب آن‌ها را با عنوان دو جریان چپ و راست می‌شناختند.

۳۲

هر یک از موارد زیر به ترتیب به کدام جنگ یا بحران اشاره می‌کند؟

- به مرزها محدود نماند و به درون شهرها کشیده شد.
 - زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود.
 - جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم برد.
 - برای نخستین بار در آن از سلاح‌های شیمیایی استفاده شد.
- (۱) جنگ جهانی اول - جنگ سرد - جنگ کره - جنگ جهانی اول
- (۲) جنگ جهانی دوم - جنگ تمدن‌ها - جنگ سرد - بحران موشکی کوبا
- (۳) جنگ جهانی اول - بحران موشکی کوبا - جنگ ویتنام - جنگ کره
- (۴) جنگ جهانی دوم - جنگ ویتنام - بحران موشکی کوبا - جنگ جهانی اول

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- جنگ جهانی دوم به مرزها محدود نماند و به درون شهرها کشیده شد. ← و غیرنظامیان، زنان و کودکان را نیز درگیر جنگ ساخت.
- زمانی آغاز شد که آتش جنگ کره به تازگی خاموش شده بود. ← جنگ ویتنام
- جنگ ویتنام ← جهنمی‌ترین جنگ قرن بیستم
- صف‌آرایی نیروهای آمریکا و شوروی در برابر یکدیگر
- جهان را تا آستانه جنگ جهانی سوم برد. ← بحران موشکی کوبا: حضور هم‌زمان ناوهای شوروی و آمریکا در آب‌های کوبا
- جنگ جهانی اول و دوم، بزرگ‌ترین جنگ‌های تاریخ بشریت هستند.
- در جنگ جهانی اول، برای نخستین بار از سلاح‌های شیمیایی و در جنگ جهانی دوم، برای اولین بار از بمب اتم استفاده شد.

۳۳

به ترتیب پاسخ هر یک از موارد «اعتقاد به عارضی بودن جنگ در جوامع غربی»، «بعد از جنگ جهانی دوم برای تقابل کشورهای فقیر و غنی»، «بازیگران اصلی رقابت‌ها و درگیری‌ها از نظر هانتینگتون» و «رونق بخشیدن به اقتصاد کشورهای صنعتی» در کدام گزینه به درستی آمده است؟

(۱) مارکس - استعمارگر و استعمارزده - دولت و ملت‌ها - بحران موشکی کوبا و جنگ ویتنام

(۲) آگوست کنت - شمال و جنوب - فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ - جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی

(۳) هانتینگتون - مرکز و پیرامون - فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ - جنگ سرد بین مناطق پیرامونی به همراه جنگ گرم بین بلوک شرق و غرب

(۴) آگوست کنت - توسعه یافته و عقب مانده - دولت و ملت‌ها - بحران موشکی کوبا و جنگ سرد

زیرمبحث: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● آگوست کنت معتقد بود که جنگ در فرهنگ و جامعه جدید غربی، امری ذاتی نیست؛ بلکه امری عارضی و تحمیلی است.
● مفاهیم شمال و جنوب عمدتاً بعد از جنگ جهانی دوم به کار گرفته شد؛ زیرا برخی از اندیشمندان معتقد بودند که چالش اصلی بین کشورهای غنی و فقیر است، نه بین بلوک شرق و غرب.
● از نظر هانتینگتون در مرحله جنگ تمدن‌ها، دیگر دولت - ملت‌ها بازیگران اصلی صحنه روابط بین‌المللی نیستند و رقابت‌ها و درگیری‌ها بین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بزرگ به وقوع خواهد پیوست. در این میان فرهنگ اسلامی بزرگ‌ترین تهدید برای غرب است.
● جنگ سرد بین دو بلوک شرق و غرب (بحران موشکی کوبا) به همراه جنگ گرم بین مناطق پیرامونی (جنگ ویتنام) به اقتصاد کشورهای صنعتی که وابسته به تسلیحات نظامی بود، رونق بخشید.

نکته

● پس از جنگ جهانی دوم، بلوک شرق و غرب هر یک بخشی از جهان را زیر نفوذ خود قرار دادند.
● از آنجا که بیشتر کشورهای صنعتی و ثروتمند در نیم‌کره شمالی زمین و اغلب کشورهای فقیر در نیم‌کره جنوبی قرار دارند، از تقابل کشورهای فقیر و غنی به تقابل شمال و جنوب یاد می‌کنند.

موارد کدام گزینه به ترتیب مورد توجه کسانی است که از اصطلاحات «استعمارگر و استعمارزده»، «مرکز و پیرامون» و «توسعه یافته و عقب مانده» استفاده می کنند؟

- (۱) محدودنشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی – حل چالش های درونی جوامع غربی
از طریق بهره کشی از کشورهای غیرغربی – الگوبودن کشورهای توسعه یافته برای کشورهای دیگر
- (۲) ادامه مسیر کشورهای غیرغربی با الگوگرفتن از کشورهای غربی – خودباختگی فرهنگی به عنوان مشکل اصلی کشورهای فقیر – انتقال مشکلات حاد درونی خود به کشورهای غیرغربی
- (۳) توجه به الگوبودن کشورهای توسعه یافته – تأمین رفاه کارگران کشورهای غربی با ثروت کشورهای غیرغربی – محدودنشدن چالش بین کشورهای غنی و فقیر به ابعاد اقتصادی و توجه به ابعاد فرهنگی
- (۴) خودباختگی فرهنگی کشورهای فقیر علاوه بر ضعف اقتصادی و صنعتی آن ها – ضعیف شدن کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی – استفاده کشورهای غربی از معاهدات بین المللی برای انتقال ثروت به کشورهای خود

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

- دو اصطلاح استعمارگر و استعمارزده را کسانی به کار می برند که چالش و نزاع بین کشورهای فقیر و غنی را به ابعاد اقتصادی محدود نمی کنند و به ابعاد فرهنگی آن نیز توجه دارند. از نظر این گروه، مشکل کشورهای فقیر نه فقط ضعف اقتصادی و صنعتی بلکه خودباختگی فرهنگی آن هاست.
- اصطلاح مرکز و پیرامون به نقش مرکزی کشورهای ثروتمند و صنعتی اشاره دارد و کسانی که این معنا را به کار می برند، معتقدند کشورهای پیرامونی به سبب عملکرد کشورهای مرکزی، ضعیف و فقیر شده اند. براساس این نظریه جوامع غربی، چالش های درونی خود را از طریق بهره کشی از کشورهای غیرغربی حل می کنند.
- به کشورهای صنعتی و ثروتمند، کشورهای توسعه یافته و به کشورهای دیگر (هنگامی که با آن ها مقایسه می شوند) کشورهای عقب مانده، توسعه نیافته یا در حال توسعه می گویند. این اصطلاحات به این نکته اشاره دارند که کشورهای توسعه یافته، الگوی کشورهای دیگر هستند و سایر کشورها باید مسیر آن ها را ادامه دهند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی سایر گزینه ها:

- گزینه (۲): توسعه یافته و عقب مانده – استعمارگر و استعمارزده – مرکز و پیرامون
- گزینه (۳): توسعه یافته و عقب مانده – مرکز و پیرامون – استعمارگر و استعمارزده
- گزینه (۴): استعمارگر و استعمارزده – مرکز و پیرامون – مرکز و پیرامون

چند عبارت نادرست در بین عبارت‌های زیر وجود دارد؟

- نظریه پردازان لیبرال، آزادی فعالیت صاحبان سرمایه را ضامن پیشرفت جامعه می‌دانستند.
- هویت دولت - ملت‌ها اغلب سکولار و دنیوی بود.
- رویکرد مارکس نسبت به عالم، رویکردی لیبرال بود و در چارچوب همان بنیان‌های فرهنگ غرب به حل چالش‌های جامعه خود می‌پرداخت.
- تقابل شمال و جنوب، تقابلی جهانی است که اگر فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، دیگر بار فعال خواهند شد.

(۴) یک

(۳) دو

(۲) سه

(۱) چهار

زیرمبحث: درس‌های ۹، ۸ و ۱۰

درس‌Box

تقابل شمال و جنوب، تقابلی جهانی است و در صورتی که فعال شود، بسیاری از چالش‌های درونی کشورهای غربی، بار دیگر فعال خواهند شد.

مارکس در نیمه دوم قرن نوزدهم، لیبرالیسم اقتصادی را نقد کرد. از نظر او، حل چالش‌های جامعه سرمایه‌داری، فقط با یک انقلاب قابل حل بود. از نگاه او چالش بلوک شرق و غرب، از نوع چالش‌هایی بود که درون یک فرهنگ و تمدن پدید می‌آید، نه از نوع چالش‌هایی که بین فرهنگ‌های مختلف شکل می‌گیرد.

دولت - ملت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی - اقتصادی جدیدی بودند که خود را با هویت دینی و معنوی نمی‌شناختند و کاملاً سکولار بودند. هویت آن‌ها اغلب ناسیونالیستی و قومی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌های نادرست:

• هویت دولت - ملت‌ها، اغلب ناسیونالیستی و قومی است.

• رویکرد مارکس نسبت به عالم، رویکردی سکولار بود.

در رابطه با فنون بهسازی حافظه کدام گزاره درست است؟

- (۱) ممکن است اطلاعات مهم و کاربردی باشد، اما به دلیل دوست‌داشتنی نبودن خوب رمزگردانی نشود.
- (۲) رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است، اما رمزگردانی چندحسی و معنایی بهترین حالت است.
- (۳) برای بهینه‌بودن مرور اطلاعات فاصله زمانی یک روزه میان مطالعه و مرور مناسب است.
- (۴) تجربه آزمون بیشتر موجب می‌شود یادگیرنده نکات مهم را شناسایی و بهتر رمزگردانی کند.

زیرمبحث: درس ۴

فنون بهسازی حافظه:

درس‌Box

بیان اهمیت مطالب	برای این که حافظه شما پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید درباره اهمیت آن اطلاعات کسب کنید. مطالب مهم و کاربردی دوست‌داشتنی هستند. چیزی را که دوست نداشته باشیم، به راحتی رمزگردانی نمی‌شود.
پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت (توجه ناقص)	بیشتر افرادی که می‌گویند حافظه ما ضعیف است، مشکل حافظه ندارند بلکه مشکل توجه دارند.
کارآمدی مرور	برای کنترل اثر گذشت زمان، از مرور مناسب استفاده کنید.
کاهش فاصله زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن	برای کنترل اثر گذشت زمان
کاهش اثر تداخل مطالب	برای کنترل اثر تداخل، یادگیری عمیق داشته باشید. یعنی علاوه بر واژگان معانی آن‌ها را هم بفهمید.
یادگیری با استراحت	برای کنترل اثر تداخل از یادگیری با فاصله استفاده کنید.
ساماندهی مطالب	منظور نظم‌بخشی و قفسه‌بندی اطلاعات است.
استفاده از رمزگردانی معنادار	اگر اطلاعات را به صورت معنایی تبدیل و از معانی مختلف برای سپردن به حافظه استفاده کنید مطالب دیرتر فراموش می‌شود.
مطالعه چندحسی	رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است. اگر همین اطلاعات را به صورت دیداری نیز رمزگردانی کنیم، رمزگردانی قوی‌تر می‌شود.
روش پس‌خبا	از فنون بهسازی حافظه است و از پنج فن تشکیل شده است. (۱) پیش‌خوانی: مطالب هر فصل را پیش‌خوانی کنید تا برداشت کلی داشته باشید. (۲) سؤال کردن: سعی کنید در مورد متن چند سؤال کلیدی داشته باشید. (۳) خواندن: مطالب را به دقت بخوانید تا بتوانید به پرسش‌ها پاسخ دهید. (۴) به خود پس‌دادن: جواب‌ها را بیان کنید و در صورت لزوم دوباره متن را بخوانید. (۵) آزمون: به صورت منظم یادآوری اطلاعات را آزمایش کنید.
استفاده از چند روش حرکتی	راه رفتن - یادداشت برداری - برجسته کردن مفاهیم - خلاصه‌نویسی - رسم نمودار
بسط معنایی	هر چه مثال‌های بیشتری از مفهومی در ذهن خود داشته باشیم و یا از آن مفهوم بیشتر بدانیم، مفهوم مد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.
تمایز بخشی	منظور برجسته کردن تفاوت‌های دو مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.

برگرداندن به زبان خود	اصرار بر حفظ واژگان کتاب فراموشی بیشتری به دنبال دارد. برای این که دچار فراموشی نشویم بهتر است مطالب یادگرفته را به زبان خودمانی برای خود بازگو کنیم.
آزمون مکرر	شرکت در آزمون‌های مکرر کمک‌کنندهٔ بازیابی موفق است. هر چه فرد در آزمون بیشتری شرکت کند نشانه‌های بازیابی بیشتری خواهد داشت. به این پدیده «اثر آزمون» می‌گویند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۱): نادرست؛ اطلاعات مهم و کاربردی دوست‌داشتنی هستند و بهتر از سایر اطلاعات رمزگردانی می‌شوند.
- گزینهٔ (۲): درست؛ رمزگردانی بیشتر مطالب شنیداری است و بهترین حالت برای رمزگردانی مطالب، رمزگردانی چندحسی و معنایی است.
- گزینهٔ (۳): نادرست؛ برای عملکرد ایده‌آل حافظه نباید فاصلهٔ زمانی یادگیری و مرور مطالب بیشتر از شش یا هفت ساعت باشد. بهتر است اطلاعات چند ساعت پس از یادگیری مرور شوند.
- گزینهٔ (۴): نادرست؛ تجربهٔ آزمون بیشتر منتهی به اثر آزمون شده و فرد بیشتر از دیگران نشانه‌های بازیابی اطلاعات را در اختیار دارد. در واقع آزمون مکرر موجب بهبود مرحلهٔ بازیابی می‌شود.

کدام یک از عوامل مؤثر بر فراموشی به ترتیب متناسب با موقعیت‌های زیر است؟

- سعید آن قدر از هوش مصنوعی برای پاسخ به تکالیف مدرسه استفاده کرده که در جلسه امتحان موفق نیست.
- برخلاف دیگر همکلاسی‌ها، با گذشت سال‌های زیاد، حسین هنوز می‌تواند نام دوست صمیمی مدرسه‌اش را بگوید.
- با وجود تأکید مشاور مدرسه، حسنا شب امتحانی درس می‌خواند و به همین خاطر نمی‌تواند خوب امتحان دهد.
- با وجود رفت‌وآمد مکرر به اتاق معاون مدرسه، سمیرا نمی‌تواند رنگ میز معاون را به خاطر بیاورد.

(۱) عدم رمزگردانی - عوامل عاطفی - مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی - عوامل عاطفی

(۲) استفاده بیش از حد از فناوری - عوامل عاطفی - تداخل اطلاعات - عدم رمزگردانی

(۳) عدم رمزگردانی - گذشت زمان - مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی - عوامل عاطفی

(۴) استفاده بیش از حد از فناوری - گذشت زمان - تداخل اطلاعات - عدم رمزگردانی

زیرمبحث: درس ۴

درسی Box

عوامل مؤثر بر فراموشی:

تأثیر گذشت زمان بر فراموشی در زمان‌های مختلف متفاوت است. مثلاً بعد از گذشت یک ساعت، نیمی از مطالب حافظه فراموش می‌شود و بعد از آن با گذشت زمان از شدت فراموشی کاسته و حجم اطلاعات فراموش شده بیشتر می‌شود.	گذشت زمان
نتایج آزمایش ابینگهوس با استفاده از واژه‌های بی‌معنی: (۱) با گذشت زمان بعضی از واژگان فراموش شدند. (۲) بیشترین مقدار فراموشی در ساعت‌های نخست بعد از یادگیری صورت می‌گیرد. (نیمی از واژه‌ها در ۸ ساعت ابتدایی پس از به خاطر سپاری)	گذشت زمان
بهترین شیوه کنترل اثر گذشت زمان، مرور اطلاعات در زمان مناسب است.	گذشت زمان
مثال کتاب درسی: تدریس معلم روان‌شناسی کتاب درسی و پاسخگویی بهتر دانش‌آموزانی که استراحت کرده‌اند.	تداخل اطلاعات
تداخل اطلاعات موجب ضعف عملکرد حافظه می‌شود.	تداخل اطلاعات
هر چه مطلبی را بیشتر دوست داشته باشیم، فراموشی آن کم‌تر است و هر چه مطلبی را کم‌تر دوست داشته باشیم، راحت‌تر آن را فراموش می‌کنیم.	عوامل عاطفی
تأثیر عوامل عاطفی همیشه مثبت نیست.	عوامل عاطفی
علت فراموشی بسیاری از مطالب رمزگردانی نکردن آن مطلب است. در واقع بسیاری از فراموشی‌ها در عمل ناشی از کم‌توجهی و نبود رمزگردانی است.	عدم رمزگردانی
هر چه اطلاعات کامل‌تر بشود، به تعداد نشانه‌های حاضر برای فراخوانی یک واژه افزوده می‌شود. بازیابی تابع تعداد نشانه‌هاست.	مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی
بسیاری از افراد نشانه‌های کافی و درست برای بازیابی اطلاعات از حافظه ندارند.	مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی
احتمال بازیابی اطلاعات در آزمون‌های تستی بیشتر از تشریحی است؛ زیرا نشانه‌های بازیابی بیشتری وجود دارد.	مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی
نشانه‌های بازیابی به دو دسته درونی (نشانه‌های معنایی) و بیرونی (نشانه‌های حسی و غیر معنایی (عمدتاً هم‌نشینی واژگان)) تقسیم می‌شوند. برای بازیابی اطلاعات از حافظه نشانه‌های درونی کارآمدتر از نشانه‌های بیرونی هستند. زمانی که یک جفت واژه ارتباط معنایی دارند و کنار یکدیگر هم هستند، نشانه بیرونی هم حاضر است.	مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی
حافظه با انجام تکالیف جدید کارآمد می‌شود. استفاده بیش از حد از فناوری جهت انجام تکالیف جدید به صورت طولانی حافظه را ضعیف می‌کند.	استفاده بیش از حد از فناوری
مدیریت استفاده از فناوری مهم‌تر از استفاده از آن است.	استفاده بیش از حد از فناوری
استفاده طولانی‌مدت از مسیرهای اینترنتی حافظه را تضعیف می‌کند؛ زیرا کسی که به صورت مکرر نشانی مکان‌های مختلف را با این مسیرها پیدا می‌کند، قادر به انجام تکالیف ساده بدون آن‌ها نخواهد بود.	استفاده بیش از حد از فناوری

روان‌شناسی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: در موقعیتی که استفاده از فناوری اطلاعات، مانند هوش مصنوعی موجب تضعیف حافظه شود، عامل مؤثر بر فراموشی «استفاده بیش از حد از فناوری» بوده است.

عبارت دوم: زمانی که اطلاعاتی را به سبب دوست‌داشتنی بودن و دخیل‌بودن عواطف مثبت به یاد داشته باشیم، عامل مؤثر بر عدم فراموشی «عوامل عاطفی» بوده است. مانند فردی که با وجود گذشت زمان نام دوست صمیمی خود را به یاد دارد.

عبارت سوم: وقتی اطلاعات زیادی را در زمان کوتاهی به خاطر بسپاریم، اطلاعات به خاطر سپرده ضعیف خواهند بود و حافظه به خوبی تشکیل نمی‌شود. مانند دانش‌آموزی که شب امتحانی درس می‌خواند. این عامل مؤثر بر فراموشی «تداخل اطلاعات» نامیده می‌شود.

عبارت چهارم: بسیاری از مطالب به دلیل رمزگردانی نکردن، بازیابی نمی‌شوند. در این موقعیت‌ها عامل مؤثر بر فراموشی، «عدم رمزگردانی» بوده است؛ مانند دانش‌آموزی که با وجود رفت‌وآمد مکرر به دفتر معاون به دلیل نداشتن توجه و عدم رمزگردانی رنگ میز او را به خاطر ندارد.

روان‌شناسی

۳۸

هر یک از فعالیت‌های زیر به ترتیب با استفاده از کدام یک از انواع حافظه محقق می‌شود؟

- مرور خاطرات مادر بزرگ ازدست‌رفته
- انجام محاسبات مسائل فیزیک
- دیدن و توجه به شماره رستوران برای کسری از ثانیه
- حفظ کردن کد ورود به وبسایت که برایمان پیامک شده

(۲) معنایی - کوتاه‌مدت - کاری - کوتاه‌مدت

(۱) رویدادی - کاری - حسی - کوتاه‌مدت

(۴) رویدادی - کوتاه‌مدت - کاری - کاری

(۳) بلندمدت - کاری - حسی - معنایی

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

انواع حافظه براساس نوع اطلاعات:

معنایی	رویدادی
در این حافظه دانش عمومی ذخیره می‌شود.	تجربه مشخصی است که به یک زمان و مکان مشخص مربوط می‌شود.

انواع حافظه براساس زمان:

انواع حافظه	نوع رمزگردانی	ظرفیت یا گنجایش اندوزش	زمان بازیابی
حسی	حسی	نامحدود	حدود نیم‌ثانیه
کوتاه‌مدت	حسی همراه با توجه	۵ تا ۹ ماده	چند دقیقه
کاری		تابع میزان استفاده	
بلندمدت	عمدتاً معنایی	نامحدود	از چند دقیقه تا پایان عمر

پاسخ‌دهی تشریحی ✓ بررسی فعالیت‌ها:

فعالیت اول: زمانی که اطلاعاتی را از سال‌ها قبل به خاطر بیاوریم با حافظه بلندمدت مواجهیم که خود به دو نوع معنایی و رویدادی تقسیم می‌شود. از آنجایی که خاطرات فرد ازدست‌رفته زمان و مکان مشخص داشته و شامل رویدادهاست، مربوط به حافظه رویدادی است.

فعالیت دوم: هنگامی که عملیاتی شناختی با استفاده از اطلاعات موجود در حافظه انجام می‌دهیم و با کمک آن‌ها محاسبه می‌کنیم با حافظه کاری مواجهیم.

فعالیت سوم: زمانی که اطلاعات برای زمانی کم‌تر از یک‌ثانیه در حافظه باقی می‌مانند با حافظه حسی مواجهیم، مانند نگاه گذرا به تابلوی رستورانی برای کسری از ثانیه و گذر از کنار آن.

فعالیت چهارم: هنگامی که اطلاعات را برای چند ثانیه در حافظه نگه می‌داریم، برای مثال کدی که برایمان پیامک شده را به خاطر می‌سپاریم تا در وبسایت مرتبط وارد کنیم از حافظه کوتاه‌مدت استفاده کرده‌ایم.

محمد، هوادار نابینای تیم نساجی مازندران، به کمک دوستش و گزارش‌های او، در استادیوم فوتبال بازی‌های تیم مورد علاقه خود را تماشا می‌کند. در رابطه با او کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) به فراخور موقعیت او می‌تواند رمزگردانی کلی و خلاصه یا جزء به جزء داشته باشد.
- (۲) تجربه او می‌تواند چندحسی باشد، چون هم صدای شعارها را شنیده و هم تحرک تماشاچیان را لمس می‌کند.
- (۳) با توجه به هم‌زمانی شنیدن گزارش دوست و صدای تشویق هواداران، توجه او پراکنده است.
- (۴) از آنجایی که او وقایع بازی را نمی‌بیند، به ناچار رمزگردانی او صرفاً معنایی است.

زیرمبحث: درس ۴

درس‌های Box

رمزگردانی	تقسیم‌بندی نوع اول	جزئی	کودکان جزء به جزء رمزگردانی می‌کنند.
		کلی	رمزگردانی جزء به جزء امکان خطای بیشتری دارد. پس به حافظه کودک نمی‌شود اعتماد کرد.
	تقسیم‌بندی نوع دوم	دیداری	بزرگسالان به صورت کلی و خلاصه موضوع رمزگردانی می‌کنند.
		شنیداری	پایدارتر است.
		معنایی	اطلاعات را می‌شنویم و باید به خاطر بسپاریم.
			برایمان اطلاعات را می‌خوانند و باید آن را به خاطر بسپاریم.
			بین اطلاعات رابطه معنادار کشف و به کمک آن اطلاعات را به خاطر می‌سپاریم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓ محمد، هوادار نابینای تیم نساجی مازندران، با استفاده از حس شنوایی خود اطلاعات را رمزگردانی می‌کند، پس رمزگردانی او قطعاً از نوع شنیداری و حسی است. (رد گزینه (۴) و در صورتی که اطلاعات شنیداری را با اطلاعات موجود در حافظه خود پیوند دهد می‌تواند رمزگردانی معنایی نیز داشته باشد).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): با توجه به موقعیت و حتی انتخاب محمد، رمزگردانی او می‌تواند کلی یا جزء به جزء باشد. در صورتی که اطلاعاتی کلی و خلاصه از وقایع بازی را به خاطر بسپارد، رمزگردانی او کلی بوده و در صورتی که وقایع بازی را جزء به جزء به خاطر بسپرد به نحوی که تمامی اطلاعات را به خاطر بسپرد، رمزگردانی او جزء به جزء است. صورت سؤال اطلاعاتی برای منحصر کردن رمزگردانی او به هر یک از این دو نوع نداده است.

گزینه (۲): با توجه به فرض صورت سؤال، محمد هم صدای هواداران را شنیده (حس شنوایی) و هم لرزش ناشی از بالا و پایین پریدن هواداران را لمس می‌کند. (حس لامسه) پس تجربه او، چندحسی است.

گزینه (۳): محمد از حس واحدی (شنوایی) برای رمزگردانی گزارش دوستش و صدای تماشاچیان استفاده کرده است. پس او دچار توجه پراکنده است.

۴۰

درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- مسئله، عدم‌دستیابی فوری به هدف مشخص به دلیل موانع مشخص با توجه به امکانات و توانمندی‌های تقریباً محدود است.
- هدف از حل مسائل متنوع، ورزیده‌شدن ذهن حل‌کننده مسئله برای مواجهه بهتر با مسائل تازه در زندگی است.
- تنها مزیت روش‌های اکتشافی حل مسئله در مقایسه با روش‌های تحلیلی زمان‌بر نبودن آن‌ها است.
- اگر شناخت عالی را به رستورانی تشبیه کنیم، اطلاعات حافظه در حکم آشپز آن رستوران هستند.

(۲) نادرست - نادرست - درست - درست

(۱) درست - درست - نادرست - درست

(۴) درست - درست - نادرست - نادرست

(۳) نادرست - نادرست - درست - نادرست

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: نادرست؛ مسئله به معنای عدم دستیابی فوری به یک هدف مشخص به دلیل موانع مشخص با توجه به امکانات محدود و توانمندی‌های محدود است.

عبارت دوم: نادرست؛ هدف از تمرین مختلف آموزشی دستیابی به اصول و قوانینی است که در موقعیت‌های دیگر نیز قابل استفاده باشد.

عبارت سوم: درست؛ تنها مزیت روش‌های اکتشافی برای حل مسئله آن است که برخلاف روش‌های تحلیلی زمان‌بر نبوده و در حداقل زمان به راه حل می‌رسد.

عبارت چهارم: نادرست؛ در تشبیه ساختار شناختی به آشپزخانه، به ترتیب مواد اولیه همان اطلاعات موجود در حافظه، فرد متفکر آشپز و فرایند آشپزی شناخت عالی است.

احمد مشغول بازی گل یا بوچ با دوست خود است که مردد می‌شود او در هنگام خالی بازی، گل را رد کرده یا صرفاً این‌طور وانمود می‌کند. در رابطه با مسئله احمد کدام گزینه درست است؟

- (۱) احمد با موانع روشنی روبه‌روست که می‌تواند آن‌ها را شناسایی کند.
- (۲) مسئله احمد تک‌علیتی است و او صرفاً باید الگوی بازی دوستش را کشف کند.
- (۳) احمد با موضوعی کم اهمیت روبه‌رو است به همین خاطر مسئله‌اش خوب تعریف شده است.
- (۴) مسئله احمد پیچیده و دشوار است و او نمی‌تواند گام‌هایی استاندارد برای رسیدن به هدفش داشته باشد.

زیرمبحث: درس ۵

کرتس Box

انواع مسئله: با استفاده از شاخص‌های شناسایی موقعیت اولیه، فهرست اقدامات یا راهبردهای در دسترس، تعریف دقیق هدف و امکان تضمین دستیابی یا عدم دستیابی به هدف مسائل به دو دسته خوب تعریف‌شده و خوب تعریف‌نشده تقسیم می‌شوند.

موانع روشن‌تر	خوب تعریف‌شده
قوانین استاندارد برای حل مسئله وجود دارد.	خوب تعریف‌نشده
بد تعریف‌شده به معنای پیچیده‌بودن و دشواری حل یک مسئله است. به عبارت دیگر مسئله‌های پیچیده از آن‌جایی که علل متعددی دارند به راحتی قابل تعریف نیستند.	
اقدامات مشخص و استاندارد نداریم و نمی‌دانیم استفاده از اقداماتمان ما را به هدف می‌رساند یا نه.	
مسئله‌هایی که در علوم انسانی با آن‌ها مواجه هستیم عمدتاً از نوع خوب تعریف‌نشده هستند، زیرا علت‌های متعددی دارند. (چندعلیتی هستند).	

مسئله‌ای که احمد با آن روبه‌رو است از نوع خوب تعریف‌نشده است، چون احمد نمی‌تواند با طی گام‌های استاندارد تعریف‌شده به هدف خود، یعنی پیدا کردن گل برسد. مسئله او تحت تأثیر عوامل متعددی است و آلوده به ابهام است. مثلاً احمد نمی‌داند دوستش مشابه الگوی پیشین خود رفتار کرده یا برخلاف دفعات گذشته عمل کرده است یا احمد مطمئن نیست که دوستش مهارت و جرئت رد کردن گل را دارد یا نه. به همین خاطر مسئله احمد موانع روشنی ندارد (رد گزینه (۱))، چندعلیتی است (رد گزینه (۲)) و پیچیده و دشوار است. (تایید گزینه (۴)) همچنین خوب تعریف‌شده یا خوب تعریف‌نشده بودن مسئله ارتباطی با اهمیت موضوع مسئله ندارد. (رد گزینه (۳))

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یک تولیدکننده بازی کامپیوتری را در نظر بگیرید که با مسئله وجود چیترا (کسانی که با استفاده از تقلب در بازی امتیاز کسب کرده و بازی را به هم می‌ریزند) مواجه است. هر یک از اقدامات زیر، به ترتیب کدام یک از مراحل حل مسئله اوست؟

- مقایسه تعداد گزارش وجود چیترا، قبل و بعد از استفاده از نرم‌افزار آنتی چیت تازه.
- افزایش تعداد سرورهای آنتی چیت پس از ارزیابی مؤثر بودن آن نرم‌افزار.
- سرمایه‌گذاری برای طراحی و ساخت نرم‌افزاری که چیترا را شناسایی و مسدود می‌کند.

(۱) ارزیابی راه حل - بازبینی و اصلاح راه حل - به کارگیری راه حل مناسب

(۲) بازبینی و اصلاح راه حل - بازبینی و اصلاح راه حل - به کارگیری راه حل مناسب

(۳) ارزیابی راه حل - به کارگیری راه حل مناسب - تشخیص مسئله

(۴) بازبینی و اصلاح راه حل - به کارگیری راه حل مناسب - تشخیص مسئله

زیرمبحث: درس ۵

کرتی Box

قبل از حل مسئله باید خود مسئله مشخص شود.	تشخیص مسئله	۱
تشخیص دقیق مسئله اولین گام حل آن است.		
تشخیص مسئله با احساس مبهم از مسئله متفاوت است؛ زیرا تصور مبهم از یک مسئله به راه حل‌های منطقی و درست نمی‌انجامد.		
در تشخیص مسئله بهتر است دیگران نقش راهنما داشته باشند و فرد خود آن را مشخص کند.		
مشخص کردن بسیاری از مسائل که در زندگی وجود دارند چندان آسان نیست.	به کارگیری راه حل مناسب (اجرا)	۲
یکی از راه‌های برطرف کردن مشکل درسی مطالعه خردخرد و راه دیگر تمرین مکرر است.		
باید راه حل انتخاب شده را ارزیابی کرده و بعد و قبل اجرای راه حل مقایسه کرد.	ارزیابی راه حل	۳
باعث می‌شود ملاک روشنی برای فهم موقعیت داشته باشیم.		
افرادی که مسائل را به خوبی حل می‌کنند، دوست دارند روش‌های قبلی را بهبود بخشند و اصلاح کنند.	بازبینی و اصلاح راه حل	۴
این مرحله به نسبت به مرحله ارزیابی راه حل اجرایی‌تر است.		
به راه حل‌های جایگزین فکر کردن.	انتخاب راه حل‌های جایگزین	۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: زمانی که پس از اجرای راه حل شرایط موجود را قبل و بعد از اجرای راه حل مقایسه می‌کنیم تا مؤثر واقع شدن راه حل را ارزیابی کنیم در مرحله «ارزیابی راه حل» از حل مسئله هستیم، مانند اقدامی که شرکت تولیدکننده برای مقایسه تعداد چیترا شناسایی شده قبل و بعد از استفاده از نرم‌افزار خود داشته است.

عبارت دوم: در شرایطی که پس از ارزیابی شدت راه حل استفاده شده را تغییر می‌دهیم تا راه حل خود را بهبود بدهیم، در مرحله «بازبینی و اصلاح راه حل» هستیم؛ مانند شرایطی که در آن شرکت تولیدکننده، پس از مشاهده مؤثر بودن، تعداد سرورهای نرم‌افزار خود را افزایش داده است.

عبارت سوم: زمانی که با توجه به مسئله و پس از شناسایی آن اقدامی در راستای حل مسئله انتخاب و اجرا می‌کنیم در مرحله «به کارگیری راه حل مناسب» یا «اجرا» هستیم، مانند شرایطی که شرکت تولیدکننده برای تولید نرم‌افزار آنتی چیت خود داشته است.

هر کدام از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام یک از عوامل مؤثر بر حل مسئله مرتبط است؟

- چون عادت به استفاده از پیچ‌گوشتی برای کار فنی داریم از آن برای شکستن گردو استفاده نمی‌کنیم.
- یکی از وجوه تمایز افراد عادی با دانشمندان در حل مسئله است.
- آشپزها زودتر و راحت‌تر از دیگران پخت غذاهای تازه را می‌آموزند.
- استفاده از این روش، از دیرباز سنت حکما و دانشمندان بوده است.
- (۱) نوع نگاه به مسئله - تجربه گذشته - اثر نهفتگی - تجربه گذشته
- (۲) انتقال منفی - تجربه گذشته - انتقال مثبت - اثر نهفتگی
- (۳) انتقال منفی - نوع نگاه به مسئله - انتقال مثبت - اثر نهفتگی
- (۴) نوع نگاه به مسئله - نوع نگاه به مسئله - اثر نهفتگی - تجربه گذشته

زیرمبحث: درس ۵

درسی Box

تجربه گذشته (اثر انتقال)	نوع نگاه به مسئله	نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت زمان خاص (اثر نهفتگی)
کسی که روش‌های حل مسئله را می‌داند، در موقعیت‌های جدید از آن‌ها برای حل مسئله استفاده می‌کند.	نوع نگاه حل‌کننده مسئله باعث می‌شود تا فرد در حافظه خود اطلاعات مرتبط با آن نگاه خاص را به خاطر آورد و اقدامات احتمالی فرد برای حل مسئله تحت الشعاع آن نگاه خاص قرار می‌گیرد.	وقتی سماجت بر حل مسئله برای مدت‌زمانی نادیده گرفته می‌شود، عواملی که مانع حل آن مسئله هستند فراموش می‌شود، در نتیجه هنگام مراجعه مجدد و با نبود عواملی که مانع حل مسئله می‌شدند، حل مسئله محقق می‌شود.
تأثیر یادگیری‌های گذشته بر حل مسئله را انتقال می‌گویند.	بن‌بست زمانی ایجاد می‌شود که حل‌کننده مسئله با نگاه فعلی قادر به حل آن مسئله نباشد. راه خروج از این بن‌بست تغییر نگاه فرد و تغییر بازنمایی آن مسئله (در ذهن) است.	این روش از دیرباز سنت معمول حکما و دانشمندان بوده است. معروف است ابوعلی سینا برای تأثیر اثر نهفتگی و بهره‌گیری از الطاف الهی در زمانی که بعد از تلاش زیاد قادر به حل مسئله نبود اعمال عبادی و نماز به جا می‌آورد.
بزرگسالان بیشتر از کودکان از تجربه منفی گذشته تأثیر می‌گیرند.	نوع نگاه دانشمندان به مسائل با افراد عادی بسیار متفاوت است و این نگاه متفاوت موجب موفقیت آن‌ها است.	به اثر نادیده گرفتن حل مسئله برای مدت‌زمانی مشخص اثر نهفتگی می‌گویند.
اثر تجربه گذشته همیشه آسان کردن راه حل نیست (مثال کتاب درسی انبردست) زیرا پیروی صرف از تجربه گذشته موجب عدم موفقیت می‌شود. تجربه در صورت بازیابی، راهگشای مفیدی خواهد بود.	مشاهده نحوه برخورد افراد دیگر با مسائل می‌تواند راه حل‌های جدیدی را به ذهن آدم بیاورد.	
مثال کتاب درسی: مکانیک بهتر از فرد عادی ماشین را کنترل می‌کند. - کسی که دوچرخه‌سواری بلد است زودتر موتورسواری یاد می‌گیرد.		

بررسی عبارت‌ها: پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: زمانی که تجربه گذشته استفاده از ابزاری مانع استفاده خلاقانه و مؤثر از آن شود، اثر انتقال و تجربه گذشته به صورت منفی بر حل مسئله تأثیر گذاشته است. مانند مثال کتاب درسی که به ذهنمان خطور نمی‌کند تا از انبردست به عنوان پاندول استفاده کنیم یا این موقعیت که از پیچ‌گوشتی برای شکستن گردو استفاده نمی‌کنیم.

عبارت دوم: نوع نگاه دانشمندان به مسائل با افراد عادی بسیار متفاوت است و این نگاه موجب موفقیت آن‌هاست.

عبارت سوم: زمانی که تجربه گذشته موجب تسهیل و راحت‌شدن حل مسائل تازه شود اثر انتقال مثبت دیده می‌شود، مانند آشپزی که به سبب تجربه خود در آشپزی زودتر از دیگران پختن غذاهای تازه را می‌آموزد.

عبارت چهارم: استفاده از اثر نهفتگی، یعنی نادیده گرفتن مسئله برای مدت زمان مشخص و محدود، از دیرباز سنت معمول حکما و دانشمندان بوده است.

۴۴

هر کدام از افراد زیر به ترتیب با استفاده از کدام روش مسئله را حل کرده‌اند؟

- نوجوانی که برای هدیه روز تولد خواهرش ماهانه بخشی از پول توجیبی خود را پس‌انداز می‌کند.
- آشپزی که برای رسیدن به دستور پخت غذایی، در هنگام خوردن غذا، آن را به دقت می‌چشد.
- مدیری که برای دریافت مدارک دانش‌آموزان مراجعه‌ایشان را در روزهای هفته توزیع کرده است.

(۱) کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب - بارش مغزی - خرد کردن

(۲) کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب - شروع از آخر - خرد کردن

(۳) خرد کردن - بارش مغزی - کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب

(۴) خرد کردن - شروع از آخر - کاهش تفاوت وضعیت موجود با مطلوب

زیرمبحث: درس ۵

درس‌Box

روش‌های اکتشافی حل مسئله:

در روش خرد کردن، یک مسئله بزرگ به چندین مسئله کوچک تقسیم می‌شود و افراد مسئله‌های کوچک را حل می‌کنند تا به تدریج بتوانند به حل مسئله بزرگ دسترسی یابند.	خرد کردن
هدف کلی به چند بخش تقسیم می‌شود و هر مسئله فرعی یافتن راه حل بخشی از هدف کلی است. اگر با یک مسئله بزرگ مواجه هستید و نمی‌توانید آن را حل کنید از روش خرد کردن استفاده کنید.	
حل‌کننده در این روش تلاش می‌کند فاصله وضعیت موجود و وضعیت مطلوب را کاهش دهد.	کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب
راه حل‌های احتمالی که فکر می‌کنیم در پاسخ به یک مسئله می‌تواند درست باشد، ارائه شود.	بارش مغزی
مراحل بارش مغزی: (۱) تعریف مسئله. (۲) ارائه راه حل‌های مختلف. (۳) معیارهای داوری درباره هر راه حل ارائه می‌شود. (۴) با معیارهای مشخص شده راه حل‌ها ارزیابی می‌شوند و بهترین راه حل ارائه می‌شود.	
این روش بیشتر در مسائل ریاضی کاربرد دارد.	
روش مهندسی معکوس نمونه‌ای از روش‌های شروع از آخر است.	
	شروع از آخر

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: زمانی که گام‌هایی برای رسیدن به وضعیت مطلوب، یعنی مسئله حل‌شده طراحی کنیم، به نحوی که با طی تمام گام‌ها به وضعیت مطلوب برسیم، از روش «کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب» استفاده کرده‌ایم. مانند نوجوانی که تنها زمانی می‌تواند هدیه خواهرش را بخرد که برای ماه‌های کافی پس‌انداز کرده باشد.

عبارت دوم: زمانی که حل مسئله را از نمونه حل‌شده مسئله شروع کنیم و گام‌هایی را برای رسیدن به خواسته طراحی کنیم از روش «شروع از آخر» استفاده کرده‌ایم. مانند آشپزی که با چشیدن غذایی می‌خواهد به دستور پخت آن برسد.

عبارت سوم: زمانی که گام‌هایی برای حل مسئله طراحی کنیم به نحوی که با انجام هر گام به بخشی از خواسته خود رسیده باشیم، از روش «خرد کردن» استفاده کرده‌ایم. مانند مدیری که با ثبت نام هر دسته از دانش‌آموزان به بخشی از هدف خود رسیده است.

۴۵ متأسفانه گاهی اوقات، طرفداران تیم‌های ورزشی پس از شکست خوردن تیم محبوبشان، دست به اعمال خشونت‌آمیز زده و به اموال عمومی آسیب می‌زنند. در رابطه با این شرایط کدام گزینه درست است؟

- (۱) نرسیدن به خواسته، یعنی شرایط مطلوب حل مسئله موجب احساس ناکامی در آن‌ها می‌شود.
- (۲) تجربه شکست تیم مورد علاقه، تجربه‌ای تعارض‌آمیز است که تحمل نکردن آن موجب خشونت می‌شود.
- (۳) آن‌ها در حال تجربه فشار روانی هستند، تجربه‌ای که منتهی به پرخاشگری و اعمال خشن می‌شود.
- (۴) تجربه شکست برای طرفداران هر تیم، تجربه‌ای شناختی و دردناک است که فرد نمی‌داند با آن چه کند.

زیرمبحث: درس ۵

درسی Box

فشار روانی	ناکامی
ناتوانی در حل مسئله، فرد را از رسیدن به هدف مورد نظر باز می‌دارد؛ در نتیجه احساس فشار روانی می‌کند.	ناتوانی در حل مسئله وضعیت عاطفی ناخوشایندی به نام ناکامی ایجاد می‌کند. احساس ناکامی مکرر پیامدهای ناگواری دارد.
	بسیاری از افرادی که احساس شکست می‌کنند مشکلات عاطفی جدی ندارند، بلکه مهارت‌های حل مسئله را نمی‌دانند.
یکی از روش‌های کاهش فشار روانی، پرورش روش‌های درست حل مسئله است. افرادی که مدام در فشار روانی قرار دارند، روش‌های کارآمد حل مسئله را نمی‌دانند.	ناکامی موجب پرخاشگری می‌شود. هر چه قدر شهروندان جامعه از مهارت‌های حل مسئله آگاه باشند، احتمال استفاده از روش‌های تهاجمی و پرخاشگری کم‌تر خواهد بود.

✓ پاسخ خیلی تشریحی مطابق با مثال کتاب درسی، طرفداران تیم مغلوب به سبب تجربه شکست تیم محبوبشان، احساس ناتوانی در حل مسئله را می‌چشند که ناکامی یکی از پیامدهای آن است. هم‌چنین ناکامی منجر به پرخاشگری می‌شود.

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ فِي الْجَوَابِ لِلتَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ: (٤٦-٥٢)

﴿إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾

۴۶

- (۱) اگر خداوند را یاری کرده باشید (خداوند) شما را یاری می‌کند و گام‌هایتان را محکم می‌گرداند.
- (۲) چنان‌چه خدا را یاری نمایید (خداوند) شما را یاری می‌نماید و قدم‌های شما را استوار می‌گرداند.
- (۳) اگر به خداوند یاری برسانید (خدا) هم شما را یاری می‌کند و قدم‌های شما استوار می‌گردد.
- (۴) هرگاه خداوند را یاری کنید (خدا) شما را یاری می‌کند، پس قدم‌هایتان محکم می‌گردد.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست. پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارن!

زیرمبحث: درس ۳

«تَنْصُرُوا» ماضیه یا مضارع؟ با توجه به این‌که «أَقْدَامٌ» منصوبه باید به شکل مفعولی ترجمه بشه یا نه؟

Hint

درستی Box

هرگاه در عبارتی «فعل + اسم منصوب» داشته باشیم، می‌توانیم بگوییم آن اسم، مفعول است (به شرطی که قید نباشد) و در نتیجه فعل جمله معلوم است نه مجهول، زیرا هر فعلی مفعول داشته باشد غالباً معلوم است؛ بنابراین آن فعل را به شکل معلوم و متعدی ترجمه می‌کنیم و آن اسم را به شکل مفعول به همراه «را» می‌آوریم.

حال اگر «فعل + اسم مرفوع» داشته باشیم مطمئناً آن اسم، مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود!

مثال: «تُنْقِذْ حَيَاتَهَا»: زندگی او را نجات می‌دهد. ✓ زندگی او نجات می‌یابد. ✗

«تُنْقِذْ حَيَاتَهَا»: زندگی او نجات می‌یابد. ✓ زندگی او را نجات می‌دهد. ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✓ **کلمات مهم:** «إِنْ»: اگر، چنان‌چه / «تَنْصُرُوا»: یاری نمایید، یاری کنید، یاری برسانید / «يَنْصُرْكُمْ»: شما را یاری می‌نماید / «يُثَبِّتْ»:

استوار می‌گرداند / «أَقْدَامَكُمْ»: قدم‌های شما

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): یاری کرده باشید «تَنْصُرُوا» مضارع است و چون در جایگاه فعل شرط قرار دارد به شکل مضارع التزامی ترجمه می‌شود، ولی «یاری کرده باشید» ماضی التزامی است!

گزینه (۳): هم (اضافی است!) - استوار می‌گردد (با توجه به منصوب بودن «أَقْدَامٌ» این کلمه مفعول است، در نتیجه فعل «يُثَبِّتْ» معلوم و متعدی است و به شکل «استوار می‌گرداند» ترجمه می‌شود!)

گزینه (۴): هرگاه (معادل «إِنْ» نیست!) - پس (معادل «و» نیست!) - محکم می‌گردد (با توجه به منصوب بودن «أَقْدَامٌ» این کلمه مفعول است، در نتیجه فعل «يُثَبِّتْ» معلوم و متعدی است و به شکل «محکم می‌گرداند» ترجمه می‌شود!)

گول نخوری ✗ کلمه «إِنْ»: اگر، چنان‌چه را به شکل قید زمان ترجمه نکنید!

إِنْ: اگر ✓ چنان‌چه ✓ هرگاه ✗ هر زمان ✗ هر وقت ✗

عربی، زبان قرآن

۴۷

«کیف ممکن للإنسان أن يُقدّر عدد الأشجار في غابة كبيرة أولها في مدينة و آخرها في مدينة أخرى!»:

- (۱) برای انسان چگونه ممکن است که تعداد درختان را در جنگلی بزرگ تخمین بزند که ابتدایش در یک شهر و پایانش در شهری دیگر است؟
- (۲) انسان چگونه می تواند تعداد درختان یک جنگل بزرگ را که ابتدای آن در یک شهر و پایانش در شهر دیگری است، محاسبه کند؟
- (۳) برای انسان ها چگونه مقدور است که در یک جنگل بزرگ که ابتدایش در این شهر و پایانش در شهر دیگری است، تعداد درختان را برآورد کنند؟
- (۴) چگونه امکان دارد که انسان بتواند تعداد درختان را در جنگل بزرگی که ابتدایش در یک شهر و پایانش در شهر دیگری است، تخمین بزند؟

زیرمبحث: درس ۳

«ممكن» و «يُقدّر» رو بررسی کن. / «الإنسان» جمعه یا مفرد؟

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم کافی است یکی از آن ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

مثال: «مكانٌ غير مناسب»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب x

کلمات مهم: «کیف»: چگونه / «يمكن»: ممکن است / «للإنسان»: برای انسان / «أن يُقدّر»: که تخمین بزند، که برآورد کند / «عدد الأشجار»: تعداد درختان / «في غابة كبيرة»: در جنگلی بزرگ / «أولها»: ابتدایش / «في مدينة»: در یک شهر / «آخرها»: پایانش / «مدينة أخرى»: شهری دیگر، یک شهر دیگر

خطاهای سایر گزینه ها:

گزینه (۲): انسان (حرف «ل» در «للإنسان» ترجمه نشده است) - می تواند (ترجمه صحیحی برای «يمكن»: امکان دارد، ممکن است نیست!) - یک جنگل (حرف «في: در» در «في غابة» ترجمه نشده است!) - محاسبه کند («أن يُقدّر» به معنی «تخمین بزند» است نه «محاسبه کند»!)

گزینه (۳): انسان ها («الإنسان» مفرد است نه جمع!) - این (اضافی است!) - برآورد کنند (صحیح) — برآورد کند.

گزینه (۴): که انسان (حرف «ل: برای» در «للإنسان» ترجمه نشده است!) - بتواند (اضافی است!)

مشاوره در حل تست های ترجمه تک عبارتی بهتره ابتدا تفاوت بین گزینه ها رو پیدا کنین و هم چنین از طولانی بودن گزینه ها نترسین!

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پایه یازدهم انسانی

بیست و ششم بهمن ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

۵۱

عربی، زبان قرآن

۴۸

«تُوجَدُ فِي كُلِّ لُغَةٍ مُفْرَدَاتٌ دَخَلَتْهَا مِنْ لُغَاتٍ أُخْرَى بِأَسْبَابٍ مُخْتَلِفَةٍ كَالْتِّجَارَةِ أَوْ السِّيَاحَةِ وَ هَذِهِ الْمَفْرَدَاتُ تَجْعَلُ اللُّغَةَ أَغْنَى»:

(۱) در تمام زبان‌ها واژگانی وجود دارد که از زبانی دیگر و با دلایل مختلف مانند تجارت یا گردشگری وارد آن شده‌اند و این واژگان آن زبان را توانمندتر می‌کنند!

(۲) در هر زبانی کلماتی هستند که از زبان‌های دیگر وارد شده‌اند که آن به دلایل مختلفی مانند بازرگانی یا گردشگری بوده است و این واژگان آن زبان را توانمندتر می‌کند!

(۳) در هر زبانی کلماتی یافت می‌شوند که به دلایل متفاوتی مانند تجارت یا گردشگری از زبان‌های دیگری آمده‌اند و این واژگان باعث غنی‌تر شدن آن زبان می‌شوند!

(۴) در هر زبانی واژگانی وجود دارد که با دلایل مختلفی مانند بازرگانی یا گردشگری از زبان‌های دیگری وارد آن شده‌اند و این واژگان آن زبان را توانمندتر می‌سازند!

مشاوره متن درس ۴ با این که متن کوتاهی به حساب میاد ولی بارها در کنکور از اون سؤال طراحی شده.

زیرمبحث: درس ۴

با ترجمه کلمه «تُوجَدُ» و «كُلُّ لُغَةٍ» می‌شه دو گزینه رو حذف کرد.

Hint

درس Box

(۱) وقتی یک اسم دو بار در یک جمله آمده باشد به صورتی که دفعه اول نکره و دفعه دوم همراه با «ال» باشد، آن «ال» را می‌توانیم به شکل اسم اشاره (این، آن) ترجمه کنیم.

مثال: ﴿أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾ ← پیامبری را به سوی فرعون فرستادیم و فرعون از آن پیامبر نافرمانی کرد.

(۲) کلمه «كُلُّ» وقتی با اسم «مفرد نکره» بیاید، معنای «هر» می‌دهد:

مثال: «كُلُّ لُغَةٍ»: هر زبانی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کلمات مهم: «تُوجَدُ»: یافت می‌شود، وجود دارد / «مُفْرَدَاتٌ»: واژگانی، کلماتی / «أَسْبَابٌ»: دلایل، علّت‌ها / «السِّيَاحَةُ»: گردشگری / «تَجْعَلُ»: قرار می‌دهد / «أَغْنَى»: غنی‌تر، توانمندتر (اسم تفضیل است).

بررسی خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تمام زبان‌ها (أَوَّلًا «لُغَةٍ» مفرد است، ثانیاً «كُلُّ» در اینجا معنای «هر» دارد). - زبانی دیگر («لُغَاتٌ» جمع است). - و با دلایل مختلف (أَوَّلًا «و» اضافی است، ثانیاً «أَسْبَابٌ مُخْتَلِفَةٌ»، ترکیب وصفی نکره است).

گزینه (۲): هستند (معادل دقیقی برای «تُوجَدُ» نیست). - زبان‌های دیگر («لُغَاتٌ أُخْرَى» نکره است نه معرفه). - وارد شده‌اند (ضمیر «ها» در «دخلتها» ترجمه نشده است). - که آن ... بوده است (در عبارت عربی معادلی ندارد).

گزینه (۳): آمده‌اند (أَوَّلًا ترجمه صحیحی برای فعل «دَخَلَتْ» نیست، ثانیاً ضمیر «ها» در «دخلتها» ترجمه نشده است). - باعث می‌شوند (معادل مناسبی برای «تَجْعَلُ» نیست).

عربی، زبان قرآن

۴۹

«عندما شارك الإيرانيون في قيام الدولة العباسية تقاربت ثقافتا الشعبين و هذا أدى إلى ازدياد نفوذ الكلمات الفارسية في العربية!»:

مشاوره خیلی از دانش‌آموزان اصلاً حوصله خواندن معنای کلمات و لغات رو ندارن و همین باعث می‌شه که خیلی از تست‌های ساده، براشون تبدیل به تست‌های سخت یا زمان‌بر بشن.

(۱) وقتی ایرانیان در برپایی حکومت عباسی مشارکت کردند، فرهنگ‌های دو ملت به هم نزدیک شد و این منجر به افزایش نفوذ کلمات فارسی در عربی شد!

(۲) در زمان مشارکت ایرانیان در مبارزه حکومت عباسی فرهنگ‌های دو ملت به هم نزدیک شد و همین باعث زیاد شدن نفوذ کلمات فارسی در عربی شد!

(۳) هنگامی که ایرانی‌ها در برپایی حکومت عباسی مشارکت کردند، فرهنگ دو کشور به هم نزدیک‌تر شد و باعث شد که نفوذ کلمات فارسی در عربی افزایش یابد.

(۴) زمانی که ایرانیان در شکل‌گیری حکومت عباسی مشارکت نمودند، فرهنگ‌های دو کشور به هم نزدیک شد و این منجر به بیشتر شدن حضور کلمات فارسی در زبان عربی شد!

زیرمبحث: درس ۴

«ثقافتا الشعبين» یعنی «فرهنگ‌های دو ملت».

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کلمات مهم: «عندما»: هنگامی که / «شارك»: مشارکت کردند (در این جا) / «قيام»: برپایی / «تقاربت»: به هم نزدیک شد / «ثقافتا»: فرهنگ‌ها (در اصل «ثقافتان» بوده که حرف «ن» به خاطر اضافه شدن به اسم بعدی حذف شده است.) / «الشَّعْبين»: دو ملت (اسم متنی) / «أدَّى إلى»: منجر شد، باعث شد.

بررسی خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): در زمان (معنی درستی برای «عندما» نیست.) - مشارکت («شارك» فعل است نه اسم.) - مبارزه (ترجمه درستی برای «قيام» نیست.)

گزینه (۳): فرهنگ («ثقافتا» در اصل «ثقافتان» بوده که نون آن حذف شده است، بنابراین مفرد نیست.) - دو کشور («الشَّعب» به معنای «ملت» است نه کشور.) - نزدیک‌تر («تقاربت» فعل ماضی است نه اسم تفضیل) - افزایش باید («ازدياد» مصدر است نه فعل مضارع.) - ضمناً («هذا» ترجمه نشده است.)

گزینه (۴): شکل‌گیری (ترجمه درستی برای «قيام» نیست.) - دو کشور (مانند گزینه (۳)) - حضور (اضافه است.)

پایه یازدهم انسانی

بیست‌وششم بهمن‌ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

۵۳

عربی، زبان قرآن

عین الصّحیح: ۵۰

- (۱) إنّ مؤلّف هذا المُعجم الفارسیّ من أشهر الکُتّاب الإیرانیّین: نویسندهٔ این واژه‌نامهٔ فارسی از معروف‌ترین نویسندگان در ایران است!
- (۲) لا تُعارضوا کلاماً لا تفهمونه، لأنّه من خصائص الجاهلین: با سخنی که آن رانمی‌فهمید، مخالفت نکنید، زیرا آن از ویژگی‌های نادانان است!
- (۳) إذا طلبت أن تنال الخیر فعليك أن تُنفق ممّا تُحبّ: هر گاه بخواهی که خوبی را به دست بیاوری، باید چیزهایی را که دوست داری انفاق کنی!
- (۴) اهدائي جدي السّوار الذّهبيّ الذي كان سعه غالياً جداً: پدر بزرگم به من یک گردنبند طلایی را که قیمتش بسیار گران بود، هدیه داد!

مشاوره تست‌های چهار عبارتی بیشتر وقت‌ها تست‌های زمان‌بری هستن ولی باید برای حل اون‌ها تمرین کافی داشته باشی.

زیرمبحث: درس ۲

در گزینهٔ (۱)، «الإیرانیّین» درست ترجمه نشده. بقیه‌ش با خودت...

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی خطاهای سایر گزینه‌ها:

- گزینهٔ (۱): در ایران («الإیرانیّین» صفت است نباید همراه «در» ترجمه شود: «معروف‌ترین نویسندگان ایرانی»)
- گزینهٔ (۳): چیزهایی را ... («مّمّا» در اصل «مِن + ما» بوده است که حرف «مِن» در این ترجمه لحاظ نشده است.)
- گزینهٔ (۴): یک گردنبند طلایی (أولاً «السّوار» یعنی «دستبند»، ثانیاً «السّوار» معرفه است و دلیلی برای آوردن «یک» نیست.)

پایه یازدهم انسانی

بیست‌وششم بهمن‌ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

عربی، زبان قرآن

۵۱

«هر کس در مقابل نادانان سکوت کند، شیطان را خشمگین می کند!»:

(۱) الَّذِي يَصْمِتُ أَمَامَ الْجَاهِلِينَ سَيُخْطِ الشَّيْطَانُ!

(۲) مَنْ صَمَتَ أَمَامَ الْحُمْقَاءِ أَغْضَبَ الشَّيْطَانَ!

(۳) مَنْ كَانَ صَامِتاً أَمَامَ الْأَحْمَقِ يُخْطِ الشَّيْطَانُ!

(۴) الَّذِي يَصْمِتُ أَمَامَ الْجَاهِلِينَ يَغْضِبُ الشَّيْطَانُ عَنْهُ!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

زیرمبحث: درس ۳

معادل «هر کس» چی می‌شه؟ «سکوت کند» فعله یا اسم؟

Hint

درتس Box

(۱) در جملات شرطی می‌توانیم معادل‌های فعل ماضی را به شکل مضارع هم ترجمه کنیم!

مثال: مَنْ حَاوَلَ نَجَحَ: هر کس تلاش کرد موفق شد. ✓ هر کس تلاش کند موفق می‌شود. ✓

(۲) هرگاه در عبارتی «فعل + اسم مرفوع» داشته باشیم مطمئناً آن اسم، مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود!

مثال: يَنْتَفِعُ الْآخِرُونَ: دیگران سود می‌برند. ✓ به دیگران سود می‌رساند. ✗

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کلمات مهم: «مَنْ»: هر کس / «أَمَامَ»: در مقابل / «الْجَاهِلِينَ، الْحُمْقَاءَ»: نادانان / «صَمَتَ، يَصْمِتُ»: سکوت کند / «أَغْضَبَ، أُخْطِ،

يَغْضِبُ، يُخْطِ»: خشمگین می‌کند

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): الَّذِي (معادل «کسی که» است نه «هر کس») - سَيُخْطِ (معادل مستقبل و به معنی «خشمگین خواهد کرد» است!)

گزینه (۳): صَامِتاً («صامت: ساکت» اسم است نه فعل! «مَنْ كَانَ صَامِتاً» یعنی «هر کس ساکت باشد») - الْأَحْمَقِ (معادل «نادان»

است نه «نادانان»!)

گزینه (۴): الَّذِي (مانند گزینه (۱)) - يَغْضِبُ الشَّيْطَانُ عَنْهُ (به معنی «شیطان از او خشمگین می‌شود» است! دقت کنید که

«الشَّيْطَانُ» مرفوع است و نمی‌تواند مفعول باشد!)

در گزینه (۲) فعل‌های «صَمَتَ» و «أَغْضَبَ» ماضی هستند، ولی چون این عبارت یک جمله شرطی است، می‌توانیم آن‌ها را معادل

«سکوت کند» و «خشمگین می‌کند» که فعل‌های مضارع هستند در نظر بگیریم!

۵۵

پایه یازدهم انسانی

بیست و ششم بهمن ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

عربی، زبان قرآن

۵۲

«ما تزرع في الدنيا تحصد في الآخرة!» عین ما لا یرتبط بمفهوم هذه العبارة:

- (۱) تباهی گر بکاری پدروی تو فزونی گر بگویی بشنوی تو
 (۲) پنبه کشتی طمع به ماش مدار جو بکاری عدس نیارد بار
 (۳) غم روید و محنت دمد و درد برآید بر خاک شهیدان غمش هر چه بکاری
 (۴) اگر تخم گلی در شوره‌زاری بکاری، گل نیارد جز به خاری

مشاوره سوالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شن. پس باید از قبل بررسی شده باشن!

به دنبال بیتی بگرد که بر مفهوم «هر چه بکاری درو می‌کنی» دلالت نکنه!

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓ ترجمه عبارت: «هر چه در دنیا بکاری در آخرت آن را درو می‌کنی!»

مفهوم عبارت: «اعمال امروز ما آینده ما را می‌سازد و هر کاری که انجام می‌دهیم، نتیجه‌اش را خواهیم دید!»

در بیت گزینه (۳) چنین مفهومی دیده نمی‌شود. این بیت بر این مفهوم اشاره دارد که بر مزار کسانی که از غم فراق محبوب خود جان داده‌اند، هر چیزی «که بکاری، بوی غم و رنج می‌دهد!»

عربی، زبان قرآن

• اقرأ النَّصَّ التالي ثمَّ أجب عن الأسئلة (٥٣ - ٥٥) بما يُناسب النَّصَّ:

«البحر المَيِّت هو بُحيرة مَلِيحة تشتهر بأنَّه أسفل نقطة على سطح الكُرَّة الأرضية، أُطلقت على البحيرة عدَّة أسماء قديمة مثلُ «بحر الملح» وقد سُمِّي أيضاً «بُحيرة لوط» نسبةً إلى لوط النَّبِيِّ الَّذِي يَسْكُن مع قومه بالقرب منه قبل أن يحلَّ عليهم العذاب. أمَّا اليونانيون كانوا أوَّل مَنْ أطلق عليه اسم «البحر الميت» لعدم وجود حياة فيه.

يُعتبر البحر المَيِّت ظاهرةً طبيعيَّة نادرة الوجود في العالم فهو بُحيرة مُغلقة لا تتَّصل بالبحار الخارجية المُجاورة كما يقع في منطقة كانت جزءاً من المَوطن الأصلي للإنسان الأوَّل و منزلاً للأديان السَّماوية الرئيسيَّة، و مكاناً لظهور الحضارات القديمة، و معبراً للحركات التجاريَّة و الجيوش.

تُعدُّ منطقة البحر المَيِّت من أهمَّ المناطق السَّياحية في العالم بسبب وجود مياه فيها تُفيد علاج الأمراض المختلفة خاصَّة الأمراض الجلديَّة كما انتُخبت مُنظمة الصَّحة العالميَّة هذا المنطقة كمرکز عالميٍّ لمعالجة الأمراض الجلديَّة. إضافة إلى هذا، كميَّة الأوكسيجن في هذا المنطقة أعلى من جميع نقاط العالم الأخرى..»

ترجمة متن:

«دریای مرده دریاهای نمکی است که مشهور است به این که پایین ترین نقطه از سطح کره زمین است. نام های متعددی به این دریاه داده شده است، مانند «دریای نمک» و هم چنین «دریای لوط» نامیده شده است که به لوط پیامبر نسبت داده شده است که قبل از این که عذاب بر آنان نازل شود، با قومش در نزدیکی آن زندگی می کرد. اما یونانیان اولین کسانی بودند که به دلیل نبود حیات در آن نام «دریای مرده» را به آن دادند. دریای مرده پدیده ای طبیعی و کمیاب در جهان است، زیرا یک دریای بسته است که به دریاهای خارجی مجاور متصل نمی شود. هم چنین در منطقه ای واقع است که بخشی از زیستگاه اصلی انسان اولیه و منزلگاه ادیان اصلی الهی بود و مکانی برای ظهور تمدن های قدیمی و مسیری برای رفت و آمد تجاری و ارتش ها بود.

منطقه دریای مرده از مهم ترین مناطق گردشگری در جهان به شمار می رود، به دلیل وجود آب هایی در آن که برای درمان بیماری های مختلف، به ویژه بیماری های پوستی، مفید است. همان طور که سازمان جهانی بهداشت این منطقه را به عنوان مرکز جهانی برای درمان بیماری های پوستی انتخاب کرده است. علاوه بر این میزان اکسیژن در این منطقه از تمام نقاط دیگر جهان بالاتر است.»

عین الصَّحیح:

٥٣

(١) إِنَّ قَوْمَ لُوطٍ بَعْدَ أَنْ أُصِيبُوا بِعَذَابِ اللَّهِ هَاجَرُوا إِلَى مَنَاطِقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ!

(٢) الْمِيَاهُ الْمَلِيحَةُ فِي مَنَاطِقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ تَشْفِي كُلَّ الْأَمْرَاضِ الْجُلْدِيَّةِ!

(٣) الَّذِينَ يَسْكُنُونَ فِي مَنَاطِقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ لَهُمُ الْأَدْيَانُ الْمُخْتَلِفَةُ مِنَ الْأَدْيَانِ الْإِلَهِيَّةِ!

(٤) الْكَائِنَاتُ الْحَيَّةُ الصَّغِيرَةُ الَّتِي تَعِيشُ فِي أَعْمَاقِ الْبَحْرِ الْمَيِّتِ تُسَاعِدُ الْمَرْضَى فِي مُعَالَجَةِ أَمْرَاضِهِمْ!

مشاوره در مورد حل سؤالات درک

متن چند نکته رو در نظر داشته باشیم:

(١) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.

(٢) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمه متن خیلی فایده ای نداره.

(٣) نوی متن و گزینه ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه و ...» دارن، دقت کنین.

(٤) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه ها رو بخونید سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

زیرمبحث: درس ٢

کلمات مهم: «البحر المَيِّت»: دریای مرده / «بُحيرة»: دریاه / «مَلِيحة»: شور، نمکی / «تشتهر»: شهرت دارد / «بأنَّه»: به این که / «أُسفل»: پایین ترین، پست ترین / «الکُرَّة الأرضية»: کره زمین / «أُطلقت»: اطلاق شده است / «عدَّة أسماء»: چندین اسم / «الملح»: نمک / «قد سُمِّي»: نامیده شده است / «أيضاً»: نیز / «يَسْكُن»: سکونت کرد / «مع»: همراه، با / «بالقرب منه»: در نزدیکی آن / «قبل أن يحلَّ عليهم العذاب»: قبل از این که عذاب بر آنان نازل شود / «اليونانيون»: یونانی ها / «كانوا»: بودند / «أوَّل من»: اولین کسانی که / «عدم وجود حياة»: وجودنداشتن زندگی / «يُعتبر»: به شمار می رود / «ظاهرة طبيعيَّة»: پدیده ای طبیعی / «نادرة الوجود»: کمیاب / «مُغلقة»: بسته

پاسخ خیلی تشریحی ✓

پایه یازدهم انسانی

بیست و ششم بهمن ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

٥٧

عربی، زبان قرآن

«لا تتصل»: ارتباط ندارد / «البحار»: دریاها / «كما»: همان طور که / «يقع»: قرار دارد / «الموطن الأصلي»: زیستگاه اصلی / «للإنسان الأول»: انسان اولیه / «منزل»: منزلگاه / «للأديان السماوية الرئيسية»: ادیان اصلی الهی / «معبراً»: مسیر / «لظهور الحضارات القديمة»: برای ظهور تمدن‌های قدیمی / «الجیوش»: لشکرها / «تعدّ»: به شمار می‌رود / «منطقة البحر الميت»: منطقه دریای مرده / «من أهمّ»: از مهم‌ترین / «المناطق السياحية»: مناطق گردشگری / «في العالم»: در جهان / «بسبب»: به دلیل / «وجود مياه»: وجود آب‌های / «تفيد»: مفید است / «علاج»: درمان / «الأمراض المختلفة»: بیماری‌های مختلف / «خاصة»: به‌ویژه / «الأمراض الجلدية»: بیماری‌های پوستی / «كما انتخبت»: همان‌طور که انتخاب کرده است / «منظمة الصحة العالمية»: سازمان جهانی بهداشت / «مركز عالمي»: به عنوان مرکز جهانی / «لمعالجة الأمراض الجلدية»: برای درمان بیماری‌های پوستی / «إضافة إلى»: علاوه بر / «كمية الأوكسجين»: میزان اکسیژن / «في هذا المنطقة»: در این منطقه / «أعلى»: بالاترین / «من جميع»: از همه / «نقاط العالم الأخرى»: نقاط دیگر جهان. ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): قوم لوط بعد از آن که به عذاب خدا گرفتار شدند، به منطقه دریای مرده مهاجرت کردند! (در متن گفته شده که قوم لوط در نزدیکی دریای مرده زندگی می‌کردند، اما چیزی در مورد مهاجرت آنان به این منطقه بعد از عذاب ذکر نشده است!)

گزینه (۲): آب‌های شور در منطقه دریای مرده تمامی بیماری‌های پوستی را درمان می‌کنند! (همه بیماری‌های پوستی را که درمان نمی‌کنند!!!)

گزینه (۳): کسانی که در منطقه دریای مرده زندگی می‌کنند، ادیان مختلفی از ادیان الهی دارند! (با توجه به این که در متن ذکر شده است که خاستگاه ادیان مختلف بوده، این گزینه صحیح است!)

گزینه (۴): موجودات زنده کوچک که در اعماق دریای مرده زندگی می‌کنند به بیماران در درمان بیماری‌هایشان کمک می‌کنند! (در متن اشاره شد که در دریای مرده به دلیل شوری بالا هیچ حیاتی وجود ندارد؛ بنابراین موجودات زنده در آن جا نمی‌توانند زندگی کنند!)

عربی، زبان قرآن

۵۴

لماذا انتخبت منظمة الصحة العالمية منطقة البحر الميت كمركز علاجي عالمي؟

(۱) بسبب وجود مقدارٍ من الأوكسجين فيها أكثر من النقاط الأخرى!

(۲) لأنّ فيها مياهاً حلوةً تفيد شفاء الأمراض المختلفة!

(۳) لأنّها أسفل نقطة على سطح الكرة الأرضية!

(۴) لأنّها تُريد أن تُعرّف هذه المنطقة على الذين أصيبوا بالأمراض الجلدية!

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«چرا سازمان بهداشت جهانی منطقه دریای مرده را به عنوان مرکز درمانی جهانی انتخاب کرده است؟»

گزینه (۱): به دلیل این که مقدار اکسیژن در آن جا بیشتر از نقاط دیگر است!

گزینه (۲): چون آب‌هایی شیرین در آن است که برای درمان بیماری‌های مختلف مفید است!

گزینه (۳): چون پایین‌ترین نقطه روی سطح کره زمین است!

گزینه (۴): چون می‌خواهد این منطقه را به کسانی که به بیماری‌های پوستی مبتلا شده‌اند، معرفی کند! (با توجه به دو خط اول

از پاراگراف آخر متن این گزینه صحیح است!)

عربی، زبان قرآن

عَيْنُ الصَّحِيحِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «مُعْلَقَةٌ - انْتَخِبْتَ - يُعْتَبَرُ - أَعْلَى»

۵۵

(۱) انتخبْتَ: فعلٌ ماضٍ - للمفرد المؤنث الغائب - مزيد ثلاثي من باب انفعال - متعدّ / فعل و فاعله «مُنْظَمَةٌ»

(۲) أَعْلَى: مفرد مذكّر - اسم تفضيل على وزن «أفعل» (مؤنثه: عَلِيًّا) - مبني / خبر و مرفوع

(۳) يُعْتَبَرُ: فعل مضارع - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي (مصدره: اعتبار) - معلوم / فعل و فاعله «البحر»

(۴) مُعْلَقَةٌ: مفرد مؤنث - اسم مفعول مأخوذ من فعل «يُغْلِقُ» - معرب / صفة و مرفوع بالتبعية من «بُحيرة»

مشاوره در این مدل تست‌ها
حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو
می‌خواد یا خطا رو!!!

زیرمبحث: درس ۲

اول موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

Hint

دربش Box

(۱) اسم مبني ← اسم‌هایی هستند که حرکت آخرشان و در کل ظاهرشان همیشه ثابت بوده و با تغییر نقششان در جمله، تغییر علامتی در آن‌ها ایجاد نمی‌شود.

(۱) تمام ضمیرها (چه منفصل چه متصل):

ضمایر منفصل: مانند «هُوَ»، «أَنْتَ»، «أَنَا»، «هُمَا» و ضمایر متصل: مانند «ه»، «هَما»، «كُما» همگی مبني هستند.

(۲) اسم‌های مبني ← اسم‌های اشاره (به جز مثنی‌هایشان):

اسم‌های اشاره: مانند «هذا»، «هذه»، «هؤلاء»، «أولئك» همگی به جز «هذان، هذين» و «هاتان، هاتين» مبني هستند.

(۳) کلمات پرسشی (اسم‌های استفهام):

کلمات پرسشی: مانند «كَيْفَ» (چگونه)، «مَنْ» (چه کسی)، «ما» (چه چیزی)، «أَيْنَ» (کجا) و ... مبني هستند.

(۲) اسم معرب ← اسم‌هایی هستند که با تغییر نقششان در جمله حرکت حرف آخر آن‌ها تغییر می‌کند. (هر اسمی که مبني نباشد معرب است!)

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینۀ (۱): باب انفعال «انتخبْتَ» از سه حرف اصلی «ن خ ب» و از وزن «افتعَل» ساخته شده است، در نتیجه از باب افتعال است نه انفعال!

گزینۀ (۲): مبني «أَعْلَى» معرب است نه مبني!

گزینۀ (۳): معلوم «يُعْتَبَرُ» مجهول است، زیرا حالت معلوم آن باید بر وزن «يَفْتَعِلُ» باشد و با ضمه (ـُ) آغاز نمی‌شود! - فاعله «البحر»

(«البحر» نائب فاعل است نه فاعل!)

پایه یازدهم انسانی

بیست و ششم بهمن ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

۶۰

عربی، زبان قرآن

• عین الجواب الصّحیح للأسئلة التالية: (٥٦ - ٦٠)

عین ما ليس فيه الفعل المتعدّي: ٥٦

(١) عیونُ التّماسیح تُفرّز سائلاً كأنّه دُموعٌ!

(٢) تعادل الفريقان في مباراة انعقدت قبل أسبوعين!

(٣) السمك الطائر يمدّ زعانفه التي تعمل كجناحين!

(٤) بعد أن يتناول التمساح طعامه يستريح على الشاطئ!

مشاوره بهترین راه برای تشخیص لازم یا متعدی بودن یک فعل، ترجمه جمله و پیدا کردن مفعول است.

زیرمبحث: درس ٣

چک کن ببین در کدام گزینه مفعول به کار نرفته!

Hint

در نقش Box

فعل ← کلمه‌ایست که بر انجام یک کار یا داشتن یک حالت دلالت می‌کند و به یکی از زمان‌های «گذشته، حال و آینده» نسبت داده می‌شود.

فاعل ← در واقع انجام‌دهنده کار یا دارنده حالت است.

مفعول ← اسمی است که کار بر روی آن انجام می‌شود و در فارسی غالباً با «را» ترجمه می‌شود.

مثال: ذَهَبَ أَكْبَرُ — فاعل — أَكْبَرُ رَفَت.

شَاهَدَ عَلِيٌّ صَدِيقَهُ — فاعل / مفعول — عَلِيٌّ دوستش را دید.

در مثال اول معنای جمله با فاعل کامل شده است و مفعولی به کار نرفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل می‌شود و مفعول نمی‌گیرد، **فعل لازم** می‌گویند. (همون فعل ناگذر خودمون توی فارسی!)

در مثال دوم علاوه بر فاعل، مفعول هم در جمله به کار رفته است. به فعلی که معنایش با فاعل کامل نمی‌شود و علاوه بر فاعل مفعول می‌گیرد، **فعل متعدی** می‌گویند. (همون فعل گذرا به مفعول خودمون توی فارسی!)

پس در مثال‌های بالا فعل «ذَهَبَ» (رفت) لازم و «شَاهَدَ» (دید) متعدی است.

✓ پاسخ خیلی تشریحی در گزینه (٢) «تعادل: مساوی شد» و «انعقدت: برگزار شد» هر دو لازم هستند و فعل متعدی در این گزینه وجود ندارد.

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

گزینه (١): چشم‌های تمساح‌ها مایعی را ترشح می‌کند که مانند اشک است. («تُفرّز» متعدی است، زیرا «سائلاً» مفعول آن است!)

گزینه (٢): دو تیم در مسابقه‌ای که دو هفته قبل برگزار شد، مساوی شدند. (فعل متعدی نداریم، زیرا مفعول به کار نرفته است!)

گزینه (٣): ماهی پرنده باله‌هایش را که مانند دو بال عمل می‌کند، می‌کشد! («يمدّ» متعدی است، زیرا «زعانف» مفعول آن است!)

گزینه (٤): بعد از این که تمساح غذایش را می‌خورد در ساحل استراحت می‌کند! («يتناول» متعدی است، زیرا «طعام» مفعول آن است!)

همه فعل‌های باب انفعال و اغلب فعل‌های باب تفاعل (به جز «تَنَاولُ، يَتَنَاولُ») لازم هستند!

در گزینه (٢) «تعادل» از باب تفاعل و «انعقدت» از باب انفعال است، پس هر دو لازم هستند.

به چور دیگه

عربی، زبان قرآن

۵۷

کم اسم علم جاء في عبارة «سَجَلَتِ مَنْظَمَةُ اليونسكو مسجدَ الإمام و قبة قابوس من إيران في قائمة التراث العالمي!»:

(۱) واحد

(۲) اثنان

(۳) ثلاثة

(۴) أربعة

زیرمبحث: درس ۴

Hint

کدزسی Box

نکته

اسم‌های علم می‌تونن تنوین یا «ال» هم داشته باشن.

اسم‌های علم به اسم‌های گفته می‌شود که بدون داشتن نشانه خاصی برای ما شناخته شده هستند. مانند:

اسم انسان‌ها ← محمد، زینب، فاطمة، مریم، علی

اسم شهرها و کشورها ← اصفهان، ایران، أوروبا

اسم رودها، کوه‌ها، تیم‌ها و ... ← کارون، دماوند، استقلال و ...

اسم‌های علم گاهی «ال» یا «تنوین» می‌گیرند، در این حالت باز هم باید آن‌ها را اسم علم به حساب بیاوریم.

مثال:

(۱) «أنا مدينة العلم و عليّ بابها.» ← «عليّ» اسم علم است ولی تنوین هم دارد.

(۲) «إنّ الحسين مصباح الهدى و سفينة النجاة.» ← «الحسين» با این‌که «ال» دارد، اسم علم به حساب می‌آید.

اسم‌های علم موجود در این عبارت: «اليونسكو» (نام یک سازمان) - «الإمام» (نام یک مسجد) - «قابوس» (نام شخص) - «إيران»

(اسم کشور) ← ۴ مورد (أربعة)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عربی، زبان قرآن

عَيْن «ال» جاء في معنى «هذا»:

۵۸

- (۱) هناك حروف لا تُوجد في العربية و العرب يبدلها إلى حروف قرينة من مخارجها!
- (۲) مهاجمُ فريق استقلال سَجَلَ هدفاً رائعاً ولكنَّ الحكمَ ما قبل الهدفَ بسبب تسَلُّل!
- (۳) لهجاتُ نوع واحد من الطيور تختلفُ من منطقة إلى منطقة أخرى كالإنسان!
- (۴) الطُّفل الذي يسأل الكبار عند صِغره يُجيبُ الأطفال الآخرين عند كبره!

مشاوره این نوع سؤالات در بیشتر آزمون‌هایی که از درس ۴ برگزار می‌شود، تکرار شده و البته نکته آن هم خیلی ساده هست.

زیرمبحث: درس ۴

باید دنبال اسمی باشید که در یک جمله دو بار آمده؛ دفعه اول به صورت نکره و دفعه دوم ...

Hint

وقتی اسمی در یک جمله، دو بار آمده باشد، دفعه اول به صورت نکره و دفعه دوم همراه «ال»، می‌توانیم «ال» آن را به صورت «این» یا «آن» ترجمه کنیم. یعنی «ال» در این کلمه معنای اسم اشاره دارد.

درسی Box

مثال:

رأيتُ أفراساً، كانتِ الأفراسُ جَنَبَ صاحِبِها: اسب‌هایی را دیدم. آن اسب‌ها کنار صاحبشان بودند.

در گزینه (۲) کلمه «هدف» دو بار به کار رفته است که دفعه اول به صورت نکره (هدفاً) و دفعه دوم همراه «ال» (الهدف) آمده است:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مهاجم تیم استقلال گلی زیبا را به ثمر رساند؛ اما داور آن گل را به دلیل آفساید قبول نکرد.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): کلمه «حروف» دو بار بکار رفته است که هر بار به شکل نکره آمده است.

گزینه (۳): کلمه «منطقه» دو بار دیده می‌شود ولی هر بار به صورت نکره آمده است

گزینه (۴): در این گزینه، هیچ کلمه‌ای دو بار نیامده است. دقت کنید که کلمات مشابه را با هم اشتباه نگیرید.

عربی، زبان قرآن

۵۹

عین ما لیس فیہ فعل یُعادل المضارع الالتزامی:

- (۱) ﴿إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ﴾
 (۲) وَعِظْ لَقَمَانَ إِنَّهُ لَا يَمْشِي عَلَى الْأَرْضِ مَرْحاً
 (۳) ﴿لَيْكِي لَا تَحْزَنُوا عَلَى مَا فَاتَكُمْ﴾
 (۴) هَذَا الْكِتَابُ يَضُمُّ كَثِيرًا مِنَ الْكَلِمَاتِ الْمُعْرَبَةِ!

مشاوره در کتاب عربی یازدهم چند مورد رو یاد می‌گیریم که طبق اون فعل‌ها رو به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌کنیم. همه این موارد رو باید به خوبی بشناسی چون سؤالات زیادی از اون‌ها در آزمون‌ها میاد.

زیرمبحث: درس ۴

در جملات شرطیه و جملاتی که حروف ناصبه در آن‌ها هست، فعل‌ها را به صورت التزامی ترجمه می‌کنیم.

درسی Box

طبق قواعدی که در درس‌های ۳ و ۴ عربی یازدهم آمده است، در موارد زیر فعل‌ها را به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌کنیم:

(۱) «حروف ناصبه + مضارع»:

حروف «أَنْ: که» و «كِي، لِي، لَيْكِي، حَتَّى: تا، برای این که» بر سر فعل مضارع می‌آیند و در معنای آن تغییر ایجاد می‌کنند؛ فعل‌هایی که دارای حروف‌اند، در فارسی «مضارع التزامی» ترجمه می‌شوند؛

مثال:

يَحْكُمُ: داوری می‌کند	حَتَّى يَحْكُمَ: تا داوری کند
يُحَاوِلُونَ: تلاش می‌کنند	أَنْ يُحَاوِلُوا: که تلاش کنند
تُفَرِّحُونَ: شاد می‌شوید	لَيْكِي تُفَرِّحُوا: تا شاد شوید
يَجْعَلُ: قرار می‌دهد	لِيَجْعَلَ: تا قرار بدهد
يَذْهَبُ: می‌رود	كِي يَذْهَبَ: تا بروند

اگر بین این حروف و فعل مضارع، یک حرف «لَا» بیاید، باز هم آن را به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌کنیم. البته در این حالت فعل منفی می‌شود.

مثال: «حَتَّى لَا تَكْذِبُوا»: تا این که دروغ نگویند.

«أَنْ لَا نَرْجِعَ»: تا این که برنگردیم.

وقتی «أَنْ» و «لَا» کنار هم قرار بگیرند می‌توانیم آن‌ها را با هم ادغام کرده و به صورت «أَلَا» بنویسیم.

مثال: «عَزَمْنَا أَلَا نَكْذِبَ أَبَدًا» (تصمیم گرفتیم که هرگز دروغ نگوئیم). «أَلَا نَكْذِبَ» در اصل «أَنْ لَا نَكْذِبَ» بوده است.

(۲) فعل شرط:

می‌توانیم فعل شرط را مضارع التزامی و جواب آن را مضارع اخباری ترجمه کنیم.

مَنْ فَكَّرَ قَبْلَ الْكَلَامِ، قَلَّ خَطْوُهُ

هر کس پیش از سخن گفتن بیندیشد، خطایش کم می‌شود.

هر کس پیش از سخن گفتن اندیشید، خطایش کم شد.

گول نخوری

اگر این حروف با کلمه‌ای غیر از فعل مضارع بیایند، معنای «مضارع التزامی» را ایجاد نمی‌کنند.

مثال: «بعد أن خرج التلاميذ من الصَّفِّ، رجعوا إلى بيوتهم.» حرف «أَنْ» همراه فعل ماضی «خَرَجَ» آمده است و مضارع التزامی ایجاد نمی‌کند: «پس از آن که دانش‌آموزان از کلاس خارج شدند، به خانه‌های خود بازگشتند.»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۴)، نه جمله شرطیه داریم و نه حروف ناصبه به کار رفته است برای همین فعل «يَضُمُّ» به صورت مضارع اخباری ترجمه می‌شود نه التزامی: «این کتاب بسیاری از کلمات عربی‌شده را در بر می‌گیرد.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در این گزینه جمله شرطیه داریم، پس می‌توانیم فعل شرط را به صورت مضارع التزامی ترجمه کنیم: «اگر نیکی کنید به خودتان نیکی می‌کنید.»

گزینه (۲): «أَلَا يَمْشِي» در واقع به صورت «أَنْ لَا يَمْشِي» بوده است که به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود: «لَقَمَانَ پسرش را نصیحت کرد که روی زمین با خودپسندی راه نرود.»

گزینه (۳): ترکیب «لَيْكِي + لَا + تَحْزَنُوا» به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود: «تا این که برای آن چه از دست شما رفته است، ناراحت نشوید.»

پایه یازدهم انسانی

بیست‌وششم بهمن‌ماه ۱۴۰۳

مرحله ششم

عربی، زبان قرآن

عین ما لیست فيه جمله شرطية: ۶۰

مشاوره تشخیص جملات شرطی از مباحث پرکاربرد در تست‌های کنکور است!

- (۱) ما أَرْضَى رَبِّكَ تَجِدَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ اللَّهِ!
- (۲) مَا يَسْبَبُ أَنْ تَتْرَكَ الدَّرْسَ وَ تَشْتَغَلَ فِي مَتَجَرِّ أَيْيِكَ!
- (۳) إِذَا رَأَيْتَ صَدِيقَكَ مَحْزُونًا فَعَلَيْكَ أَنْ تَسْتَمِعَ إِلَيْهِ كَلَامَهُ!
- (۴) مَنْ قَالَ كَلَامًا يُفَرِّقُ بَيْنَ الْمُسْلِمِينَ فَهُوَ عَمِلُ الْعَدُوِّ!

زیرمبحث: درس ۳

چک کن ببین کدام گزینه نمی‌تونه فعل شرط و جواب شرط داشته باشه!

Hint

درس Box

خلاصه ساختار جمله شرطی
 (۱) ادات شرط + فعل + ... فعل
 (۲) ادات شرط + فعل + ... فَ ...

مثال:

الف) مَنْ يُفَكِّرْ فِي أَقْوَالِهِ يَسْلَمْ مِنَ الْخَطَا: هر کس در سخنانش تفکر کند از اشتباه در امان می‌ماند.
 ب) مَنْ يَصِلْ إِلَى أَهْدَافِهِ فَهُوَ نَاجِحٌ: هر کس به اهدافش برسد، او موفق است.
 انواع «مَنْ» و «مَا» را در جداول زیر بررسی می‌کنیم.

نوع «مَنْ»	توضیح	ترجمه	مثال
«مَنْ» شرطی	قطعاً بر سر فعل می‌آید (همون فعل شرط) و در ادامه یک فعل دیگر یا «فَ...» (همون جواب شرط) به کار می‌رود.	هر کس (هر که) کسی که	مَنْ جَدَّ وَجَدَا! (هر کس تلاش کند می‌یابد!)
«مَنْ» موصولی	مانند فعل شرط می‌تواند بر سر فعل بیاید با این تفاوت که در ادامه جمله فعلی یا «فَ...» به عنوان جواب شرط نمی‌آید!	کسی که کسانی که	أَحِبُّ مَنْ يُحِبُّنِي! (دوست دارم کسی را که مرا دوست دارد!)
«مَنْ» پرسشی (استفهامی)	گاهی قبل از فعل می‌آید و گاهی قبل از یک اسم.	چه کسی چه کسانی	مَنْ هُوَ الْمَسْئُولُ؟! (چه کسی مسئول است!)

نوع «مَا»	توضیح	ترجمه	مثال
«مَا» شرطی	قطعاً بر سر فعل می‌آید (همون فعل شرط) و در ادامه یک فعل دیگر یا «فَ...» (همون جواب شرط) به کار می‌رود.	هر چیز (هر چه) چیزی که	مَا تَزْعَوُا تَحْصُدُوا! (هر چه بکارید درو می‌کنید!)
«مَا» موصولی	مانند فعل شرط می‌تواند بر سر فعل بیاید با این تفاوت که در ادامه جمله فعلی یا «فَ...» به عنوان جواب شرط نمی‌آید!	چیزی که چیزهایی که	أُرِيدُ مَا يُسَاعِدُنِي! (می‌خواهم چیزی را که مرا کمک کند!)
«مَا» پرسشی (استفهامی)	گاهی قبل از فعل می‌آید و گاهی قبل از یک اسم.	چه چیزی چه چیزهایی	مَا هَذَا؟! (این چیست!)
«مَا» نفی «نافیه»	قبل از فعل ماضی می‌آید و معنای آن را منفی می‌کند. (البته گاهی قبل از فعل مضارع و گاهی بدون فعل هم می‌آید که در نکات بعدی توضیح می‌دهیم.)	نه	مَا ذَهَبْتُ: (نرفتم)
«مَا» تعجب	در ساختار «مَا أَفْعَلُ» به کار می‌رود.	چه، چه قدر	مَا أَجْمَلُ!: (چه زیباست!)

پاسخ خیلی تشریحی ✓ ترجمه گزینه‌ها:

گزینه (۱): هر چه پروردگارت را راضی کند، در روز قیامت آن را نزد خدا می‌یابی! («ما» ادات شرط، «أرضی» فعل شرط و «تجد»

جواب شرط است!)

گزینه (۲): چه چیزی باعث می‌شود که درس را رها کنی و در مغازه پدربزرگت کار کنی؟ («ما» کلمه پرسشی است نه ادات شرط!)

گزینه (۳): هرگاه دوستت را ناراحت دیدی باید به سخنش گوش کنی! («إذا» ادات شرط، «رأیت» فعل شرط و «عليك أن...» جواب

شرط است!)

گزینه (۴): هر کس سخنی بگوید که میان مسلمانان تفرقه بیندازد، او مزدور دشمن است! («من» ادات شرط، «قال» فعل شرط و

«هو عمیل...» جواب شرط است!)

کدام اقدام‌ها منسوب به هارون‌الرشید از خلفای عباسی است؟

الف) سپردن امور خلافت به یک خاندان ایرانی

ب) زندانی کردن نهمین امام شیعیان

ج) برگزیدن دو تن از پسرانش به عنوان جانشین

د) برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی

۲) «ب» - «د»

۱) «الف» - «ب»

۴) «ب» - «ج»

۳) «الف» - «ج»

زیرمبحث: درس ۷

دوره‌های زندگانی امامان شیعه و خلفای عباسی که در کتاب درسی به آن‌ها اشاره شده است:

امام کاظم	مهدی و هارون
امام رضا	امین و مأمون

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی موارد:

الف) هارون‌الرشید، پنجمین خلیفه عباسی که مقام و حتی جانش را مدیون دبیر و مربی خویش، یحیی پسر خالد برمکی بود، اداره امور خلافت را به او که از خاندان ایرانی بود، سپرد.

ب) هارون‌الرشید در زندانی کردن امام کاظم که هفتمین امام شیعیان بود نقش داشت و امام نهم در دوره زندگانی او نبود.

ج) هارون دو پسرش امین و مأمون را به ترتیب به عنوان ولیعهد برگزید.

د) برگرداندن خط و زبان دیوان از فارسی به عربی از اقدام‌هایی بود که به دستور عبدالملک مروان، خلیفه اموی انجام گرفت.

علاوه بر برمکیان، خاندان ایرانی دیگری به نام سهل در دوره مأمون به قدرت رسیدند که تربیت‌یافته برمکیان بودند.

۶۲ کدام گزینه مطلب درستی دربارهٔ امیرالامراها در دورهٔ خلافت عباسیان بیان نمی‌کند؟

- (۱) اغلب بعد از دورهٔ خلافت مأمون قدرت را دست گرفتند.
- (۲) چنان قدرتی یافتند که در عزل و نصب خلفا دخالت مستقیم داشتند.
- (۳) برخی از خلفای عباسی به دست آنان کشته شدند.
- (۴) افرادی ماهر در سوارکاری و تیراندازی بودند و اصالت آنان به ماوراءالنهر بازمی‌گشت.

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

قیام‌های ضدعباسیان و جنبش‌های استقلال‌طلبی که بخش‌های وسیعی از قلمرو خلافت از جمله ایران و شمال آفریقا و مصر را فراگرفت، در دوره‌ای رخ داد که قدرت امیرالامراها از حد خود خارج شد و هرج‌ومرج به راه افتاد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جانشینان مأمون، سپاهی از ترکان که در سرحدات ماوراءالنهر به اسارت مسلمانان درآمد بودند و در سوارکاری و تیراندازی مهارت داشتند، تشکیل دادند. (درستی گزینهٔ (۴)) پس از آن که فرماندهان این سپاه با عنوان امیرالامراء قدرت را به دست گرفتند و بر امور خلافت تسلط یافتند، دورانی از هرج‌ومرج آغاز شد. آنان خودسرانه، خلیفه‌ای را خلع و فردی دیگر از خاندان بنی‌عباس را بر جای او می‌نشاندد. (درستی گزینهٔ (۲)) حتی برخی از خلفا به دست این امیرالامراها کشته و یا کور شدند. (درستی گزینهٔ (۳)) همیشه حواست به قیدها باشه، چه موقع آزمون و چه موقع مطالعهٔ درس تاریخ. در این سؤال دو گزینه قیددار است و از قضا گزینهٔ غلط هم مربوط به حضور قیده! همهٔ امیرالامراها به دورهٔ بعد از مأمون مربوط می‌شوند نه اغلب آن‌ها!

گول نخوری ✗

در کدام گزینه پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب ذکر شده است؟

(الف) هدف فاطمیان از بنای شهر قاهره چه بود؟

(ب) دوره خلافت مستنصر مصادف با کدام دوره خلافت عباسیان بود؟

(ج) وضعیت بحرانی حکومت فاطمیان با کدام اتفاقات بدتر شد؟

(۱) رقابت با پایتخت عباسیان - دوره ضعف و تجزیه - حملات پیاپی سلجوقیان به قلمرو خلافت فاطمی و سپس شروع جنگ‌های صلیبی

(۲) رقابت با پایتخت عباسیان - دوره نیرومندی و شکوفایی - حملات پیاپی سلجوقیان به قلمرو خلافت فاطمی و سپس شروع

جنگ‌های صلیبی

(۳) رقابت با پایتخت سلجوقیان - دوره ضعف و تجزیه - حملات هم‌زمان عباسیان و سلجوقیان به قلمرو فاطمیان و سرانجام یورش

صلاح‌الدین ایوبی

(۴) رقابت با پایتخت سلجوقیان - دوره نیرومندی و شکوفایی - حملات هم‌زمان عباسیان و سلجوقیان به قلمرو فاطمیان و سرانجام

یورش صلاح‌الدین ایوبی

زیرمبحث: درس ۷

حکومت سلجوقیان یکی از متحدان خلافت عباسی بود.

حکومت فاطمیان سرانجام توسط صلاح‌الدین ایوبی منقرض شد.

خلافت عباسی دو دوره اصلی داشت:

• دوره نیرومندی و شکوفایی از سال ۱۳۲ تا ۲۳۲ ق.

• دوره ضعف و تجزیه از سال ۲۳۲ تا ۶۵۶ ق.

 Hint

 نکته

 درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

(الف) خلفای فاطمی مصر را به تصرف خود درآوردند و شهر قاهره را به عنوان پایتخت خود بنا کردند تا با بغداد رقابت کند.

(ب) مستنصر در سال‌های ۴۲۷ تا ۴۸۷ هجری خلافت فاطمی را برعهده داشت. با توجه به اطلاعات درس box نتیجه می‌گیریم که

این سال‌ها در دوره ضعف و تجزیه عباسیان قرار می‌گیرد.

(ج) حملات پیاپی سلجوقیان به قلمرو خلافت فاطمی و سپس شروع جنگ‌های صلیبی، وضعیت آن‌ها را بدتر کرد.

پاسخ سؤالات چندجزئی فقط و فقط با رد گزینه (هی که پاسخ یکی دو موردش رو نمی‌دونی) به دست می‌آید. ابتدا یک یا دو موردی را

که برایتان آسان است، انتخاب کنید و سپس با حذف ۳ گزینه به جواب درست برسید.

 تیزبازی

در کدام نمودار زمان، تقدم و تأخر وقوع رویدادها در خصوص فتح ایران توسط اعراب مسلمان به درستی نشان داده شده است؟

الف) اعراب مسلمان به منطقه سواد حمله کردند و تعدادی از آبادی‌ها و شهرهای آن منطقه را به جنگ و یا صلح گشودند.

ب) باذان مأمور دستگیری حضرت محمد و روانه کردن ایشان به تیسفون شد.

ج) پس از شکست مسلمانان عرب در جنگ جسر، جنگاورانی تازه‌نفس با انگیزه معنوی و مادی بالا، روانه ایران شدند.

د) مرزبان‌های ساسانی بحرین و عمان در مقابل سپاهیان مسلمان تاب مقاومت نیاوردند و زرتشتیان ساکن بحرین به اطاعت مسلمانان و پرداخت جزیه گردن نهادند.

۲) $\xrightarrow{\text{ب} \quad \text{الف} \quad \text{ج}}$

۴) $\xrightarrow{\text{ب} \quad \text{ج} \quad \text{الف}}$

۱) $\xrightarrow{\text{د} \quad \text{ج} \quad \text{الف}}$

۳) $\xrightarrow{\text{د} \quad \text{الف} \quad \text{ب}}$

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی موارد و زمان به وقوع پیوستن آن‌ها:

الف) اعراب مسلمان در اواخر دوران خلافت ابوبکر، به منطقه سواد حمله کردند و تعدادی از آبادی‌ها و شهرهای آن منطقه را به جنگ و یا صلح گشودند.

ب) خسرو پرویز به باذان، حاکم ایرانی یمن امر کرد که به حجاز رود و حضرت محمد را دستگیر و روانه تیسفون کند. این مورد در زمان پیامبر اسلام رخ داده است.

ج) پس از شکست مسلمانان در جنگ جسر یا پل در سال ۱۳ق، عمر، خلیفه دوم، جنگاوران تازه‌نفسی را روانه ایران کرد.

د) علاوه بر یمن، در زمان پیامبر، اسلام به بحرین و عمان نیز راه یافت. مرزبان‌های ساسانی این دو منطقه در مقابل سپاهیان مسلمان تاب مقاومت نیاوردند و زرتشتیان ساکن بحرین به اطاعت مسلمانان و پرداخت جزیه گردن نهادند.

موارد «ب» و «د» در زمان پیامبر و مورد «الف» از اواخر خلافت ابوبکر و مورد «ج» در دوره عمر روی داده است. در کتاب درسی تقدم و تأخر موارد «ب» و «د» ذکر نشده است و برای پاسخ به این سؤال به چنین اطلاعاتی نیاز ندارید.

نکته

با در نظر گرفتن عبارت‌های زیر کدام گزینه دربارهٔ حوادث مربوط به دو قرن حکومت اعراب بر ایران، نادرست است؟

الف) ادارهٔ امور دیوانی ایران

ب) مهاجرت قبایل عرب به ایران

ج) حکومت شهرها و مناطق مختلف

۱) مورد «ب» آثار و نتایج سیاسی، اجتماعی و فرهنگی قابل توجهی بر جا گذاشت.

۲) مورد «الف» در دورهٔ خلفای نخستین در اختیار ایرانیان بود.

۳) مورد «ج» در دورهٔ امویان، در انحصار کامل اشرافیت اموی و سران قبیله‌های عرب متحد آنان قرار داشت.

۴) مورد «ب» از دوران امویان و به هدف تحکیم سلطهٔ مسلمانان بر ایران شروع شد.

زیرمبحث: درس ۸

درسی Box

دربارهٔ ادارهٔ امور دیوانی در دو دورهٔ خلفای نخستین و امویان خواندیم. در این قسمت با دورهٔ عباسیان آشنا می‌شویم:

با روی کار آمدن خاندان بنی‌عباس و انتقال مرکز خلافت از دمشق به بغداد، شرایط و اوضاع سیاسی و اجتماعی به نفع ایرانیان تغییر محسوسی یافت. برخی از سیاستمداران و دیوان‌سالاران ایرانی در حکومت عباسیان، به مناصب سیاسی و نظامی مهمی مانند وزارت، فرماندهی سپاه و حکومت شهرها و مناطق دسترسی پیدا کردند و از نفوذ و قدرت خود برای ترقی جایگاه ایران و ایرانیان در دستگاه خلافت استفاده کردند. با این حال، تداوم سلطهٔ اعراب بر ایران و برخی اقدام‌های عباسیان، زمینهٔ ناخشنودی و مخالفت ایرانیان با خلافت عباسی را فراهم آورد.

به طور خلاصه:

وضعیت امور دیوانی در ایران	خلافت
در اختیار ایرانیان	خلفای راشدین
در اختیار اشراف اموی	بنی‌امیه
در اختیار ترکیبی از عباسیان و ایرانیان	بنی‌عباس

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی موارد:

الف) در دورهٔ خلفای نخستین، از آن‌جا که اعراب تجربهٔ چندانی در کشورداری نداشتند، ادارهٔ امور دیوانی، همچون گذشته در اختیار ایرانیان باقی ماند.

ب) مهاجرت قبیله‌های عرب به ایران در قرن اول، از جمله رویدادهایی است که آثار و نتایج سیاسی، اجتماعی و فرهنگی قابل توجهی بر جا گذاشت. این مهاجرت‌ها از دوران فتوحات (عصر خلفای نخستین) و به هدف تحکیم سلطهٔ مسلمانان بر ایران شروع شد و در دورهٔ امویان شدت یافت؛ برای نمونه، در زمان معاویه ۵۰ هزار مرد جنگی عرب که شمار آنان، به همراه اعضای خانواده، به چند صد هزار نفر می‌رسید، به داخل ایران کوچ کردند.

ج) در دورهٔ امویان، حکومت شهرها و مناطق مختلف دنیای اسلامی از جمله ایران در انحصار کامل اشرافیت اموی و سران قبیله‌های عرب متحد آنان قرار داشت.

پس علت نادرستی گزینهٔ (۴) دورهٔ آغاز مهاجرت قبیله‌های عرب به ایران (پیش از امویان و در زمان خلفای نخستین) است.

قید «بیشتر» در کدام عبارت به درستی آورده نشده است؟

- (۱) بیشتر اعراب مهاجر به ایران با همان زندگی بدوی و خانه‌به‌دوشی در واحه‌های اطراف شهرها و روستاها مستقر شدند.
- (۲) پس از ورود اسلام به ایران، زبان فارسی دری، هم‌چنان در میان عامه مردم و در بیشتر سرزمین‌های ایرانی رواج داشت.
- (۳) اعراب مسلمان تا دوران خلافت عثمان بیشتر شهرها و ولایات ایران را به جنگ و صلح گشودند.
- (۴) از اشاره‌های کوتاه منابع تاریخی می‌توان فهمید که در خلال فتح ایران، بیشتر ایرانیان به اسلام گرویدند.

مشاوره سر و کله سؤالات قیدی از کنکور ۱۴۰۳ در کنکور سراسری پیدا شد و راهی جز مطالعه دقیق و دقت فراوان به جزئیات درس‌ها برای داوطلبان نگذاشته است. با خط‌کشی زیر این‌گونه از کلمات، در هنگام مرورها حتماً به آن‌ها توجه ویژه کنید.

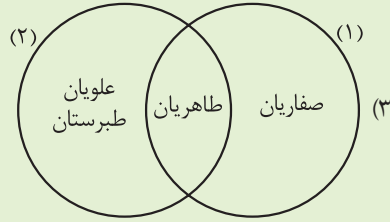
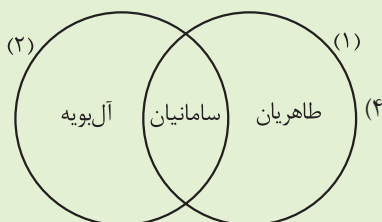
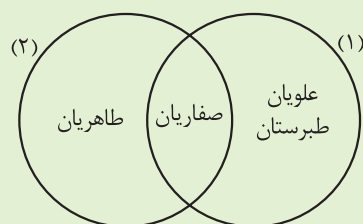
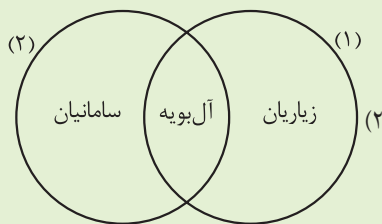

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓ از اشاره‌های کوتاه منابع تاریخی می‌توان فهمید که در خلال فتح ایران، عده کمی از ایرانیان به اسلام گرویدند.

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی رابطه حکومت‌های ایرانی با خلافت عباسی را نشان می‌دهد؟

(۱) روابط خصمانه (۲) اظهار اطاعت از عباسیان

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

روابط عباسیان با حکومت‌های ایرانی چهار حالت داشت:

(۱) روابط همواره خصمانه: علویان طبرستان

(۲) سلسله‌های ایرانی نسبت به خلفای عباسی اظهار تبعیت می‌کردند: طاهریان و سامانیان

(۳) روابط دارای فراز و نشیب (گاهی خصمانه و گاهی اظهار اطاعت نسبت به عباسیان): صفاریان و زیاریان

(۴) رابطه خاص آل بویه با عباسیان: امیران آل بویه بیش از یک قرن خلافت عباسی را تحت سلطه خود داشتند و عزل و نصب خلیفه به میل آنان انجام می‌گرفت. البته آنان حرمت و شأن خلافت را نگه می‌داشتند و چنین وانمود می‌کردند که تابع خلیفه هستند.

روابط علویان طبرستان با عباسیان خصومت‌آمیز بود، اما طاهریان نسبت به خلیفه عباسی اظهار اطاعت می‌کردند. رابطه صفاریان نیز با خلافت عباسی دارای فراز و نشیب بود، یعنی گاهی خصمانه بود و گاهی نسبت به خلیفه اظهار اطاعت می‌کردند.

حاکمان طاهری و سامانی با این که از خلیفه اظهار اطاعت می‌کردند، در اداره امور قلمرو خود استقلال کامل داشتند و با اراده و اختیار خود درباره مسائل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی سرزمین‌های تحت فرمان، تصمیم‌گیری و عمل می‌کردند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

تاریخ

۶۸

با توجه به اطلاعات تاریخی ارائه شده در کتاب درسی تاریخ یازدهم (۲)، احتمال وقوع کدام رویداد وجود ندارد؟

- (الف) در حالی که فاطمیان در مصر حکومت می کردند، سامانیان به جنگ با علویان طبرستان مشغول بودند.
 (ب) فارابی در دوره نیرومندی و شکوفایی عباسیان می زیسته است.
 (ج) ابوعلی سینا پس از به قدرت رسیدن طاهر ذوالیمینین متولد شد.
 (د) در دوره امامت امام هشتم شیعیان، جوهر گوگرد توسط دانشمندی ایرانی کشف گردید.

(۲) «ب» - «د»

(۱) «الف» - «د»

(۴) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «ج»

زیرمبحث: درس های ۷ و ۹

حکومت های ایرانی مسلمان در فاصله قرن های سوم تا پنجم هجری در ایران بر سر کار آمدند.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی موارد:

- (الف) درست: بیشتر دوران حکومت علویان طبرستان (۲۵۰ - ۳۱۶ ق.) به کشمکش و جنگ با سپاهیان خلیفه و لشکریان طاهریان و سامانیان که متحد خلافت بودند، سپری شد. خلافت فاطمیان در سال های ۲۹۷ - ۵۶۷ ق. در مصر و دیگر کشورهای اطراف آن برقرار بود. پس این دو مورد با هم تلاقی زمانی داشتند.
 (ب) نادرست: دوره نیرومندی و شکوفایی عباسیان در سال های ۱۳۲ تا ۲۳۲ ق. رخ داده است. فارابی در سال های ۲۵۷ تا ۳۳۸ زندگی کرده است. پس او دوره اوج عباسیان را درک نکرده است.
 (ج) درست: طاهر در سال ۲۰۵ ق. به فرمان خلیفه عباسی به حکومت خراسان منصوب شد. این در حالی است که ابوعلی سینا در سال ۳۷۰ ق. متولد شده است.
 (د) نادرست: رازی کاشف الکُل و جوهر گوگرد بود که در سال ۲۵۱ تا ۳۱۳ ق. زندگی می کرده است. امام هشتم شیعیان در سال های ۱۴۸ تا ۲۰۳ ق. زندگی می کرده اند.

تاریخ

۶۹

هر یک از عبارات زیر، به ترتیب، در دوره کدام یک از سلسله‌های مسلمان ایرانی قرن سوم تا نیمه قرن پنجم هجری رخ داده است؟

(الف) ادب فارسی اوج گرفت و رودکی مورد حمایت دربار این حکومت بود.

(ب) فعالیت‌های اقتصادی از رونق مناسبی برخوردار بود و کشاورزی در کنار تجارت و صنعت، در این دوران رشد چشمگیری یافت.

(ج) مذهب شیعه در ایران تقویت شد و گسترش یافت.

(د) عالمان مورد حمایت مادی و معنوی بودند و از تعصب و تنگ‌نظری اجتناب می‌شد.

(۲) سامانیان - طاهریان - آل بویه - آل بویه

(۱) سامانیان - آل بویه - زیاریان - آل بویه

(۴) صفاریان - سامانیان - سامانیان - زیاریان

(۳) صفاریان - زیاریان - سامانیان - زیاریان

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی موارد:

(الف) در عصر سامانیان زبان و ادب فارسی اوج گرفت و رودکی پدر شعر فارسی در این زمان می‌زیست و مورد حمایت دربار سامانی بود.

(ب) در فاصله سده‌های سوم تا پنجم هجری، به‌ویژه در دوران حکومت‌های طاهریان، سامانیان و آل بویه فعالیت‌های اقتصادی از رونق مناسبی برخوردار بود و کشاورزی در کنار تجارت و صنعت، در این دوران رشد چشمگیری یافت.

(ج) امیران سلسله‌های علویان طبرستان و آل بویه، پیرو مذهب تشیع بودند و به تقویت و گسترش آن مذهب در ایران کمک کردند.

(د) امیران سلسله‌های سامانیان و آل بویه عالمان را مورد حمایت مادی و معنوی قرار دادند و با مدارا و اجتناب از تعصب و تنگ‌نظری، شرایط را برای رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی خود فراهم آوردند.

تأسیس سلسله‌های ایرانی در سده سوم هجری سرآغازی بر توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی بود.

مشاوره مثل بقیه سؤالات چندبخشی که در هر آزمون حداقل یکی از این مدل طراحی می‌شد، از روش رد گزینه برو. لازم نیست همه جواب‌ها رو بدونی. با یکی دوتا مورد که از آن‌ها مطمئنی شروع کن و بین چه‌جوری با رد گزینه جواب درست پیدا می‌شود.

۷۰ در کدام گزینه توضیحات مربوط به شخصیت ایرانی نادرست است؟

- (۱) فارابی: فلسفه مشایی را که تلفیقی از جهان بینی اسلام و فلسفه ارسطویی و نوافلاطونی بود، پایه گذاری کرد.
- (۲) رازی: پدر تاریخ علم او را بزرگ ترین پزشک اسلام و قرون وسطا نامیده است.
- (۳) ابوریحان بیرونی: ابزارها و روش های ابداعی او برای تعیین طول و عرض جغرافیایی و اندازه گیری فاصله میان شهرها جالب است.
- (۴) ابن سینا: کتاب دانشنامه علایی را برای توضیح مسائل علوم طبیعی و ریاضی نگارش کرده است.

زیرمبحث: درس ۹

آشنایی اجمالی با برخی از مهم ترین شخصیت های ایرانی در دوره سلسله های ایرانی مسلمان:

فارابی	پایه گذار فلسفه مشایی و معروف به معلم دوم
ابن سینا	به اوج رساندن فلسفه مشایی و مؤلف شفا، قانون و دانشنامه علایی - از برجسته ترین پزشکان تاریخ علم پزشکی
رازی	بزرگ ترین پزشک اسلام و قرون وسطا به قول جرج سارتن و نویسنده رساله آبله و سرخک
ابوریحان بیرونی	ابداع ابزارها و روش هایی برای تعیین طول و عرض جغرافیایی و اندازه گیری فاصله میان شهرها - دارای مقام والا در ریاضیات، نجوم، گاه شماری، جغرافیا، هندشناسی و ...
جرجیس بن جبرائیل	رئیس مدرسه جندی شاپور و پزشک پر آوازه ایرانی که به بغداد رفت.

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کتاب شفا یکی از بزرگ ترین دایرةالمعارف های علمی است که به دست این دانشمند عظیم القدر نوشته شده و در آن، علاوه بر فلسفه، به علوم طبیعی و ریاضی نیز پرداخته شده است. ابن سینا برای نخستین بار در دانشنامه علایی یک دوره فلسفه را به زبان فارسی تألیف کرد و این اثر، سهم بسزایی در مطرح کردن زبان فارسی به عنوان زبان علم داشت. در این گزینه، موضوع کتاب شفا برای کتاب دانشنامه علایی به کار رفته است.

کدام گزینه به «دلایل افزایش چندبرابری تولید برنج در کشورهای فیلیپین و پاکستان پس از دهه ۱۹۷۰ میلادی» اشاره دارد؟

(۱) وجود شرایط آب‌وهوایی گرمسیری، استفاده از روش‌های نوین کشاورزی و شیوه‌های علمی، استفاده از کودهای شیمیایی و دسترسی به آب فراوان

(۲) به کار بردن روش‌های علمی در تولید بذرهای اصلاح‌شده، عدم استفاده از کودهای شیمیایی و استفاده از ماشین‌آلات پیشرفته

(۳) استفاده از ماشین‌آلات کشاورزی، به کارگیری روش‌های علمی، استفاده از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی و بذرهای اصلاح‌شده

(۴) دسترسی به آب فراوان و رطوبت بالا، استفاده از روش‌های کشاورزی سبز و عدم استفاده از محصولات و فراورده‌های شیمیایی

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از دهه ۱۹۷۰ میلادی با انقلاب سبز و به کار بردن روش‌های علمی، بذرهای اصلاح‌شده، کود و آفت‌کش‌های شیمیایی و ماشین‌آلات، برخی کشورها موفق شدند تولید کشاورزی خود را به چند برابر افزایش دهند که از جمله این کشورها می‌توان به فیلیپین و پاکستان اشاره کرد که در زمینه تولید برنج به خودکفایی رسیدند.

دسترسى به آب فراوان، رطوبت بالا و اقلیم گرمسیری و نیمه‌گرمسیری، موارد طبیعی‌ای هستند که امکان کشت برنج در یک منطقه را به وجود می‌آورند. این موارد پیش از انقلاب سبز هم در این دو کشور (فیلیپین و پاکستان) وجود داشته است و نمی‌توان افزایش تولیدات را ناشی از آن دانست (رد گزینه‌های (۱) و (۴)).

از طرفی یکی از عوامل افزایش تولید پس از انقلاب سبز، استفاده از محصولات شیمیایی چون کود و آفت‌کش بود (رد گزینه‌های (۲) و (۴)).

گول‌نخوری ✗

با توجه به جملات زیر، کدام گزینه محتوای درستی را ارائه می‌دهد؟

(الف) در پخش مجاورتی، یک پدیده مستقیماً از یک مکان به مکان مجاور می‌رود.

(ب) در پخش مجدد (مکان‌یابی دوباره)، یک پدیده مکان اولیه را کاملاً ترک می‌کند و به مکان جدید می‌رود.

(ج) در پخش سلسله مراتبی، پدیده یا نوآوری به طور منظم از مکان‌های بزرگ‌تر یا مراکز به مکان‌های کوچک‌تر منتقل می‌شود.

(۱) پخش و گسترش اسلام، گسترش ورزش کاراته در کشورهای مختلف و محبوبیت ورزش هاکی در برخی از مناطق ایالات متحده

آمریکا، مرتبط با مورد «الف» است.

(۲) انتقال فرهنگ از طریق تجارت و روابط بازرگانی مرتبط با مورد «الف» و رشد و انتشار آیین مسیحیت در کشورهای اروپایی

مرتبط با مورد «ب» است.

(۳) مهاجرت ناخواسته ساکنان قاره آفریقا به کشورهای آمریکایی مرتبط با مورد «ب» و مهاجرت آزادانه برخی از شهروندان اروپا

به آمریکا، با مورد «ج» مرتبط است.

(۴) برپایی جشن نوروز در کشور قزاقستان و انبوه شعبه‌های رستوران‌های زنجیره‌ای آمریکایی و اروپایی در برخی کشورهای

خاورمیانه، مرتبط با مورد «ج» است.

مشاوره سه تا جمله صورت سؤال، مربوط به بخش بیشتر بدانیم صفحه ۸۱ کتاب درسی هستن، یعنی نیازی نیست این مطالب رو حفظ کنید، اما ممکنه به همین شکل از کلیت مطالب، سؤال طرح بشه. نیاز نیست نگران این سؤالات باشین، چون در نهایت تمام مواردی که برای جواب‌دادن به سؤال نیاز داریم تو خود متن اصلی کتاب درسی موجود هست.

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بهتره سه مدل مختلف پخش از نظر فضایی رو مقایسه و بررسی کنیم.

پخش مجاورتی: در این مدل، یک پدیده به واسطه ارتباط (تجارت، گردشگری و ...) و مجاورت (نزدیکی مکان‌ها)، گسترش می‌یابد.

(مواست به واژه گسترش باشه). مثال ← دین اسلام به واسطه جنگ، ارتباط تجاری و ... گسترش پیدا کرد. (یعنی اسلام هم تو نقطه

اولیه وجود داره و هم تو نقاط دیگه).

سایر مثال‌ها: گسترش ورزش کاراته، محبوبیت ورزش هاکی، انتقال فرهنگ از طریق تجارت و روابط بازرگانی، برپایی جشن نوروز

در کشور قزاقستان (رد گزینه (۴)) و رشد و انتشار آیین مسیحیت در کشورهای اروپایی (رد گزینه (۲)).

پخش مجدد (مکان‌یابی دوباره): در این مدل، یک پدیده به صورت کامل، یک مکان را ترک کرده و به مکان جدید می‌رود. (مسایی

مواست به واژه ترک کامل باشه). مثال ← به صورت کلی هر نوع مهاجرتی (چه اقامتی چه آزادانه) رو می‌شه به این نوع پخش مرتبط دونست.

سایر مثال‌ها: مهاجرت ناخواسته ساکنان قاره آفریقا به کشورهای آمریکایی و مهاجرت آزادانه برخی از شهروندان اروپا به آمریکا

(رد گزینه (۳)).

پخش سلسله مراتبی: در این مدل، یک پدیده و یا نوآوری به طور منظم از مکان‌های بزرگ‌تر یا مراکز به مکان‌های کوچک‌تر منتقل

می‌شود. مثال ← مرکز شعبه اصلی رستوران‌های زنجیره‌ای در کشورهای اروپایی و آمریکا قرار دارد، اما به مرور این رستوران‌ها

در کشورهای دیگر شعباتی تأسیس کرده‌اند. (تفاوت اصلی این مورد با مورد اول، اهمیت مرکز هستش. تو این مورد با این‌که پدیده و

یا نوآوری تو نقاط مختلفی گسترش پیدا کرده، اما هنوز هم مرکز مشفق و بیشترین تراکم در اون مرکز قرار داره، از طرفی تو این مورد، اول در

مناطق بزرگ‌تر، پدیده گسترش پیدا می‌کنه و بعد مناطق کوچک‌تر، اما تو مورد اول همپین قانونی وجود نداره.)

سایر مثال‌ها: انبوه شعبه‌های رستوران‌های زنجیره‌ای آمریکایی و اروپایی در برخی کشورهای خاورمیانه.

با توجه به تقسیم‌بندی‌های چهارگانه فعالیت‌های اقتصادی، محتوای کدام گزینه درست است؟

- (۱) روژان یک بافنده فرش است. او نخ مورد نیازش را از پشم گوسفندان و رنگ نخ‌ها را از گیاهان مختلف به دست می‌آورد، به طوری که کل مواد اولیه فرش او طبیعی و بومی است. فعالیت روژان جزء فعالیت‌های نوع اول است.
- (۲) هرچند مواردی چون حمل‌ونقل، امور بانکی، تجارت، آموزش و پزشکی بسیار با هم متفاوت هستند، اما همگی جزء فعالیت‌های نوع سوم هستند.
- (۳) در فعالیت‌های صنعتی، با استفاده از ماشین‌آلات، محصولات مختلف تولید می‌شوند، مانند صنایع پتروشیمی، خودروسازی، فعالیت‌های معدنی و تولید لوازم خانگی برقی.
- (۴) کشاورزی معیشتی را می‌توان مصداقی برای فعالیت‌های نوع اول و کشاورزی تجاری و صنعتی را مصداق فعالیت‌های نوع دوم دانست.

زیرمبهم: درس ۷

فعالیت‌های اقتصادی ابتدا شامل سه بخش بودند که از دهه ۱۹۸۰ میلادی یک بخش دیگر به آن اضافه شد:

درس Box

نوع فعالیت	توضیحات	مثال‌ها
فعالیت نوع اول (کشاورزی)	استخراج و به دست آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا انواع: (۱) معیشتی (۲) تجاری کشت غله تجاری دامداری تجاری کشت تک‌محصولی تخصصی (پلانتیشن)	زراعت، دامپروری، صیادی، جنگلداری و استخراج معدن
فعالیت نوع دوم (صنعت)	تغییر شکل منابع و مواد اولیه در کارخانه و تبدیل آن‌ها به کالا	تولید ماشین‌آلات و ابزار، تولید ابزار الکترونیک، تولید پوشاک، نساجی و صنایع چرمی، تولید محصولات غذایی، تولید صنایع چوبی و کاغذ، تولید صنایع شیمیایی، تولید دارو
فعالیت نوع سه (خدمات)	ارائه خدمات به دیگران (خدمات، محصولاتی غیرفیزیکی و غیرقابل لمس هستند).	حمل‌ونقل، بانکداری، امور پزشکی، امور آموزشی
فعالیت نوع چهار (صنایع نو با فناوری پیشرفته)	فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی (ICT) و پژوهش و تحقیق و توسعه	تولید رایانه‌ها و تجهیزات آن‌ها، وسایل صوتی و تصویری، تلفن‌های هوشمند همراه، صنایع هوافضا، لیزر، ربات‌ها، زیست‌فناوری، انرژی‌های نو، مهندسی پزشکی

پاسخ خیلی تشریحی ✓ فعالیت‌های نوع سوم (خدمات) ← فعالیت‌هایی هستند که در فرایند آن‌ها خدماتی به دیگران ارائه می‌شود؛ مانند:

حمل‌ونقل، بانکداری، امور پزشکی و درمانی، امور آموزشی، قضایی، خرید و فروش، تجارت و مانند آن.

بررسی نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): هرچند روژان، کلیه مواد اولیه مورد نیاز خود را از طبیعت (منابع طبیعی) دریافت می‌کند، اما محصول نهایی او (فرش)، پس از تغییر شکل مواد اولیه ساخته می‌شود. در نتیجه فعالیت او، مربوط به فعالیت‌های نوع دوم (صنعت) است. (مبهم صنایع توی جغرافیا)

دهم، رو که بادت نرفته؟ صنایع به دو دسته تقسیم می‌شوند: صنایع دستی مثل همین کاری که روژان می‌کند و صنایع ماشینی، مثل خودروسازی و ...)

گزینه (۳): فعالیت‌های معدنی و استخراج از معادن هر چه قدر هم که با ماشین‌آلات و تجهیزات مختلف انجام بشن، باز هم جزء فعالیت‌های نوع اول هستند. (برای این‌که فعالیت‌های مختلف رو راحت تر تشخیص بدی، ببین محصولی که گفته شده، همون شکلی توی طبیعت وجود داره یا نه. آگه بود، می‌شه نوع اول، آگه نبود می‌شه نوع دوم، اگر هم اون محصول رو نمی‌شد لمس کرد و فیزیکی نبود، می‌شه خدمات.)

گزینه (۴): کشاورزی به هر شکلی باشه، می‌شه فعالیت نوع اول. چون محصول به صورت جداگانه توی طبیعت وجود داره و فقط ما اون محصول رو پرورش می‌دیم و با استخراجش می‌کنیم.

کدام گزینه پاسخ صحیحی به پرسش‌های زیر ارائه کرده است؟

- (الف) چرا با وجود این که جمعیت کشور پرتغال زیاد نیست، اما این زبان یکی از پرمتکلم‌ترین زبان‌های جهان محسوب می‌شود؟
 (ب) علت تغییر رفتارها، شیوه پوشش، تفریحات و موارد مشابه در جهان امروز، حتی در دورافتاده‌ترین نواحی، چیست؟
 (ج) با توجه به بررسی نواحی عمده فرهنگی و پراکندگی ادیان در منطقه آسیای جنوب غربی و آفریقا به چه نتیجه‌ای می‌رسیم؟

- فرهنگ اسلاو - آرتدوکس
- فرهنگ جنوب و شرق آسیا
- فرهنگ اسلامی
- فرهنگ آفریقایی
- فرهنگ آمریکای لاتین
- فرهنگ غربی - اروپایی
- ترکیبی، خارج از طبقه‌بندی

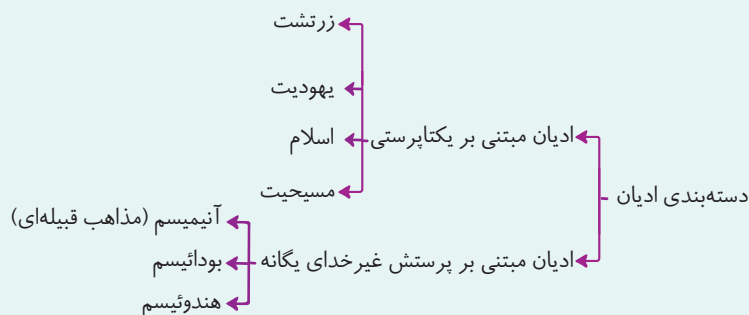

نقشه پراکندگی ادیان مهم در جهان

■ مسیحیت (مختلط)	■ بودایی	■ یهودی	■ پروتستان	■ کاتولیک‌رم
■ مورمون	■ شینتوئیسم	■ هندوئیسم	■ اسلام (سنتی)	■ آرتدوکس
■ مذاهب قبیله‌ای	■ کنفوسیوس‌ئیسم	■ اسلام (شیعه)		

- (۱) در دوره «اکتشافات جغرافیایی» در طی قرن‌های ۱۵ و ۱۶ میلادی، زبان کشورهای استعمارگر در مستعمره‌های خود مانند کشورهای اسپانیا و پرتغال رواج پیدا کرد. - گسترش رسانه‌ها در جهان - با توجه به شباهت مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان وضعیت فرهنگی مشابه را عامل شباهت باورهای دینی در این مناطق دانست.
- (۲) در دوره «اکتشافات جغرافیایی» در طی قرن‌های ۱۵ و ۱۶ میلادی، زبان کشورهای استعمارگر در مستعمره‌های خود مانند کشورهای اسپانیا و پرتغال رواج پیدا کرد. - فرایند یکسان‌سازی فرهنگی کشورهای سلطه‌گر - با توجه به شباهت مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان وضعیت فرهنگی مشابه را، عامل شباهت باورهای دینی در این مناطق دانست.
- (۳) در دوره استعمار، کشورهای استعمارگر تلاش داشتند زبان خود را در نواحی مستعمره رواج دهند، در نتیجه زبان‌های انگلیسی و پرتغالی در مستعمرات رواج پیدا کرد. - فرایند یکسان‌سازی فرهنگی کشورهای سلطه‌گر - با توجه به نزدیکی مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان دین را مهم‌ترین عنصر در تعیین وضعیت فرهنگی و خلق چشم‌انداز فرهنگی دانست.
- (۴) در دوره استعمار، کشورهای استعمارگر تلاش داشتند زبان خود را در نواحی مستعمره رواج دهند، در نتیجه زبان‌های انگلیسی و پرتغالی در مستعمرات رواج پیدا کرد. - گسترش رسانه‌ها در جهان - با توجه به نزدیکی مرزهای این دو نقشه در این مناطق، می‌توان دین را مهم‌ترین عنصر در تعیین وضعیت فرهنگی و خلق چشم‌انداز فرهنگی دانست.

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت «الف»: یکی از مهم ترین تغییرات تاریخی در الگوهای زبانی جهان در قرن ۱۵ و ۱۶ میلادی معروف به «عصر اکتشافات جغرافیایی» آغاز شد. وقتی اروپاییان با پیشرفت در دریانوردی، سرزمین های نو را کشف کردند، در آمریکای شمالی، استرالیا و نیوزیلند، زبان انگلیسی گسترش یافت؛ در مستعمرات آن ها در قاره های آفریقا، آمریکای جنوبی و بخش هایی از آسیا نیز زبان های انگلیسی، اسپانیایی، پرتغالی و فرانسوی رواج پیدا کرد. (کشورهای اسپانیا و پرتغال مستعمره نبودن که زبان کشورهای استعمارگر تو این کشورها رواج پیدا کنه، این دو تا کشور فودشون استعمارگر بودن! - علت نادرستی گزینه های (۱) و (۲)).

عبارت «ب»: با توجه به گسترش رسانه ها، پخش فرهنگی غیرمستقیم غالب است و رسانه ها نقش عمده ای در تغییر علایق، رفتارها، سبک زندگی روزانه (شیوه لباس پوشیدن، نوع غذا، تفریحات و ...) حتی در نواحی دورافتاده دارند. (هرچند فرایند یکسان سازی فرهنگ ها که به سری کشورها دنبال انجام اون هستن هم باعث تغییر فرهنگی پوابع و نواهی مختلف شده، اما برای رسیدن به این هدف، رسانه ها مهم ترین نقش رو دارن).

عبارت «ج»: در مناطق آسیای جنوب غربی، مرزهای دین اسلام و فرهنگ اسلامی و همین طور در آفریقا، مرزهای دین اسلام و فرهنگ اسلامی و مرزهای مذاهب قبیله ای و فرهنگ آفریقایی، بسیار به هم نزدیک است که می توان نقش دین و باورهای دینی را تعیین وضعیت فرهنگی و خلق چشم انداز فرهنگی را پررنگ دانست.

در بین عناصر فرهنگی، دین نقش مهمی در خلق چشم اندازهای فرهنگی دارد. پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم اندازهای خاصی را در قالب متفاوت به وجود می آورند.

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مفهوم درستی اشاره دارد؟

(الف) کشاورزی معیشتی

(ب) کشت غله تجاری

(ج) دامداری تجاری

(د) کشت تک محصولی تخصصی (پلانتیشن)

(ه) صنایع کارخانه‌ای

(و) صنایع نو با فناوری پیشرفته

(۱) علت رشد فعالیت‌های مورد «ب»، «ج» و «د»، رشد و پیشرفت کشورها در استفاده از صنایع و تجهیزات نوین است.

(۲) ترکیب فعالیت‌های مورد «ب» و «ج» با عنوان کشت و صنعت شناخته می‌شوند.

(۳) دوره اول شکل‌گیری فعالیت‌های مورد «د» در ایالات متحده آمریکا را می‌توان با دوره گسترش و نفوذ زبان‌های انگلیسی، فرانسوی، اسپانیایی و پرتغالی در مناطق استعماری هم‌زمان دانست.

(۴) فعالیت‌های مورد «د» و «و» به دلیل نیاز به صادرکردن کالاهای تولیدی خود به کشورهای مختلف، در نزدیکی مناطق ساحلی پدید می‌آیند.

مشاوره می‌شه گفت یه تغییر نسبتاً مهم توی کنکور درس جغرافیا، افزایش سؤال‌های تطبیقی و ترکیبی هستش. خیلی از مشاورها، مؤلف‌ها و حتی معلم‌ها، سؤالات ترکیبی رو سؤال‌هایی می‌دونستن که هر بخش سؤال از یه درس و بخش متفاوت کتاب طرح شده بود. اما سؤال‌های این شکلی، ترکیبی نیستن، چندبخشی هستن. چرا؟ چون برای پاسخ‌دادن به هر بخش از سؤال، ما فقط و فقط به اطلاعات یک بخش خاص از کتاب درسی نیاز داریم. اما سؤال ترکیبی یا بهتر بگم، تطبیقی، سؤالاتی هستن که برای پاسخ‌دادن بهش، باید محتوای چند بخش مختلف کتاب رو در کنار، ادامه و در ارتباط با هم ببینیم. یه چیزی شبیه دید ترکیبی یا کل‌نگری که تو جغرافیای ایران (جغرافیای ۱)، راجع بهش صحبت کردیم. برای بررسی این‌که گزینه (۳) این سؤال درست هستش و یا نه، نیاز داریم محتوای درس‌های ۶ و ۷ رو در ترکیب و ارتباط با هم بررسی کنیم و اگر غیر از این باشه به جواب نمی‌رسیم.

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

بررسی گزینه (۳): در گذشته، وقتی اروپاییان قاره آمریکا را کشف و به آن‌جا مهاجرت کردند و در آن‌جا ساکن شدند (عصر

اکتشافات جغرافیایی)، برخی از تاجران ثروتمند، مزارع تجاری وسیع تک‌محصولی (پلانتیشن) (مورد «د») را به‌ویژه در جنوب ایالات متحده احداث کردند.

یادآوری: وقتی اروپاییان با پیشرفت در دریانوردی، سرزمین‌های نو را کشف کردند، در آمریکای شمالی (مکان شکل‌گیری مزارع تک‌محصولی تخصصی)، استرالیا و نیوزیلند، زبان انگلیسی گسترش یافت؛ در مستعمرات آن‌ها در قاره‌های آفریقا، آمریکای جنوبی و بخش‌هایی از آسیا نیز زبان‌های انگلیسی، اسپانیایی، پرتغالی و فرانسوی رواج پیدا کرد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): علت رشد فعالیت‌های مورد «ب»، «ج» و «د»، افزایش رشد جمعیت در جهان است. (موارد «ب»، «ج» و «د» هر سه مربوط به کشاورزی تجاری هستند و کشاورزی تجاری به دنبال رشد جمعیت در جهان گسترش یافته است و هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته جهان رواج دارد.)

گزینه (۲): ترکیب فعالیت‌های مورد «ب» (کشت غله تجاری) و «ه» (صنایع کارخانه‌ای)، با عنوان کشت و صنعت شناخته می‌شوند. (مملکت از بقایای گیاهان تو مزارع کشت تجاری (و مٹی معیشتی) برای هوراک دام استفاده بشه، اما ترکیب مزارع غله تجاری و دامداری تجاری، کشت و صنعت‌ها رو نمی‌سازه، کشت و صنعت‌ها (همون طور که از اسمشون معلومه، از ترکیب مزارع با صنایع تبدیلی به وجود میان).)

مزارع غله تجاری معمولاً بسیار بزرگ‌اند و کاشت و برداشت محصول در آن‌ها به صورت ماشینی انجام می‌شود. گاه این مزارع به صورت یک شرکت یا اتحادیه بزرگ اداره می‌شوند. در این نوع کشاورزی، معمولاً در کنار مزارع، کارخانه‌هایی برای تبدیل، بسته‌بندی و توزیع محصولات در بازارهای مصرف پدید می‌آید که در اصطلاح به آن‌ها «کشت و صنعت» می‌گویند.

گزینه (۴): ادامه فعالیت‌های مورد «د» (کشت تک‌محصولی تخصصی (پلانتیشن)) و مورد «ه» (صنایع نو با فناوری پیشرفته)، به صادرات محصول به کشورهای خارجی وابسته است، اما بیشتر فعالیت‌های مورد «د» در کنار سواحل ایجاد می‌شوند تا بتوان با استفاده از کشتی، کالاها را صادر کرد. فعالیت‌های مورد «ه» در اکثر نواحی امکان تأسیس دارند (و برای صادرات بیشتر به حمل‌ونقل هوایی وابسته هستند). (تو جغرافیا ۱۲ با این موضوع که برای صادرات محصولات الکترونیکی و پیشرفته، معمولاً از حمل‌ونقل هوایی استفاده می‌شه آشنا می‌شیم.)

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به نتیجه درستی اشاره دارد؟

الف) کردی (کردی)

ب) فارسی

ج) چینی - تبتی

د) حامیایی

۱) «الف» همچون «ب» از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» اولین خانواده زبانی از نظر تعداد سخنگو است و «د» زبان مردم عرب و یهود است.

۲) «الف» همچون «ب» از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگو است و «د» زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا است.

۳) «الف» برخلاف «ب»، از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» بیشتر در میان مردم زردپوست آسیای شرقی رواج دارد و «د» زبان مردم عرب و یهود است.

۴) «الف» برخلاف «ب»، از زبان‌های ایرانی محسوب می‌گردد و «ج» بیشتر در میان مردم زردپوست آسیای شرقی رواج دارد و «د» زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا است.

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یکی از زیرشاخه‌های زبان هند و اروپایی، «زبان ایرانی» است.

امروزه مهم‌ترین و پرگویش‌ترین زبان‌های ایرانی که ریشه باستانی مشترک دارند عبارت‌اند از: فارسی، پشتو، تاجیکی، لری، کردی، بلوچی، طبری، گیلکی و تالشی. این زبان‌ها در کشور ایران و خارج از آن، به‌ویژه در کشورهای همسایه، گسترده شده‌اند.

خانواده چینی - تبتی:

خانواده زبانی چینی - تبتی دومین خانواده بزرگ زبانی از نظر تعداد سخنگوست و در میان مردم زردپوست ناحیه آسیای شرقی رواج دارد. ماندارین چینی از معروف‌ترین و پرسخنگوترین شاخه‌های این زبان محسوب می‌شود.

خانواده آفروآسیایی (سامیایی و حامیایی):

زبان قوم سامی، زبان مردم عرب و یهود و زبان قوم حامی، زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا است.

در بین زبان‌های خانواده آفروآسیایی، معروف‌ترین و مهم‌ترین آن‌ها زبان عربی است که در جنوب غربی آسیا و شمال آفریقا بدان تکلم می‌کنند.

زبان عربی زبان رسمی حدود بیش از ۲۰ کشور و یکی از زبان‌های رسمی سازمان ملل متحد است. به علاوه، زبان قرآن است و با آن که قرآن به بسیاری از زبان‌های دنیا ترجمه شده است، میلیون‌ها نفر از مسلمانان جهان آن را به زبان اصلی (عربی) می‌خوانند و می‌آموزند.

مهم ترین نواحی صنعتی یا قطب های صنعتی جهان شامل

- (۱) چهار ناحیه مختلف می گردد و ناحیه رور آلمان، نواحی صنعتی انگلستان، فرانسه و شمال ایتالیا از نواحی مهم صنعتی جهان هستند
- (۲) نواحی مختلف از جمله آمریکای شمالی می گردد که این بخش بیشتر در شمال غرب این کشور، از کوه های آپالاش تا دریاچه های پنج گانه گسترده شده است
- (۳) نواحی و کشورهای مختلف مانند آلمان، ایتالیا، فرانسه و رور در کشور انگلستان می گردد که جزء نواحی مهم صنعتی در اروپای غربی می باشند
- (۴) چهار ناحیه مختلف می گردد که ناحیه مسکو در روسیه، کانادا در آمریکای شمالی و فرانسه و لهستان در اروپای غربی می باشند

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مهم ترین نواحی صنعتی جهان:

- الف) آمریکای شمالی: شامل ایالات متحده آمریکا و کانادا است. نواحی صنعتی ایالات متحده آمریکا بیشتر در شمال شرق و از کوه های آپالاش تا دریاچه های پنج گانه گسترده شده اند.
- ب) اروپای غربی: مهم ترین نواحی صنعتی اروپا در غرب این قاره قرار دارند. ناحیه رور در کشور آلمان و نواحی صنعتی انگلستان، فرانسه و شمال ایتالیا از نواحی صنعتی مهم در جهان هستند.
- ج) مشرق، جنوب و جنوب شرقی آسیا: ژاپن از مهم ترین نواحی صنعتی در این بخش از جهان است. چین در دو دهه اخیر در زمینه صنعت به رشد قابل ملاحظه ای دست یافته و به یک قدرت صنعتی جهانی تبدیل شده است. هند نیز، به ویژه در ناحیه کلکته و بمبئی، از نظر توسعه صنعت اهمیت جهانی یافته است. کشورهای کره جنوبی، تایوان، مالزی و سنگاپور در چند دهه اخیر به تولید کنندگان و صادر کنندگان مهم کالاهای صنعتی در جهان تبدیل شده اند.
- د) روسیه و اروپای شرقی: ناحیه مسکو، قفقاز، ولگا (در کشور شوروی سابق) و جمهوری های چک و لهستان در اروپای شرقی، نواحی صنعتی مهم این بخش هستند.

با توجه به انواع دین و تأثیرات آن، کدام گزینه به اطلاعات درستی اشاره دارد؟

- (۱) ادیان به دو دسته مبتنی بر یکتاپرستی مانند زرتشت و مبتنی بر پرستش غیرخدای یگانه مانند بوداییسم (مذاهب قبیله‌ای) تقسیم می‌شوند.
- (۲) دین مسیحیت در اروپا ظهور و گسترش یافت و شامل سه مذهب کاتولیک، پروتستان و ارتدوکس می‌باشد.
- (۳) بیشتر پیروان دین یهود در سرزمین اشغالی زندگی می‌کنند و به تجارت و بازرگانی مشغول هستند.
- (۴) مجسمه خدایان و الهه‌های ادیان مختلف مانند مجسمه شیوا از جمله چشم‌اندازهای فرهنگی‌ای است که دین در خلق آن نقش داشته است.

زیرمبحث: درس ۶

دین و چشم‌اندازهای فرهنگی:

در بین عناصر فرهنگی، دین نقش مهمی در خلق چشم‌اندازهای فرهنگی دارد. پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری، هنر، نقاشی، مجسمه‌سازی، ایجاد مکان‌های مقدس و زیارتگاهی به وجود می‌آورند. معمولاً در اطراف شهرهای مذهبی و مجاورت مکان‌های مقدس، بازارها، هتل‌ها، بنگاه‌های مسافرتی و فروشگاه‌های مختلف برای مسافران و بازدیدکنندگان پدید می‌آید.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

به طور کلی، ادیان به دو گروه تقسیم می‌شوند:

- الف) ادیان مبتنی بر یکتاپرستی مانند دین اسلام، مسیحیت، یهود و زرتشت
 - ب) ادیان مبتنی بر پرستش غیرخدای یگانه مانند هندوئیسم، بودائیسم، آنیمیسم (مذاهب قبیله‌ای). (رد گزینه (۱))
- امروزه بیش از یک و نیم میلیارد نفر از مردم جهان مسلمان‌اند و علاوه بر آسیا و آفریقا در سایر قاره‌ها نیز پراکنده شده‌اند. تشیع و تسنن دو مذهب بزرگ اسلام هستند.
- دین مسیحیت در آسیا ظهور کرد** (رد گزینه (۲))، اما امروزه شمار پیروان آن در قاره‌های اروپا، آمریکا، استرالیا و نیوزیلند و کشورهای مرکزی و جنوبی آفریقا بیشتر است. این دین شامل سه مذهب عمده کاتولیک، پروتستان و ارتدوکس است.
- بیشتر پیروان دین یهود به صورت پراکنده در شهرها و نواحی بزرگ بازرگانی جهان زندگی می‌کنند و **سرزمین مشخصی ندارند** (رد گزینه (۳)). یکی از مراکز تجمع یهودیان، سرزمین فلسطین اشغالی است که بعد از جنگ جهانی دوم با حمایت دولت‌های استعماری اشغال شده است.

با توجه به نواحی وسیع فرهنگی، کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

جغرافی‌دان‌ها برای مطالعه و شناخت تنوع‌های فرهنگی، سطح زمین را به نواحی فرهنگی مختلفی تقسیم کرده‌اند. آن‌ها با در نظر گرفتن در یک یا چند شاخص فرهنگی، هر ناحیه را از نواحی دیگر متمایز می‌کنند که در نتیجه به قلمرو فرهنگی تقسیم می‌شود و کشور استرالیا جزء ناحیه فرهنگی قرار می‌گیرد.

(۱) تفاوت‌ها - هفت - غربی و اروپایی

(۲) تفاوت‌ها - شش - جنوب و شرق آسیا

(۳) شباهت‌ها - شش - غربی - اروپایی

(۴) شباهت‌ها - هفت - جنوب و شرق آسیا

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جغرافی‌دان‌ها برای مطالعه و شناخت تنوع‌های فرهنگی، سطح زمین را به نواحی فرهنگی تقسیم کرده‌اند. این نواحی فرهنگی، در یک یا چند شاخص فرهنگی، مانند دین، زبان، آداب و رسوم، هنر و معماری و نوع فعالیت اقتصادی شباهت‌هایی دارند. شباهت در یک یا چند عامل، هر ناحیه را از نواحی دیگر متمایز می‌کند. تاکنون تقسیم‌بندی‌های مختلفی از نواحی فرهنگی جهان ارائه شده است.

با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مفاهیم درستی اشاره کرده است؟

الف) مزارع پلاتنیشن

ب) کشاورزی تجاری

ج) دره سیلیکون

۱) کشاورزی معیشتی و «ب» جزء فعالیت‌های نوع اول هستند که «الف» و «ج» مثالی مهم برای این نوع فعالیت‌ها است.

۲) «الف» نمونه‌ای از کشت غله تجاری است که همانند «ب» جزء فعالیت‌های نوع اول قرار می‌گیرد و «ج» نیز مربوط به فعالیت‌های نوع چهارم است.

۳) فعالیت‌های نوع اول شامل کشاورزی معیشتی و «ب» می‌شوند که «الف» نیز از انواع آن محسوب می‌گردد و «ج» نیز مرتبط با فعالیت‌های نوع سوم است.

۴) «الف» جزئی از «ب» محسوب می‌شود و هر دوی آن‌ها برخلاف «ج» که با فعالیت‌های نوع چهارم ارتباط زیادی دارد، جزء فعالیت‌های نوع اول هستند.

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

فعالیت‌های نوع اول (کشاورزی): به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که با استخراج و به دست آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا سروکار دارند؛ مانند زراعت، دامپروری، صید ماهی، جنگلداری و استخراج معدن.

فعالیت‌های نوع دوم (صنعت): شامل فعالیت‌هایی است که طی آن‌ها منابع و مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌یابند و به کالا تبدیل می‌شوند؛ مانند تولید انواع کالاهایی که در زندگی روزانه از آن‌ها استفاده می‌کنیم.

فعالیت‌های نوع سوم (خدمات): به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که در فرایند آن‌ها خدماتی به دیگران ارائه می‌شود؛ مانند حمل‌ونقل، بانکداری، امور پزشکی و درمانی، امور آموزشی، قضایی، خرید و فروش، تجارت و مانند آن.

فعالیت‌های نوع چهارم: بخشی از فعالیت‌های اقتصادی که فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات، پژوهش، تحقیق و توسعه است (ICT) و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی.

طبقه‌بندی
فعالیت‌های
اقتصادی

سه مورد از انواع کشاورزی تجاری شامل موارد زیر می‌شوند:

۱) کشت غله تجاری ۲) دامداری تجاری ۳) کشت تک‌محصولی تخصصی (پلاتنیشن)

نکته

بررسی علت نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: مورد «ج» مثالی برای صنعت است که ارتباط زیادی با نوع چهارم فعالیت‌ها دارد.

گزینه ۲: مزارع پلاتنیشن ارتباطی به کشت غلات ندارد و شامل کشت وسیع و گسترده یک محصول خاص در سالیان متمادی می‌شوند.

گزینه ۳: مورد «ج» مرتبط با فعالیت‌های نوع سوم (خدمات) نیست، بلکه به فعالیت‌های نوع دوم (صنعت) ارتباط دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) ما به محدودیت شناخت خود آگاهیم.
- (۲) کارهای انسان نشانه توانایی او در دانستن است.
- (۳) شناخت انسان منحصر به امور مادی و جهان طبیعت است.
- (۴) یکی از نشانه‌های تدریجی بودن شناخت، آموختن و یادگیری است.

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

ما اشیا و پدیده‌های پیرامون خود را شناسایی می‌کنیم و از طریق این شناخت با آن‌ها ارتباط برقرار کرده و از آن‌ها استفاده می‌نماییم. ما اشیا و افراد را می‌بینیم، صدای آن‌ها را می‌شنویم و بسیاری از ویژگی‌های دیگر آن‌ها را درک می‌کنیم. این که ما با دیگری سخن می‌گوییم، به سمت چیزی می‌رویم یا از چیزی دور می‌شویم و این که می‌کوشیم از خطرهای فاصله بگیریم، همه این‌ها نشانه توانایی ما در دانستن است.

علاوه بر این‌ها، گاهی هم به مسائلی فراتر از مسائل محسوس و پیرامونی فکر می‌کنیم؛ مثلاً درباره گذشته و آینده یا درباره موجودات نامحسوس و جهانی غیر از جهان مادی می‌اندیشیم و برای خود نظر و باوری هم داریم. پس شکی نیست که ما موجودی هستیم که از خود و جهان پیرامونی خود شناختی داریم.

هم‌چنین می‌دانیم که شناخت ما به تدریج افزایش می‌یابد. ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم، بلکه گام‌به‌گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شویم؛ یعنی با عمل آموختن و یادگیری، در مسیر شناخت بیشتر پیش می‌رویم.

هم‌چنین می‌دانیم که علی‌رغم گستردگی شناخت و فهم ما از جهان و خود، باز هم شناخت ما بسیار محدود است؛ یعنی ما آگاه هستیم که در کنار دانسته‌ها و آموخته‌ها، حقایق فراوان دیگری هم در عالم هست که آن‌ها را نمی‌دانیم و نمی‌شناسیم.

ما می‌توانیم به امور غیرمادی و فراتر از طبیعت علم پیدا کنیم، مانند گذشته، آینده و یا حتی به اموری فراطبیعی مانند خدا، روح و ... بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): ما می‌دانیم که در کنار آن‌چه می‌دانیم، چیزهای بسیار زیادی هستند که ما نمی‌دانیم.

گزینه (۲): همه امور روزمره و رفتارهای طبیعی ما و استفاده از اشیای مختلف، نشانه توانایی ما در دانستن است؛ چون اگر چیزی را نشناسیم، نمی‌توانیم از آن استفاده کنیم.

گزینه (۴): ما برای کسب شناخت از یادگیری و آموختن بهره می‌بریم. این یعنی شناخت‌های ما به صورت تدریجی افزایش می‌یابد.

کدام گزینه در رابطه با امکان معرفت درست است؟

(۱) برای اثباتش باید از به تناقض رسیدن انکار آن استفاده کنیم.

(۲) نیاز به دلیل و اثبات ندارد و هر فردی که عقل سلیم دارد، آن را باید بپذیرد.

(۳) نمی‌توانیم بگوییم بدیهی است، چون همیشه عده‌ای بوده‌اند که انکارش کرده‌اند.

(۴) در بدیهی بودن امکان معرفت شکی نیست، چون تاکنون کسی آن را به طور مستقیم انکار نکرده است.

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

آیا ما می‌توانیم اشیا و موجودات جهان را بشناسیم و به آن‌ها علم پیدا کنیم؟ شاید از این پرسش تعجب کنید و بگویید این یک امر بدیهی و روشن است و نیازی به تحقیق و پیدا کردن دلیل ندارد. همین که ما با طرف مقابل خود صحبت می‌کنیم، یا لیوان آبی را برمی‌داریم و می‌نوشیم یا از عمل کسی خوشحال یا عصبانی می‌شویم، گویای آن است که ما به امکان شناخت خود پی برده‌ایم.

امکان معرفت امری بدیهی است و نیاز به دلیل و اثبات ندارد و هر فردی که عقل سلیم دارد، آن را می‌پذیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): امکان معرفت امری بدیهی و بی‌نیاز از اثبات و دلیل است و لذا هر فرد عاقلی آن را می‌پذیرد.

گزینه (۳): همواره عده‌ای بوده‌اند که علی‌رغم بدهات امکان معرفت چه در گذشته چه هم‌اکنون، آن را انکار کرده‌اند.

گزینه (۴): مسئله امکان معرفت هم در گذشته و هم در حال حاضر توسط عده‌ای مورد انکار واقع شده است.

انکار یک مسئله بدیهی توسط عده‌ای، آن را از بدیهی بودن خارج نمی‌کند.

نکته

تیزبازی

هر کدام از رفتارهایی که ما در زندگی روزمره انجام می‌دهیم، مثل آب خوردن، غذا خوردن، حرف زدن و ... همگی بیانگر این هستند که ما قبول کرده‌ایم که «می‌توانیم بشناسیم» و این یعنی رفتارهای طبیعی ما گواه این هستند که امکان معرفت مورد قبول همگان است و نیازی به دلیل و تحقیق ندارد (بدیهی است).

در کدام گزینه، پاسخ دقیق‌تری برای طرفداران شکاکیت مطلق ذکر شده است؟

- (۱) کسی که طرفدار شکاکیت مطلق است مانند کسی است که بگوید یک شیء هم وجود دارد و هم وجود ندارد.
- (۲) تضادی که بین پیشرفت دانش و شکاکیت مطلق وجود دارد نشان‌دهنده اشتباه شکاکان است.
- (۳) شناخت امور غیرتجربی نشان‌دهنده تناقض فیلسوف طرفدار شکاکیت مطلق است.
- (۴) انسان می‌تواند کنش‌هایی را انجام دهد و این با شکاکیت مطلق در تضاد است.

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

شکاکیت مطلق، یعنی شک در اصل دانستن و همه دانسته‌ها، امکان‌پذیر نیست. اگر کسی چنین نظری داشته باشد، گرفتار یک تناقض شده و همین نظر او با شک مطلق سازگار نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کسی که شکاک مطلق باشد دچار **تناقض** می‌شود، چراکه می‌گوید: «شناخت جهان ممکن نیست». خود این عبارت نشان‌دهنده یک «شناخت» است، چراکه گوینده این جمله بیان می‌کند که من به این «شناخت» رسیده‌ام که چیزی را نمی‌توان شناخت و این تناقض‌آمیز است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): هرچند پیشرفت دانش بشری با نفی امکان شناخت در تضاد و تعارض است، اما انکار شکاکیت مطلق با تکیه بر اصل تناقض دقیق‌تر و مؤثرتر است؛ چراکه ممکن است شکاک مطلق درستی علوم را انکار کند.

گزینه (۳): شناخت امور غیرتجربی نشان‌دهنده محدودنبودن شناخت انسان به امور حسی است و ربطی به باطل کردن دیدگاه شکاکیت مطلق ندارد.

گزینه (۴): این استدلال که بر مبنای کنش‌های انسانی اقامه شده، نسبت به اصل تناقض، دلیل دقیقی برای مقابله با شکاکیت مطلق نیست، چراکه ممکن است بسیاری از کنش‌های انسان به خاطر خطایی که در شناخت او وجود دارد، کنشی نامناسب و اشتباه هستند و خطا نمی‌تواند دلیل مناسبی برای رفع شکاکیت مطلق باشد.

کدام مورد دربارهٔ معرفت‌شناسی تعریف کامل‌تری است؟

- (۱) معرفت‌شناسی بخشی از فلسفه است که به بررسی و بحث دربارهٔ شناخت پدیده‌ها می‌پردازد.
- (۲) معرفت‌شناسی تلاشی فلسفی برای اثبات چیستی شناخت و امکان شناخت است.
- (۳) معرفت‌شناسی اساساً درصدد یافتن شناختی کلی نسبت به جهان هستی است.
- (۴) معرفت‌شناسی بخشی از فلسفه است که به پدیدهٔ شناختن می‌پردازد.

مشاوره دقت کنید که «پدیدهٔ شناخت» با «شناخت پدیده» متفاوت است. اولی به این معناست که خود «شناخت» را به عنوان یک موضوع تلقی کنیم و آن را بررسی نماییم، ولی دومی به این معناست که تلاش کنیم «پدیده‌ها را بشناسیم». واضح است که معرفت‌شناسی درصدد بررسی «پدیدهٔ شناخت» است و «شناخت پدیده‌ها» در حوزهٔ وظایف هستی‌شناسی و علوم دیگر می‌باشد.

زیرمبحث: درس ۶

تأمل دربارهٔ مسائل مربوط به شناخت به طرح پرسش‌هایی دربارهٔ آن انجامیده است. پرسش‌هایی از این قبیل که شناخت چیست؟ آیا شناخت اساساً ممکن است؟ شناخت‌های ما تا چه اندازه ارزش دارند؟ راه‌های شناخت کدام‌اند؟ حدود و قلمرو شناخت چه قدر است؟ چرا میان شناخت افراد از یک موضوع تفاوت وجود دارد؟ این قبیل سؤال‌ها منجر به شکل‌گیری دانشی به نام «معرفت‌شناسی» شده است.

دروس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

معرفت‌شناسی بخشی از فلسفه است که به پدیدهٔ شناخت می‌پردازد، به این معنا که شناخت یا معرفت را به عنوان یک «پدیده» مورد بررسی قرار می‌دهد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): معرفت‌شناسی به شناخت پدیده‌ها نمی‌پردازد، بلکه به پدیدهٔ شناخت می‌پردازد.

گزینهٔ (۲): اولاً معرفت‌شناسی منحصر به بررسی چیستی یا امکان شناخت نیست؛ ثانیاً این دو مقوله بدیهی هستند و نیازی به اثبات و استدلال ندارند.

گزینهٔ (۳): شناخت کلی نسبت به جهان هستی در حوزهٔ هستی‌شناسی است نه معرفت‌شناسی.

۸۵

با توجه به وجود خطاها در شناخت حسی، کدام مورد نادرست است؟

(۱) با وجود این خطاها، همچنان حس، مبنای ما برای رفع نیازهایمان است.

(۲) این قبیل خطاها منجر به سلب اعتماد ما از این نوع شناخت می‌شود.

(۳) تلاش برای اصلاح خطای دیگران نشانه توانایی انسان در شناخت است.

(۴) آگاهی انسان از خطای خود را می‌توان از موارد توجیه‌کننده امکان شناخت دانست.

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

گرچه گاهی در شناخت حسی خطا رخ می‌دهد، اما این شناخت به قدری برای ما معتبر است که بر پایه آن زندگی می‌کنیم و از اشیا طبیعی بهره می‌بریم. یکی از نشانه‌های ارزش و اعتبار شناخت حسی، توانایی حس در شناخت تفاوت‌ها و تمایزهاست.

هیچ کس نیست که به علت چند بار اشتباه در دیدن، دیگر از چشم خود استفاده نکند. به عبارت دیگر، انسان‌ها به خاطر خطاهای

حسی، اعتماد خود به حواسشان را از دست نمی‌دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ما علی‌رغم بروز خطا در حواس، همواره از حواس خود برای رفع نیازهایمان بهره می‌بریم.

گزینه (۳): وقتی دو نفر درباره یک موضوع به اختلاف نظر می‌خورند و سعی می‌کنند یکدیگر را متقاعد کنند، بدین معناست که ما می‌توانیم به شناخت برسیم و تلاش می‌کنیم یکدیگر را به آن شناخت درست برسانیم.

گزینه (۴): ما وقتی به خطای خود پی می‌بریم، به این معناست که توانسته‌ایم شناخت به دست آوریم؛ یعنی نادرست بودن شناخت خود را فهمیده‌ایم.

خود خطا کردن در شناخت، نشانه توانایی انسان در شناخت نیست، بلکه آگاهی از خطا نشانه توانایی انسان در شناختن است.

گول نخوری

کدام توصیف دربارهٔ این که «هنگام خستگی از بین خواب و ورزش، خواب را انتخاب می‌کنیم» درست است؟

- (۱) عقل از اشیای مختلف استفاده‌های مختلف می‌کند.
- (۲) عقل توانایی شناخت تفاوت‌ها و تمایزهای اشیا را دارد.
- (۳) شناخت معتبر اشیا، به حس امکان انتخاب و بهره‌بردن از خواب را می‌دهد.
- (۴) به وسیلهٔ حواس، بسیاری از موجودات و ویژگی‌های آن‌ها را می‌شناسیم.

زیرمبحث: درس ۷

حواستون باشه که تشخیص تفاوت و تمایز بین اشیای طبیعی به عهدهٔ حواسه، ولی تعیین کاربرد و استفادهٔ مختلف از آن‌ها به عهدهٔ عقل است.

شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیا (توسط حس) این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک عقل خود از اشیای متفاوت استفاده‌های مختلف بکند. مثلاً اگر در مقابل ما یک لیوان آب و یک ظرف غذا باشد، برای رفع تشنگی لیوان آب را برمی‌داریم و برای رفع گرسنگی به سراغ ظرف غذا می‌رویم. این عمل (عقل) به ما می‌فهماند که ما در تشخیص لیوان آب و ظرف غذا اشتباه نکرده‌ایم.

پس از آن‌که حس تفاوت بین اشیا را تشخیص می‌دهد، عقل وارد عمل می‌شود و تعیین می‌کند که اشیا و امور با توجه به ویژگی‌هایی که دارند باید در چه موردی استفاده شوند و کاربرد آن‌ها را تعیین می‌کند. حس تفاوت خواب و ورزش را تشخیص می‌دهد و سپس عقل است که با توجه به شرایط (خستگی) یکی از آن دو را انتخاب می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): هرچند عقل نیز می‌تواند تفاوت اشیا را تشخیص بدهد، ولی در صورت سؤال، بحث از انتخاب بین دو چیز است نه تشخیص تفاوت آن‌ها.

گزینهٔ (۳): شناخت تمایزها و تفاوت‌های اشیا این امکان را به انسان می‌دهد که به کمک عقل (نه حس) خود از اشیای مختلف، استفاده‌های مختلف کند و دست به انتخاب بزند.

گزینهٔ (۴): این عبارت نیز دربارهٔ حواس صحیح است، ولی به انتخاب بین اشیای اطراف ارتباطی ندارد.

درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام گزینه، منبع شناخت با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) با تکیه بر علیت و از راه آزمایش درمی‌یابیم که آب در صد درجه بخار می‌شود و این یک قانون تجربی است.
- (۲) با رجوع به درون خود نسبت به سایر انسان‌ها همدلی پیدا می‌کنیم و این همدلی محبت نام دارد.
- (۳) دلالت کلمه «نور» در آیه «خداوند نور آسمان‌ها و زمین است» دلالت التزامی است.
- (۴) عارف و سالک الی الله، گاهی بهشت و جهنم را مشاهده می‌نماید.

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

منابع شناخت انسان عبارت‌اند از:

- (۱) **حس** یکی از ابزارهای اصلی شناخت است که انسان به وسیله آن با جهان طبیعت ارتباط برقرار می‌کند و اشیاء و موجودات عالم طبیعت را می‌شناسد.
- (۲) **عقل** دیگر منبع شناخت است و قلمروی وسیع‌تری را نسبت به حواس دربر می‌گیرد که این قلمروها عبارت‌اند از:
 - (۱) شناخت تجربی (از همکاری عقل با حس) (۲) درون‌نگری (شناخت حالات درونی مثل خوشحالی، خشم و ...) (۳) شناخت عقلی (عقل محض)
 - (۳) **شهود** یا **قلب** منبع شناخت عرفا و سالکان به سوی خداوند است.
 - **وحی** نیز که از انواع شهود است، ابزار ویژه و خاص پیامبران است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۴) منبع شناخت، قلب یا شهود است؛ یعنی سالک از طریق تصفیة باطن و رسیدن به کمالات معنوی در همین دنیا، بهشت و جهنم را مشاهده می‌کند. البته همه می‌دانیم که این مشاهده از طریق قلب یا دل است، نه از طریق چشم یا حواس ظاهری. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): این عبارت یک قانون تجربی است و وقتی صحبت از علوم تجربی و قوانین تجربی به میان می‌آید، باید به یاد داشته باشیم که علم تجربی حاصل شناخت حس و در نهایت، کارکرد عقل است.

گزینه (۲): نوعی شناخت به نفس خود و حالات درونی خویش است که در آن عقل به کمک حواس درونی به حالاتی مانند شادی، غم، افسردگی و ... پی می‌برد و می‌تواند علل آن‌ها را تشخیص دهد.

گزینه (۳): نتیجه‌گیری از آیه قرآنی، از طریق عقل صورت می‌گیرد. این مسئله (دلالت التزامی) یک مسئله منطقی است و دانش منطقی عقلی است.

گول نخوری ✖

به دو نکته دقت کنید: الف) در گزینه (۳)، با این که آیه‌ای از قرآن کریم ذکر شده، ولی حواستون باشه نتیجه‌گیری از آیات یا همون تفسیر کردن، یک دانش شهودی نیست. اصل قرآن از طریق وحی بر قلب پیامبر (ص) نازل شده و به ما رسیده، ولی استفاده ما از مفاهیم قرآنی به عقل ما بستگی داره.

ب) وقتی می‌گیم سالک بهشت و جهنم رو مشاهده می‌کنه به این معنا نیست که با چشم ظاهری می‌بینه، بلکه این‌جا منظور مشاهده باطنی و شهودیه.

همه موارد زیر از راه‌های وصول به شناخت قلبی هستند به جز

(۱) تقویت ایمان

(۲) تعالی بخشیدن به نفس

(۳) اثبات عقلانی گزاره‌های شهودی

(۴) کمال‌طلبی همراه با عبادت خالصانه

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

«قلب» یا «دل» یکی دیگر از ابزارهای معرفت انسان است که می‌تواند بی‌واسطه به حقایق برسد و معرفت کسب کند. معرفتی که از این طریق به دست می‌آید، «معرفت شهودی» نامیده می‌شود. این معرفت از طریق تقویت ایمان و تعالی بخشیدن به نفس و تهذیب آن و کمال‌طلبی همراه با عبادت خالصانه، به تدریج و گام‌به‌گام حاصل می‌شود. معرفت شهودی یک معرفت بی‌واسطه است؛ یعنی بدون استفاده از تجربه و آزمایش و بدون استدلال عقلی در قلب تجلی می‌کند. البته همان‌طور که گفتیم، برای دریافت چنین معرفتی، سیر و سلوک و تهذیب نفس ضروری است.

روش شهودی و استفاده از قلب، روشی است که تنها با تهذیب نفس و تقویت ایمان همراه با عبادت خالصانه اتفاق می‌افتد و از طریق عقل و استدلال یا آزمایش و تجربه قابل دسترسی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تقویت ایمان اولین گام برای رسیدن به شناخت شهودی است.

گزینه (۲): مشاهده عوالم برتر از ماده و حقایق آن‌ها فقط برای نفس‌های متعالی رخ می‌دهد.

گزینه (۴): کسانی که تمایل رسیدن به کمالات را دارند یا اصطلاحاً سالک الی الله هستند، با عبادت خالصانه، نفس خود را به کمال می‌رسانند تا مهبیای مشاهده حقایق عالم بشود.

این‌گونه شناخت را بدان جهت شهودی می‌گویند که قلب انسان، حقیقت را چنان درمی‌یابد که گویا با چشم می‌بیند. عارف و سالک الی الله ممکن است بتوانند در همین دنیا، آخرت را مشاهده کند. علاوه بر عالم طبیعت، سایر عوالم را مشاهده نماید و وجود فرشتگان را هم واقعاً بباید. این قبیل مشاهدات از نوع شهود قلبی است و از راه چشم به دست نمی‌آیند.

دربارهٔ بیت «دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند / و اندر آن ظلمت شب آب حیاتم دادند» کدام گزینه درست است؟

(۱) شناخت به وسیلهٔ این ابزار به قدری برای ما معتبر است که بر پایهٔ آن زندگی می‌کنیم.

(۲) این معرفت از طریق تهذیب نفس و گام‌به‌گام حاصل می‌شود.

(۳) در این نوع شناخت خداوند حقایق و معانی و حتی گاهی کلمات و عبارات خود را بر قلب انسان شایسته نازل می‌کند.

(۴) نوعی درک حقایق است که توانایی درک آن از راه احساس ممکن نیست؛ حقایقی که می‌توانند محسوس یا نامحسوس باشند.

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

شناخت از طریق قلب را بدان جهت شهودی می‌گویند که قلب انسان حقیقت را چنان درمی‌یابد که گویا با چشم می‌بیند. عارف و سالک الی الله ممکن است بتوانند در همین دنیا، آخرت را مشاهده کنند. علاوه بر عالم طبیعت، سایر عوالم را مشاهده نمایند و وجود فرشتگان را هم واقعاً بیابند. این قبیل مشاهدات، از نوع شهود قلبی است و از راه چشم به دست نمی‌آید.

این بیت بیانگر شهودی است که برای شاعر (حافظ شیرازی) به دست آمده است و بنابراین نوعی شناخت است که از طریق قلب حاصل می‌شود. این معرفت از طریق تقویت ایمان و تعالی‌بخشیدن به نفس و تهذیب آن و گام‌به‌گام حاصل می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

رد گزینه (۱): این گزینه به ابزار حس اشاره دارد و ارتباطی با این نوع شناخت ندارد.

رد گزینه (۳): این عبارت دربارهٔ وحی است. این نوع شناخت اختصاص به پیامبران دارد و برای غیر پیامبران قابل دستیابی نیست.

رد گزینه (۴): این عبارت بیان‌کنندهٔ ویژگی شناخت‌هایی است که توسط عقل به دست می‌آیند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام مورد درباره شناخت شهودی درست است؟

(۱) نوعی از شناخت و حیانی است؛ با این تفاوت که همه انسان‌ها می‌توانند به آن برسند.

(۲) در تمام انواع آن نیاز به سیر و سلوک معنوی ضروری است.

(۳) مانند شناخت و حیانی نیاز به تقویت قوه عقل و استدلال دارد و بدون آن بهره‌ای از این شناخت وجود نخواهد داشت.

(۴) برخلاف معارف و حیانی که اختصاص به پیامبران دارد، شناختی است که به شرط تهذیب نفس، برای همه قابل وصول است.

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

معرفت شهودی یک معرفت بی‌واسطه است؛ یعنی بدون استفاده از تجربه و آزمایش و بدون استدلال عقلی در قلب تجلی می‌کند. البته برای دریافت چنین معرفتی سیر و سلوک و تهذیب نفس ضروری است.

یکی از شهودهای قلبی، وحی الهی است که مخصوص پیامبران است و خداوند از طریق وحی و به واسطه پیامبران، معارفی را در اختیار بشر قرار می‌دهد که به آن «معارف و حیانی» می‌گویند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شناخت شهودی نوعی از شناخت است که از طریق قلب حاصل می‌شود. در این نوع شناخت، انسان‌هایی که شایستگی دریافت برخی از حقایق را کسب کرده‌اند، آن حقایق در قلب آن‌ها تجلی می‌کند. این تجلی فقط برای کسانی رخ می‌دهد که قلب یا نفس خود را از طریق تصفیه نفس و تهذیب آن آماده و شایسته کرده باشند.

حتی در شناخت و حیانی هم، پیامبران با اطاعت و عبادت خالصانه برای خداوند، به طور دائمی شایستگی معنوی خود را برای دریافت برترین نوع شهود، یعنی وحی، حفظ می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): وحی نوعی شناخت شهودی است و نه برعکس.

گزینه (۳): برای رسیدن به شناخت‌های شهودی از استدلال عقلی استفاده نمی‌شود.

گزینه (۴): شهود و حیانی مختص پیامبران است، ولی معارف و حیانی برای همگان در دسترس است.

معرفت و حیانی با شهود و حیانی تفاوت دارد. شهود و حیانی همان وحی است که اختصاص به پیامبران دارد، ولی معارف و حیانی دانش‌هایی هستند که ما به وسیله عقل و قدرت تفکر خودمان از شهودهای و حیانی استخراج می‌کنیم. مثلاً قرآن یک شهود و حیانی است که نزول آن اختصاص به پیامبر اسلام (ص) داشته، ولی همه ما می‌توانیم به اندازه قدرت عقلی خود، از معارفی که در قرآن هست بهره‌مند شویم.

